

timáyíkarai-wayukama nôrabi uráátaba

Îtuma aáma tíménune téna árain-aimma tiráiyé.

1 ¹ Tíópiratio, naayóbáqá maami-kánnáábímmá watáama agatáunama minná Îtuma mi-qtátááqá tarôq uréna aarawaamá yiráátirai-qtataaqtaba agatáune. ² naayóbáké áaimma átarena íbêq-kanaaraq Îtuma wenamááríq awaaméqá umáyikena timáyíkarai-kayukama yiwíkена aamá áumatán-aimma keyiraatiye. wemá mayaímá mamá ánataigae téna Áánûqtuni Aokaq-Áágóní akoqnáaraq timá yímikaiye. mikáké Áánûqtuma Îtumma awíqmena Áánûqtuma yabíkái-marupaqa utáiyé. ³ naayóbáqá Îtuma wenamááríq aú-aíqa maténa pukáipoana anaaékaqa netuq-kánáámá wemá iyápó-annaraq wenaúma má-yiraatiraiye. miráuma kaayaq-wáyúká áí-ayaa-kanaama (40 kanaama) Îtuma yetôpaqa uréna Áánûqtuma yabíkái-qtataaqtaba timá yímikaiye. ⁴ mirá téna Îtuma yeráwáqtê aáwaqa naí-yááréráq maraq máena timá yímikaiye. keráwáqá Yérútáárebaq íma yuwéraq kóoro. keráwáqá paá yaákareq aboámá ‘tíménúne’ téna timá akoqnáá tiráine. naayóbáqá Îtuma maará-tiraine: “kemá timá tímikaunna-yataaqaba awé oro. ⁵ Yóáane wemá aarawaamá nommá péqyikaraimanibo anaaékaqa pááqya-kanaabimma nommá peránómma Aokaq-Áágómá péqtikaniye.” téna Îtuma tiráine. ⁶ ániibo mi-kánááráqa iyápó-annama mórabi áíkuma máqe-uraae. yeráwáqá maará téta Îtuma ítama aónaraae: “uyátaraana-nako, íbêqa emá káámááni yabíkáanna-yataaqa yauwéqma ketáámá Ítiráaeo-wayukama yiminónô?” téta yemá tiráae. ⁷ ániibo wemá yauwéqma yeráwáqá timá yímikaiye: “maami-qtátááqá keráwáqtí minná íma wáipoaq mi-kánááwábi mi-túpááyábámá itánóe. ímiye. ketibomá aúyánápí kéitana wenamá mi-qtátááqtábámá kéitaiye. ⁸ miráimanibo anaaékaqa Áánûqtuni Aokaq-Áágómá keráwáqtê kumáinaq keráwáqá akoqnáama mayánoe. ániibo keráwáqá ketáama maméq Yérútáárebakaraq Yúriabakaraq Támériabakaraq máqten-aukapaq-marabaqa mamé wéyáwé umá ínóe.

Îtuma aboání márûpaq utáiyē.

⁹Îtuma wemá maamin-áímmá timá ánatatuwaitata wení iyápó-annama aónraawana aboání márûpaq Îtuma utáiyē. mórâma waayá-kónnákómá awíqmena utáiyē. miráitata móra-konnakoma awíqmena kóitata yeráwáqá ókaraq wemmá íma aónaraae. ¹⁰Îtuma aboání márûpaq kóitata yeráwáqá paá karáqtuwe máawana yeráwáqtí yimakaqá kaayaq-nákárátá itó-uma máqe-uraaye. yenákámá wayán-únákáqtôma umátoketa maará téta tirááye: ¹¹“keráwáqá Kááiriri-wayukama nôraq itaráq itó-uma máeraq aabayápáqá karáqtuweraq mááo? maami Îtuma káonaawana Áánúqtuma wení márûpaq yauwéqma awírâitana kóiniq umá anaaéqa wemá mirárâá umá yauwéqmena kumínaq aónanoē.” téta yenákámá tirááye.

iyápó-annama yeráwáqá téta ‘Yúqtaatini mayaíráqá móra-nakoma mayániye’ tirááē.

¹²miráitata yemá Óríbêti-anuraq máqeta yuwéta Yérútáárebaq waaqókák uréire urááē. ¹³ánibo yemá uréta naayóbáqá máqe-uraan-amma yanaammá aráqmata-naupaq máqtemma máqe-uraae. min-íyápó-ánnámá mibáq máqe uráa-yuti yíwíqa Pítaae. Yóáane. Yêmitie. Áánarue. Píripie. Tómáátie. Paatááromiyue. Máátiyue. anibo Yêmitima Áápiatimma áanikoe. ánibo Tááímonima káámááni-ayubike karuwaq-naré. Yúqtaatima Yêmitimma áanikoe. mirá-uraiye. ¹⁴maami-káyúkámá yemá máqtemma móra-iyakaq maréta nunamummá tíq-tiq urááē. ánibo yaímma aaranaammá Máriaama Îtuma anóama wení ábâqawaaraayugaraq máqtemma nunamummá tirááē. ¹⁵mi-kánááráqá Pítaama itó-urena máqtemma wení ábâqawaaraayuma Îtun anaaé wárâa-kayukati yúrikaq móra-aimma tiráiyē. mi-káyúkámá miráuma netuqyaammá (120) máqe-uraae. ¹⁶Pítaama maará-tiraiye: “keráwáqá ketíbâqawaayu, ítáaro. naayóbáqá móra-aimma maará téna Aokaq-Áágómá Tébitini óyaukaq tiráine. maamin-nákómá Yúqtaatima aammá yiráátiqtata Îtumma yáqtokaaē. min-áímmá Yúqtaatitaba arammá iyaíno. tiráimma íbêqa abarokák kéiyē. ¹⁷Yúqtaatima ketáátê yagaroqtamá máqe-uraimma wemá maami-máyáímá matáiyē.” téna Pítaama mirá-tiraiye. ¹⁸maamin-nákómmá Yúqtaatima naayóbáqá wenamáárîq wení otaa-mónéqnápó maramá meyanîq uráine. min-áúkápáqá wenamáárîq ikákuraine. ko yutákitana yarákéna áyaqa kugúbagitana pukuráine. ¹⁹minnýaba máqtemma Yérútáárebaq máa-kayukama ítaraane. miráitata min-áúkápáqtábámá yeqtí yábikemma Aaketááma miráuma ‘naae-márábáré’ kéte. ²⁰ánibo Pítaama maará-tiraiye: “maamin-áímmá Táámupi agatáin-aikoma maará kétiye. ‘wení naammá paá-namma wániye. móra-nakoma íma min-áúpáqá maíno.’ téna kétiye. ánibo ókaraq Táámuni wannaabí téna ‘káqo-nakoma ayuwáiyana wení mayaímá

mayáino.’ téna kétiye. ²¹ miráinataa íbêqa ketáámá móra-naqa uyátárai-naqa Ítute uréire uráiya-kayukabike aónama awiránúnatae. ²² naayóbáqá Yóáanema áaimma átarena nommá waayúkama péqyikaraikake Ítuma mayáimá áaimma átama maténa aqtórác itana Áánûqtuma yauwéqma wení márûpaq awíqmena úitata aónaraiya-kayukabike móra-naqa awiránúnatae. miráinana Ítuma pukáipike itó-urai-waigoni ketáátê watáama tíniye.” tená Pítaama tiráiyé. ²³ Pítaama mirá-timatuwaitata yemá kaayaq-náqá yiwíkaae. móra-waigon-awiqa Yótêbi Yátatie. wení káqon-awiqa Patáábatie. morá-nakon áwíqa Máátáiyatie. ²⁴ miráitata yeráwáqá nunamummá maará tétá tirááe: “uyátárai-nako, emá máqte-kayukati íyaqnoqa kanaarác káonaane. maa-kááyác-nákábíkémamá náawanaq awiránónáa keqtáámá tiráátiyo. ²⁵ miráinana min-nákómá Yúqtaatini mayáirác mayániye. wemá mórama ení iyápó-annabi mániye. ánibo Yúqtaatima maami-máyáimá yuwéna puí-márúpác kói-nakoni mayáirác mayániye.” téta nunamupí tirááe. ²⁶ mi máka-nakoratama kanaarác mi-máyáimá máyáawaniq urááyataboata yemá nunamummá kététa yátama maqmá akátémma Áánûqtuma mi-tátámá mamá Máátáiyatinopaq makáiyé. mikáké Máátáiyatima wemá uyátáitata wemmá awíqma tiyááka umá móra timáyíkáan-annate yagaroqtamá ákáraae.

Aánûqtunopake Aokaq-Áágómá kukáiyé.

2 ¹ Ítuma pukéna itó-urai-kanaarake áaimma átarena kaayaq-wáyúkágárác tiyááka-kanaaraq (áwíqa Péqtekoti-omaqa) yeráwáqá móra-naupaq yama áikutaee. ánibo ² anókaq áama ayéna akoqnáá uwáágoraa umá Áánûqtunopake kukéna maraq máa-naupaqa ógikáiyé. ³ ánibo irautakáá-qtátááqá aónaraae. mi-qtátáákómá yabí-tábí umá móra-mora-yuti yiqnókác kukáiyé. ⁴ ánibo Áánûqtuni Aokaq-Áágómá yepí máqtemma ógíqme uráiyé. mi táoqa yeráwáqa áaimma átama óq-aipike Aokaq-Áágómá yímitata tirááe.

⁵ mi-kánáárácá yaímma Yérútáárebaq yamáa-kayukama yemá monoq-wáyúkábóata yemá máqte-marabake-kayukae. ⁶ maamin akoqnáá-uwaagoraan-aimma timá abarokác itata máqtemma aarawaamá mórabita áikutaee. miráitata yemá máqtemma móra-mora-yuma iyápó-annama yimónaamma óq-ain oq-aipike aamá kétéwata ôpake ya máe-kayukama yeqtáábike aamá kétéwataboata yimurere urááe. ⁷ ánibo yemá máqtemma iyánáaq umá kánateta yúyánámmá ôriq umá itéta tirááe: “yemá maami-káyúkámá máqtemma aamó te-káyúkámá Kááririri-marupake-kayukamoe. ⁸ náaraq íyô? ketáá móra-mora-yutaama ketáái táabikenaq kéitaunataabiyo?” téta tirááe. ⁹ ketáá máqtemma miráuma Páátíya-wayukama Mariya-wayukama Írama-wayukama Metapotémia-wayukama Yúria-wayukama Kaaparótia-wayukama Pááqtati-wayukama Étia-

wayukama ¹⁰Parítiya-wayukama Paapíriya-wayukama Íqtíbi-wayukama Aríbiya-wayukama Tairíni-marupaq waaqókére Aróma-wayukama Íbarugaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq Karíti-wayukama Arébiya-wayukama itáunataama ¹¹ketáámá káqo-kaqo-marupake yemmá máqtemma ketáái táabike watáama Áánûqtuni anó-qtataatriq iqtábá kéte. ¹²máqte-kayukama iyánáaq umá ánataramaanibo móra-nakoma mi-qtátáákón áaimma íma kanaaráq timá yímikaiye. yemá yeiyáá maará téta tirááe: “maami-qtátááqá nói-qtataakoni áainabiyo?” téta tiráámanibo ¹³yaímma-wayukama akáyáámmá téta maará-tiraae: “yemá taíbaq-aipike téta taíbaq aúgemma wááéni-nomma naréta neginaagí kéoe.” téta tirááe.

Pítaama watáama tiráíye.

¹⁴miráimanibo Pítaama tiyááka umá móra-iyapo-annate itó-uma máena anókaq ááyama máqte-kayukama watáa timá-yimena tiráíye: “keráwáqá Ítíráaeo-wayukao, Yérútaárebaqa máa-kayukama ketáama itéraq maami-wágóní áaimma keráwáqá ítama arútaaro. ¹⁵keráwáqá túyánámmá ítama keqtááyábá ‘aífbôq-nomma naréta neginaagí kéoe’ téq kétémanibo íbêqa paá aabayaaráq (9 kirokiraq) kéuyawiye. ¹⁶miráimanibo maami-qtátááqtábá naayóbáqá Áánûqtuni amuné-náqá Yóéroma maará-tiraine. ¹⁷Áánûqtu tiráíne.

‘aqtó-kánáámá waaqókáríq kéinaqa ketí Aágoni akoqnáama yúwáanana máqtemma aarawaabí kumíniye. miráinata keqtáanimaarabi keqtiáámûmaaqa amuné-áímmá tínoe.

keráwáqtí awaayatí-wayukama yúramma karákéta kainapákáá umá aónaiyata keráwáqtí anónuqma-wayukama kaimmá aónanoe.

¹⁸mi-kánááráqá ketí mayaí-mákónábi mayaí-íníkáómmá ketí Aágoni akoqnáama yíménata yeráwáqá amuné-áímmá tínoe.

¹⁹kemá aabayákáqá awaaméq-yátááqá yiráátéq aménáápáqá maa-marábímmá awaaméq-yátááqá yiráátenune.

naeogógaráq iragáráq úmukaraq wánoe. ²⁰uyátárai-nakoni anó-kanaama íma páaq uráinana aabaúgómá kumayuqá auráinana wíyokoma mamá naaemá aurániye.

²¹mi-kánááráqá náayubi uyátárai-nakon áwíkaq yaíya-kayukama Áánûqtuma yeráwáqá yawwéqma yiwiráinata yemá wenná mánoe.’

téna Áánûqtuni amuné-nákomá Yóéro mirá-tiraine.” téna Pítaama tiráíye. ²²Pítaama ókaraq tiráíye: “keráwáqá Ítíráaeo-wayukao, maamin-áímmá ítáaro. Ítuma Náátárêtibake-nakoqtaba aamá timá-timenaa kéune. ²³wemá keráwáqtí aúkáapi máitanama Áánûqtuma wepí taígani awaaméq-yátáákáráq amuné-áíkáráq tarôq itaq keráwáqá kenamááríq aónarae. naayóbáqá Áánûqtuma wenamááríq auyánámmá ítarena maamin-náqá Ítumma keráwáqtí tiyáápikaraq maréna keráwáqá ámáam-

aimma arátê-kayukama iyáápi tímitaq wemmá kaapaq-yátáq ikámôwana pukáiyē. ²⁴ miráimanibo Áánûqtuma min-náqá yauwéqma pukáipike múte itó-umakaraiye. ániibo wemmá aú-aiqa éna puí-yátáápi ké mamá paábaq ayúkaiye. miráuma puí-yátáákómá min-náqá íma kanaaraq yáqtokaiye. ²⁵ Tébitima min-nákóqtábá pukáipike itó-iniqtaba maará téna tiráine.

‘kemá máqte-tupaama uyátárai-nakoma ketí túbáq aati-aatimá máetaq aónaraunaboana wemá ketimakáq máipoana kemmá móra-yataakoma íma tiweqtániye.

minnáyaba timuqá ôriq umá kémaraunana

²⁶ ketáagoma amuq-yatáákáráq tóyaupikemma anókaq ááyama kétiye.

²⁷ emá íma ketí tirun-íyápómá yúwénana puí-márúpáq wíniye.

ítaraunboana ketí túgogaraq aagániye. minná kemá ení Aokaq-náqá íma ayúwénana kabiráino.

²⁸ matúq-matuq umá mái-apaq wí-ámmá kemmá tiráátiraanama kemá kété máeboaa kepímmá timuq-yatááqá ógitikaraane.’

téna ketináábútáá Tébitima tiráine. ²⁹ ketí bāqawaaraayuo,

ketináábútáámá Tébitima pútata uqtamá karaane. wení mararaamá

ketáátē íbēqa paá wáiyē. ³⁰ miráimanibo Tébitima Áánûqtuni amuné-

náqá máenaboana kéitaitana Áánûqtuma árain-aimma akoqnáá umá

maará-tiraine. mórama ‘enánnábíké-nákómá ení márúqa yabíkáí-

yataaqa mayániye’ téna Áánûqtuma Ítuqtaba Tébitimma timá ámikaiye.

³¹ naayóbáqá Áánûqtuma nōrabi ínēna i-qtátááqá Tébitima aónatuwena

Ítuma pukéna itó-iniqtaba tiráine. Ítu Káríqtoma wemá min-nákóqtábá

Áánûqtu íma ayúwáitana puí-márúpáqá máena wení aúgoma íma

kabiraráiyē. ímiye. ³² Ítuma pukáipike Áánûqtuma mamá itó-umakaraiye.

miráitaqtaa ketáámá aónareqtaa kētunatae. ³³ íbēqa wemá Áánûqtuni

márúpaq uténa Áánûqtuni Aokaq-Áágómá mayéna aboání aayáánurapaq

máiyē. ániibo naayóbáqá Áánûqtuma téna ‘Aokaq-Áámá aménúne’

téna tiráiniq umá íbēqa aboámá Aokaq-Áámá keqtáábí atítikaraitaq

íbēqa keráwáqá káonaae. ³⁴ Tébitima Áánûqtuni márúpaqa Áánûqtuni

aayáánurapaq ímamanimanibo wemá maará téna tiráine.

‘uyátárai-nakoma ketí uyátárai-nakoqtaba maará-tiraine.

emá ketiyáánurapaq maraq mááo. ³⁵ ániibo anaaékaqa kemá ení

namuro-wáyúkámá mamá ení aítauq aménáápáq yikánúne.’

téna Tébitima tiráine. maamin-áimma téna anaaékaq Áánûqtuma

Ítuni namuro-wáyúkámá yítábí mayuwánîqtaba amuné-áipi tiráiyē.

³⁶ miráinataa ketáámá máqtemma Ítiráaeo-anna-wayukama

maaminnáyabama ketáámá ítama arutánatae. maamin-náqá Ítumma

keráwáqá kaapaq-yátáq ikámôwana pukáimma minná Áánûqtuma

wemmá mamá anómma uyátárai-naqa Metáiyamma aúrákaraiye.” téna

Pítaama tiráiyē.

aarawaamá taíbaq yirummá waeréta monoq-nómmá pékaae.

³⁷yemá maamin-áímmá ítáawana min-áífkóma yeqtí íyaqa atákáíye. yeráwáqá Pítaakaraq yaímma iyápó-annama maará téta timá yímikaae: “ketíbâtiwaayuo, ketáái túnabaro íbêqa ketáámá náaraq ónúnataabiyo?” téta tirááe. ³⁸Pítaa maará téna timá yímikaiye: “keráwáqá máqtemma móra-mora-wayukama tirummá waeréraq monoq-nómmá Ítu Káríqtón áwíkaq kéberaiyanawaq keráwáqti kúmiqa mamá paá umátikaino. keráwáqá mirá kéiyanaawaq Áánûqtuma wení Aokaq-Áámá timíniye. ³⁹naayóbáqá Áánûqtuma maami-qtátááqá keráwákáráq keráwáqti iyápógaraq yaímma nékaq máiya-kayukagaraq ‘timénúne’ téna timá akoqnáá uráine. owé. Áánûqtuma ketáái uyátárai-nakoma ‘timénúne’ ténaboana máqtemma yááyarai-kayukama Aokaq-Áámá yimíniye.” téna Pítaama tiráíye. ⁴⁰ánibo Pítaama aayáqtáákaq wataáama akoqnáá umá maará tiraiye: “keráwáqá atéráaro! keráwáqá íma arupú o-káyúkátí táí-aaikake nékaq mááero. yetí táí-meyamma anómma aurániye.” téna Pítaama tiráíye. ⁴¹miráitata máqte-kayukama Pítaan áama ítáa-kayukama monoq-nómmá pékaae. mi táoqa taíngani-kayukama yirummá waékáamma (miráuma 3,000) mórabi yorupamá yoráutaiye.

aúgemma Ítun aamá ítáa-kayukati íráqôn-aaine.

⁴²mi-káyúkámá íráqôniq umá timáyíkáan-annati yáama kéiteta yíbâqawaayuma yíwáqnaa éta yeráwáqte mórapike aáwaga kéneta nunamummá tirááe. ⁴³miráitana Áánûqtuma taíbaq-awaameq-yataaqa iyápó-annabi tarôq uráitataboata máqte-kayukama ikatíq urááe.

⁴⁴máqte-kayukama Ítu Káríqtokaq itáíq-itaiq uráa-kayukagaraq mórabi máqe-uraae. ánibo yemá yeqtí máqte-qtataaqtabama mórabi maqmá yaíkááe. ⁴⁵miráitata yemá yeqtí máqte-qtataaqa waayúkaraq máraawata meyaníq kéowata móneqa mataáe. mi-mónékáké yeqtí waayúkama móra-mora-yuma nóiqtababi o-qtátááqá meyaníq urááe.

⁴⁶máqte-tupaama yemá máqtemma mórabi anó-monoq-naupaq uráámanibo yemá óq-naun oq-nauke Ítuma naayóbáqá yímikainikaa umá yammá wááéni-nokaraq mórabike narááe. yeráwáqá yimuqá kémareta máqtemma yímikaae. ⁴⁷máqte-kanaaraqa yemá Áánûqtun áwíqa múte keyauyowana káqo-kayukama yeqtí yáaimma yimónéta ‘íráqôniq kéoe’ tirááe. máqte-kanaabimma uyátárai-nakoma yawwéqma yiwírái-kayukama ókaraq-okaraq yoráutaiye.

mórama aítauqa táíq urái-naqa íráqôniq uráíye.

3 ¹móra-taoqa Pítaayaa Yóáanema anó-monoq-naupaq nunamummô téqo-kanaa énaikaq (3 kiroki) kéitata utááye. ²ánibo móra-naqa aítauqa táíq urái-naqa mikáq awíqmeta utááe. min-náqá anóama

miráuraimma marákárainne. máqte-tupaama anó-monoq-nakoni oqtaráqá aati-aatimá máitata min-óqtáyábá ‘íráqôn-auramma aónaiye’ téta tiráae. máqte-kayukama yemá wemmá káonaawana máqte-kanaaraqa moneqtaba waayúkarraq inaa-inaa tiráiyee. ³ánibo maamin-nákómá Pítaayaa Yóáanemma yumónaimma anó-monoq-naupaq uyáberaiyeta kéoyana min-nákómá oqtaráq máena yenákáráq yaímma-yataaqa timígáae téna ítama aónaraiye. ⁴Pítaama mi kárú-nakomma aúrapi karáqma akoqnáá kéitana Yóáanegaraqa miráuma aúrapi karákáitana Pítaama maará téna tiráiyee: “emá kekárátá timónaao.” téna tiráiyee. ⁵ánibo “móra-yataaqa yenákámá timíyéta kéoye” téna wemá waéqma yenákátí yúrapi karákáiyee. ⁶miráimanibo Pítaama maará téna tiráiyee: “kemá moneqa íma matokáunnamanibo kemá móra-yataaqa matokáunnama kanaaráq emmá aménúne. minná Náátárètípake-naqa Ítu Káríqton áwíkaq emá itó-uma aammá wao.” téna timá ámikaiye. ⁷min-nákóní ayáakaq yáqtoqma itó-umakaitana páátákáá min-nákóní áiyayaakoma arupú umágéna akoqnáá uráiyee. ⁸ánibo min-nákómá yaúmetameta kéena uréire éna yenákátí yinaae waqména anó-monoq-naupaq uténa wemá yaúmetameta kéena Áánûqtun áwíqa múte yaútaiye. ⁹ánibo máqtemma aarawaamá min-náqá káonaawana uréire kéitata yemá Áánûqtun áwíqa múte yaútaae. ¹⁰miráitata aarawaamá min-nákómá anó-monoq-nakoni íráqôn-oqtaraqa máena máqte-kayukaraq moneqtaba inaa-inaa téwai-nakoma aarawaamá íbèqa káonaawana atóbamagitata aónama iyánáaq kéeta taíbaq-yuyanamma ítaraae.

Pítaama anó-monoq-naupaq watáama tiráiyee.

¹¹maami aítaiqa táíq urái-nakoma Pítaayaa Yóáaneti iyáakaq toto umá aarawaamá anó-monoq-namma ‘Tórómónini naamátûpare’ tenn-áúkápáq uyaatéta yama áíkutaee. ¹²Pítaa mi-káyúkámá keyimonena maará téna watáama timá yímikaiye: “keráwáqá nôraq itaráq maami-qtátááqtábámá netuqyaa-túyánámmá kéitaa? nôraq itaráq kerátátí túrapimma kégararaao? keráwáqá túyánámmá ítáama kerátámá kerátátí akoqnáágarraq aokaq-ááíkákenáq maamin-náqá mamá itó-umakarauyo? áraimma ímiye. ¹³keráwáqá Ítiráaeo-wayukao, Áabaraagaraq Ááítekigaraq Yáakoboma yeráwáqá ketáái títaubikotaai Áánûqtuma wení mayái-íyápógón áwíqa múte yaútaimma Ítue. wemá min-nákómá keráwáqá awíqma ááíq-wayukati iyáapi máráawana anó-kawaa-nakoma Pááíratima aónaimma otaa-qtátááqá íma wáitanaboana yauwéqma paá timákanena uráimanibo ímiye. keráwáqá wemmá tinaae ma umákaraane. ¹⁴miráita keráwáqá wemá arupú éna Aokaq-náqá íráqóniq umá yainá-náqá aabi mayákaraae. keráwáqá waayúkama ikámma puí-náqá ayúkaamanibo ¹⁵aúwaraikoni áai-naqa wemmá ikákaae. miráimanibo Áánûqtuma wemmá pukáipike mamá itó-umakaraitaka yauwéqma

kerátámá minnýaba wení wataáma timáe uréire kéuye. ¹⁶ miráitaka kerátámá weqtábá itáíq-itaiq kéuye. miráitana Ítun áwíkaqa maamin-náqá mamá akoqnáá kéumakaitaq keráwáqá wemmá káoneq ítama kárutaae. Ítuma wenamáárfiq kerátátí itáíq-itaiq í-yátááqá kétimitaka maami itai-yákáákómá maan-nákókáqá keráwáqti túrakaq íraqôn-akoqnaa-yataaqa abarokáq kéiyé.

¹⁷ áraíne. ketfbâtiwaayuo, kemá itáunnama maami-qtátááqá keráwákáráq keráwáqti anó-kayukagaraq Ítu Káríqtomma íma ítama arútarepoaq keráwáqá mirá-uraane. ¹⁸ miráimanibo naayóbáqá Áánûqtuma maará téna wení amuné-wáyúkátí yóyaukaq tiráíne. ketí timákai-naqa Káríqtoma aíqa í-yátááqá mayániye.’ tiráíne. keráwáqá mirá kéowanaibeqa min-ááímmá abarokáq kéitana naayóbáqá Áánûqtuma tiráin-aikoma arammá kéiyaiye. ¹⁹ miráínaq túyánámmá waéqma itéraq tirummá waeraíyana Áánûqtuma keráwáqti kúmiq-yataaqa mamá paábaq yuwéna awikátuwaniye. ²⁰ miráíyanama Áánûqtuma keráwáqá aúgen-akoqnaama tiména Ítumma Káríqtoma timákainana kerawaqtôpaq kumínímma Áánûqtuma naayóbáq Ítumma awaaméqá umákaraine. ²¹ íbêqa wemá Áánûqtuni márûpaq máena Áánûqtuma máqte-qtataaqa keqnáámmá mamá aúgeniq íní-kanaayaba awé ínímma miráuma naayóbáqá Áánûqtuma wení aokaq-ámúné-wáyúkátí yóyaukaq tiráíne. ²² Móteti maará-tiraine. ‘Áánûqtuma uyátárai-nakoma keráwáqti tîbâqawaayupike mórama amuné-náqá kekáá umá mamá timíniye. keráwáqá wenáama anaaé waqmá kéiteraqa keráwáqtabá tînna-yataakoni anaaé wáráaro. ²³ náayuwabi min-ámúné-nákón áama íma itáíyanama Áánûqtuma yeráwáqá yíkaminata puínoe. miráinata yemá ókaraq Ítiráaeo-wayukate móragaraq íma mánoe.’ téna Mótetima tiráíne. ²⁴ naayóbáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkámá maamin-áímmá tiráamma Táámuyogaraq yaímma anaaékaqa abarokáq uráa-kayukagaraq yeráwáqá maamin-áímmá tiráamma íbêq-kanaaraqa wáiqtaba tiráíne. ²⁵ keráwáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkátí iyápó-annama mááe. keráwáqti tináábútáábi Áánûqtuma aamá timá yarúmakai-qtataaqa matáa-kayukae. Áánûqtu maará téna Áabaraamma timá ámikaine. ‘ení iyápógokake máqtemma maa-márábi-káyúkámá kemá yemmá íraqóniq umáyikanune.’ tiráíne. ²⁶ Áánûqtuma áqnáabaq wení iyápóma Ítumma timákaitana keráwáqá mamá íraqóniq kéomatikena keráwáqti táí-aaipeke mamá waétikanena íraíne.” téna Pítaama tiráiyé.

Pítaayaa Yóáanema ánná yímikaae.

4 ¹ Pítaayaa Yóáanema yenákámá máqte-kayukabi wataáma kétéyaqtaba anó-monoq-wayukagaraq monoq-náupáq-káwáá-nákáráq Tááqtûti-wayukagaraq mikáq irááe. ² ánibo anó-monoq-wayukama maamin-nákámá aarawaamá watáama kétima-

yimeta ‘Ítu Káríqtoma pukáipike itó-urai-waigoni wataáama kétima-yimeta yaímma pukáa-kayukama itó-inoe’ téta tiráiyee. ³miráitata yemá maamin-nákámá yáqtoqma ánná yiméta íbêqa énaikariq itata aabáyaamma aamá ítama yainánúnatae’ téta yiwíqmeta urááe. ⁴miráimanibo netuqyaa-káyúkámá aaramá waamá yenákátí Ítuqtaba téyan-aimma íteta yirummá waékáamma yemá netuqyaa-káyúkáe (miráuma 5,000).

yenákámá káánítôre-wayukati yúrikaq aamá ítama yaíkaae.

⁵aabáyaamma anó-kayukagaraq anó-monoq-wayukagaraq yaímma ámáan-aimma yirááti-wayukagaraq máqtemma Yérútáárebaq áíkutaee. ⁶ánibo máqtemma anó-monoq-wayukagaraq Áánatima Kááyápatima Yóáanegaraq Érékánara yeráwákáráq yeqtí móra-annagaraq yeráwáqá mórabita Yérútáárebaq áíkutaee. ⁷mi-kááyáq-íyáporátámá yemá yeqtí yúbáq mamá itó-umayikareta yemá maará téta ítama aónaraae: “kenákámá náawan áwíkarabi akoqnááraq maami-qtátááqá tarôq kéoyo?” téta tirááe. ⁸ánibo Aokaq-Áágómá Pítaani arupimmá ógiraitana wemá maará téna tiráiyee: “keráwáqá Ítiráaeo-wayukati anómma kawáá-wáyúkágáráq waayúkati áaimma kawáá uráa-kayukagaraq keráwáqô, ⁹kekárátá ítama aónéq ‘naayóbáqá maamin-náqá aítauqa táíq uráimanibo nôraq itanawáq aítaukoma íráqôniq uráiyó’ téq keráwáqá kétémanibo ¹⁰keráwáqá káonaiyata máqtemma Ítiráaeo-wayukama aónaaro. maamin-náqá wemá keráwáqtí túbáq itó-uma mái-nakoma Ítu Káríqtoma Náátárêtibake-nakoni áwíkaq atóbama íráqôniq kéiyee. min-náqá keráwáqá kaapaq-yátáq ikámôwana púitana Áánûqtuma wemmá yauwéqma itó-umakaraiye. ¹¹maamin-náqá Ítuqtaba Áánûqtuni wataáama agamatá-kánnáágómá maará kétéiyee. ‘keráwáqá mayái-wáyúkámá naammá inéq maamin-óqtáqtábá táí-oqtane téq tiráámanibo akoqnáá uráitata naakóní áwáá moyakaq makéta káqon-oqtamma min-ámúráq kémaraae. íbêqa maamin-óqtákómá akoqnáá-oqtama káuraiye.’ kétéiyee. ¹²máqte-marabaqa Áánûqtuma íma káqon-awikaq keqtáámô yauwéqma tiwirániqtaama tiráátiraae. paá Ítun áwíkarapi akoqnááraq tímikaiye. ¹³ánibo káánítôre-wayukama yemá Pítaayaa Yóáanema yimónaamma yenákámá íma ikatíqa éta akoqnáá umá wataáama tiráiyee. miráitata monoq-káánítôre-wáyúkámá yenákámá yimónaamma naayóbáqá íma aúba-namma pékaaye. yenákámá paá Ítugaraq yagaroqtamá uréire uréta yaákaq urááe. ¹⁴miráitata yemá aónaamma minnámo aítauqa táíq uráimma mamá íráqôniq umákaayan-nakoma yenákátê itó-uma yagaroqtamá máitata aónawaeta káánítôre-wayukama yemá tínón-aimma íma wáitata ókaraq íma wataáama tirááe. ¹⁵miráitata yemá min-nákámá timáyikaayata min-námmá yuwéta máápaq yaúbama mááyata yemá naaúpaqa wataáama yeíyáá téite urááe: ¹⁶“ketáámá maamin-nákámá nôraq umáyikanunataabiyo? yenákámá móra-awaameq-yataaqa tarôq

óyata máqtemma Yérútáárebaq-ininaukaqa yemá aónama ánatarapoata ketáámá minná kanaarác íma mamá aúyoranunatae. ¹⁷miráimanibo maamin-áíková móragaraq anóniq umá máqte-kayukabi wéyáwé ínipoaqtaa ketáá yenákámá yiwíkeqtaa ókaraq Ítuni áwíqa íma káqo-kayukama timá yíméro téqtaa akoqnáá-aimma timá-yimenunatae.” téta yemá tirááe.

¹⁸ánibo yeráwáqá maamin-nákámá yiwíketa akoqnáá-aimma téta “kenákámá móragaraq maamin-náqá Ítun áwíkaqa káqo-kayukama íma timá yímekao.” téta tirááe. ¹⁹miráimanibo Pítaayaa Yóáanema yenákámá maará téta tirááye: “kerátámá Áánûqtun aúrakaqa arupú-aainaq tarôq óyú keráwáqtí táawaq itáyúyò? keráwáqá kenamááriq yaináí-wáyúkáráá umá máeqa timá tíméro. ²⁰kerátámá maami kateko-yátááqá káoneka ítarauyatabama íma kanaarác paátí máyubo abarokác timá-yimeyuye.” téta Pítaayaa Yóáanema tirááye. ²¹máqtemma anó-monoq-wayukama akoqnáá umá iragárác-áímmá téta maamin-nákámá timáyikayata kóuraaye. miraitata yeráwáqá máqte-kayukati yáaqa ikatíq urááe. ánibo anó-monoq-wayukama maamim-nákámá ánná yimínónaqtaba abáá uwaeta íbáqyukaee. máqte-kayukama maami-qtátááqá tarôq kéoyata káoneta yemá Áánûqtun áwíqa múte yaútae. ²²ánibo áitauqa táíq uráimma mamá íráqðniq umákaraaya-nakoni-karitimaatima uyátá-maqma kaayaq-wáyúká áiyayaamma (40 karitimaatima) máqe-uráíye.

monoq-wáyúkámá akoqnáá umá nunamummá tirááe.

²³iyuwáiyatama yawuwéqma yenákátí aanábó-wáyúkámá máápaq uréta anó-monoq-wayukama ten-áimma máma timá-yimikaaye. ²⁴ánibo yemá maamin-áímmá kéiteta yeráwáqá móra-iyakaq maréta nunamummá maará téta tirááe: “anó-nako, enamááriq wíyòkaraq maragárác únókárác tarôq kée máqte-qtataaqa arunóbáqá wáimma tarôq urááne. ²⁵naayóbáqá ení Aokaq-Áágómá ketáái títaubikomma ení mayái-náqá Tébitimma maará téna timá ámikaiye. ‘nôraq itatawáq Yéqtaeao-wayukama íma Íbaru-wayukama íyamma yeráwáqá kéitatawaq nôraq itatawáq waayúkama aamá íma ítaraa-kayukaraa umá kéitao? ²⁶maa-márábí yabíkái-kayukama (kíni) yeráwáqá yokaa umá ánateta anó-kayukama mamá áíkuyeta Áánûqtumma wení Metáiyakaraq namuroíq umákarae.’ téna Aokaq-Áágómá Tébitini ibí tiráíye.

yemá nunamupí téite kéoe.

²⁷áraain-uraane. kínima Érótigaraq anó-kamaami-naqa Pááqtati Pááíratigaraq yaímma Yéqtaeao-wayukagaraqa Ítiráaeo-wayukate yeráwáqá yagaroqtaréta máqtemma Ítumma ení Metáiyama namuroíq umákarae. ²⁸miráimanibo yemá áíkuteta emá túyánápiké timá akoqnáá uráán-aimma abarokác mamá páaq urááe. ²⁹uyátárána-nako, íbèqa emá

itaao. maamin-áíqtába yeráwáqá akoqnáa-aimma téta iragáráq-áímmá kéte. ení wataáama abarokáq ikatíq íma éqtaa timá yiménúnayabataama tíwáqnaa uwo. ³⁰ení ayáámma múte yaúte waayúkama mamá atóbamayikeaq enamáárríq ení Aokaq-náqá Ítumma wenáwíkaqa anón-awaameq-yataakaraq kateko-yátáárríq uwo.” téta nunamupí tirááe. ³¹miráitana yeráwáqá áíkuma máqeo-nakoma waráá-waraa kéitana yeráwápímmá Aokaq-Áágómá ógikaiye. miráipoata yeráwáqá ókaraq íma ikatíqqa éta yeráwáqá akoqnáa umá Áánûqtuni wataáama abarokáq áaimma átáma timá yímikaae.

yirummá ámê-kayukama máqtemma móra-iyakaq makááe.

³²máqtemma Ítukaq yirummá ámê-kayukama móra-iyakaq maréta móra-nakoma íma móra-yataaqtabama ‘kennáe’ téna tiráibo máqte-qtataaqa minná ‘máqte-kayukati minnáe’ téta yeráwáqá tirááe.

³³ánibo timáyíkarai-wayukama yeráwáqá Ítuma pukéna itó-urain-aimma téta wení akoqnáa-yataaqtabagaraq tirááe. miráitana máqtemma Áánûqtuma wení íraqô-yataa yímikaiye.

³⁴ánibo yeráwápíkémmá móra-nakoma íma aáwaqtabama áama yaráiyee. miráitata máqtemma yeráwáqtí marawábi naammá waayúkaraq maráawata meyáníq urááe. minnárake móneqa matéta timáyíkarai-wayukama yímikaae. ³⁵ánibo timáyíkarai-wayukama yemá móneqa matéta aqtóráríq o-qtátááqá íma makáá-kayukama yaímma yímikaae.

³⁶ítáaro. móra-naqa máqe-uraimma wenáwíqa Yótêbie. wemá Aríbae-annabike abarokáq uráimanibo timáyíkarai-wayukama weqtábá Páánabati téta tirááe. min-áwíkon áaimma umá yíqtaiq í-árááre’. ³⁷wení maramá Táíparatibaq wáitana waayúkaraq máraaitata meyáníq urááe. minnárake móneqa maténa timáyíkarai-wayukama má yímikaiye.

Áánánáiyatiyaa Tapáírae.

5 ¹móra-naqa máqe-uraimma min-nákón áwíqa Áánánáiyatie. ánibo ánáakon áwíqa Tapáírae. miráitana Áánánáiyatima wení yaímma-yataakaraq maragáráq yaímma-wayukaraq maráyata meyáníq ígáae tirááye. ²miráitana Áánánáiyatima mikáké móneqa maténa yaímma wetábá aúpáq máráimma ánáakogaraq aónaraiye. tébakaq-moneqa iyápó-annati yítaupi má-makaiye. ³ánibo Pítaama maará téna tiráiyee: “Áánánáiyatio, nôraq itaawáq emá Tááqtaamma ayuwáánanawaq ení áyaqnoabaqa ógiraitaa emá Aokaq-Áágómmá kaaqaari-áímmá timá ayuwé mi-máráráké enamáárríq yaímma-moneqa aúpáq makáánô? ⁴maami-márámá ení maramá íyaq wáqe-uraiyo? anaaékaqa maami-márámá meyáníq kéowana móragaraq ení maramá íma wáqe-uraimanibo móneqa maténa ennámíbo monekaraq arupú íma urááne. nôraq itaawáq mirán-ááímmá tarôq uráano? emá morá-wayukama íma

kaaqaari-áímmá timákáraapo Áánûqtuma kaaqaari timákáraane.” téna Pítaama tiráiyē. ⁵ánibo Áánánáiyatima maamin-áímmá kéitena marabí yutákéna pukuráiyē. miráitata min-áímmá ítáa-kayukama ôriq umá yáaqtaba urááē. ⁶miráitata yaímma awaayatí-wáyúkámá wení arááq-auma tabaráábe wáqtôbi múqmúmeta mó-uqtamakaraae. ⁷anaaékaqa aabaúgómá kaumotá kéitana Áánánáiyatimma ánáakoma nói-qtarabi abarokáq immá íma ítarena min-náúpáqá utáiyē. ⁸ánibo Pítaama maará téna: “Tapáírao, timá-timiyo. mararákémhá móneqa káginnawaq enawaikótéma matááyô?” téna Pítaa titana Áánánáiyatimma ánáakoma maará-tiraiyē: “owé. kínnamiyē.” téna tiráiyē. ⁹ánibo Pítaama maará téna timá ámikaiyē: “nôraq itakawáq kenákámá aamá timá móraraq marékawaq uyátárai-nakomi Aágómmá kémakateyo? emá itaao. enawaikómmá maaméta mó-uqtamakatuweta ye-káyúkámá yemá waaqókáq oqtaráq máanapoata yemá ekáráq maméta mó-uqtanoē.” téna tiráiyē. ¹⁰miráitana Tapáírama wemá min-áímmá kéitena páátákáá marabí yutákéna pukuráitata awaayatí-wáyúkámá min-náúpáq utéta aónaamma Tapáírama pukuráitata yemá min-ínímmá maméta awaikómmá uqtamákáraa-waigoni waaqókáq mó-uqtamakaraae. ¹¹miráitata máqtemma yirummá ámê-kayukama káíkuyogaraq yaímma-waayukagaraq maamin-áímma kéiteta yeráwáqá yáaqa ôriq umá karáiyē.

ókon-okomma awaaméq-yátááqá abarokáq uráiyē.

¹²timáyíkarai-wayukama aarawaatí aúkápimma netuqyaamá awaaméq-yátááqá ókon-okomma tarôq urááē. miráitata máqtemma itáíq-itaiq kéo-kayukama yeráwáqá móra-iyakaq maréta Tórómónini naamátûpare téta áwíqa yaakáq ya áíkutaae. ¹³yaímma káqo-kayukagaraqa yemá ikatéta íma yeráwáqtê yagaroqtamá máqe-uraaē. miráimanibo yemá aarawaamá maami-káyúkátí arupú-yaamma aónaraae. ¹⁴taíbaq-wayukama uyátárai-naqa Ítukaq itáíq-itaiq kéeta yeráwáqtê yagaroqtamá mórabi yorupamá yoráutaae. ¹⁵miráitata máqtemma aarawaamá karí-wáyúkámá yíwíqmeta aakaq mó yíkaraaē. miráinana Pítaama aakaq uréire kéinana amakómá mi-karí-wáyúkámá yúgeqtaaq íniyē. ¹⁶yaímma aarawaamá máqte-marupakemma Yérútááre-marukoni waaqókáq-wáyúkágáráq yemá yama áíkutaae. mi-káyúkámá yemá karí-wáyúkágáráq yaímma táí-aagoma yeráwápí mái-kayugaraq yíwíqmeta irááē. miráitata máqtemma mi-karí-wáyúkámá atóbageqe urááē.

Áánûqtuni kaqtó-nakoma iyápó-annama ánnábike paábaq iyúkaiyē.

¹⁷miráitata anó-monoq-wayukagaraq yaímma yeráwáqtê yagaroqtamá máa-kayukama yemá Táátûtiq-wayukaboata tímáyíkarai-wayukama anómma íyamma umáyíkaraaē. ¹⁸miráitata anó-monoq-wayukama

yemá iyamma itata timáyíkarai-wayukama kárún-aaimma timáyiketa yáqtoqma ánná-naupaq otaa-káyúkágáráq yagaroqtamá yíkáawata máqe-uraae.

¹⁹miráimanibo nokáámma uyátárai-nakonopake kaqtó-nakoma ánná-naupake oqtamá ítuwena máápaq yiwíqma márúte kéiyuwena maará-tiraiye: ²⁰“keráwáqá anó-monoq-naupaq uréraq maami máqtemma aúgen aúwarai-waigoni áaiqtaba ítáamma abarokáq máqte-kayukama mó timá yíméro.” téna uyátárai-nakoni kaqtó-nakoma Áánûqtunopake iréna tiráiyé. ²¹yemá iyápó-annama maamin-áímmô kéitetama aabáyaanapaq yaúbama iréta anó-monoq-naupaq watáama máqte-kayukama má timá yímikaae. ániibo anó-monoq-wayukagaraq yaímma yeráwáqté yagaroqtamá máa-kayukagaraq káánítôre-wayukagaraq yaímma Ítiráaeobake anó-kayukagaraq yeráwáqá mórabi áíkutaee. miráitata yemá ánná-naupaq aamá yuwéta iyápó-annama yíwíqme yero.” téta tirááe. ²²miráitata yaímma i-wáyúkámá ánná-naupaq uréta aónaamma min-náúpáqá iyápó-annama íma máqe-uraae. miráitata yemá yauwéqmeta anó-monoq-wayukaraq uréta maará-tiraae: ²³“ketáámá ánná-nakoni oqtamá aónáunataama akoqnáá umá aúyaqmaketa ánná-wayukaraq yabi-i-wáyúkámá yemá máqten-oqtaraq yabíqtuweta máqe-uraae. miráitaqtaa ketáámá min-nákóní oqtamá íma aónáunataama min-náúpáqá móra-naqa íma máqe-uraiye.” téta tirááe. ²⁴ániibo i-wáyúkátí monoq-káwáá-nákógáráq wayúkati yaímma anó-monoq-wayukagaraq yemá maamin-áímmá ítátuweta yeráwáqá netuq-yúyánámmá kéiteta maará téta tirááe: “mi-qtátááqá náaraq umá páaq uráiyó?” téta tirááe. ²⁵miráitana móra-nakoma yeqtópaq iréna timá yímikaiye: “ítáaro. maami-káyúkámá keráwáqá ánná-naupaq yíkáa-kayukama yeráwáqá anó-monoq-naupaq máeta máqte-kayukama watáama kétima-yime.” téna wemá tiráiyé. ²⁶miráitata yaímma i-wáyúkágáráq yeqtí anó-kawaa-nakogaraq yeráwáqá anó-monoq-naupaq uréta iyápó-annama yíwíqmeta iráamanibo íma yíkakaee. ímiye. yemá máqte-kayukati yáaqa kéikatetaboata yeráwáqá tíkaminoqtaee téta ikatíq urááe.

**iyápó-annama káánítôre-wayukati yúraqaq
aamá tíyábá íma ikatíqa urááe.**

²⁷⁻²⁸miráitata i-wáyúkámá iyápó-annama yíwíqmeta káánítôre-wayukati aúkáapi máma yíkaraawata anó-monoq-makoma maará téna timá yímikaiye: “ketáámá akoqnáá-aimma téqtaa keráwáqtábámá ‘Ítun áwíqa íma yamá máqte-kayukama timá yíméro’ téqtaa ketáámá tiráunatae. miráimanibo keráwáqtí watáagoma Yérútááre-marupaq máa-kayukabimma wéyáwé umá anóniq kéitaq keráwáqá keqtááyábá maamin-náqá Ítumma ikámôwana pukáiyé téq keqtááyábá kaaqaari-túbí kémaraae.” téna tiráiyé. ²⁹miráimanibo Pítaagaraq yaímma timáyíkarai-

wayukama yemá maará-tiraae: “ketáámá Áánûqtun áama waránúnatae. maa-márábí-káyúkátí yáama íma waránúnatae. ³⁰keráwáqá Ítumma kaapaq-yátáq ikámma puyówana ketibotáámá Áánûqtu mamá itó-umakaraiye. ³¹Áánûqtuma Ítuma kun áwíqmena wení márûpaqa wení waaqókák múma akáitana wétê máíye. miráitana wemá keqtáámá kétéwirai-naqa áqnábariq umátikenataa wemá ketáái anómma máena Ítiráaeo-wayukagaraq ketáái táí-aaipike mamá waétikenaqtaa kúmiqataapike mamá paá kéumatikaitaae. ³²maami-qtátááqtábá ketáámá Aokaq-Áágógáráq aónaraunatae. aarawaamá Áánûqtun-aimma wáráa-kayukama wení Aokaq-Áámá kéyimiye. ³³maamin-áímmá kéitaawana íyámma ôriq itata yíkama puyónúnatae tirááe.

‘iyápó-annama kaayoné umáyikáaro’ téna Kaméirioma tiráíye.

³⁴móra-naqa Kaméirioma anó-monoq-naqa káánítôre-wayukati yúrapaq itó-uraiye. miráitana Kaméirioma wemá naayóbáqá ámáan-aimma yirááténa timá yímikaipoana máqte-kayukama wenáwíqa múte yaútaae. ánibo Kaméirio tiráíye: “iyápó-annama paá máápaq iyuwáiyata kóoro.” téna ³⁵káánítôre-wayukama timá yímikaiye: “Ítiráaeo-wayukao, keráwáqá maami-káyúkámá nôrawabi umáyikanae téqa túyánámmá ítama arútáaro. ³⁶Tiútiqtabama táakaq máráaro. wemá tiráíye. ‘kemá akoqnáá-naqa máune’ téna titata netuqyaa-káyúkámá (400) wenanaae kéwaraawata yeqtí namuro-wáyúkámá Tiútatima ikámôwana kúpuiqtaba wení máqte-kayukama yuwéta pípéban umá péqmare kóuraane. ³⁷anaaeákaqa kámááni-wayukama máqte-kayukati yíwíqa agataí-kánáaráq káqo-nakoma Yúqtaati Kááiriri-marupake-nakoma wemá miráuma ‘akoqnáá-naqune’ téna titata taíbaq-wayukama wenanaae wakáamanibo wemmá ikámôwana kúpuiqtaba wení waayúkama pípéban umá péqmareta kóuraae. ³⁸miráitaq kemá keráwáqá kétima-timune. maami-káyúkámá paá iyuwáiyataq mááero. yeqtáaraqa taíbaq-wayukama wáraamma paá waayúkaqon-ama wáinanama paá ánataginiye. ³⁹miráimanibo yeqtáama Áánûqtunopake kukáinama keráwáqá íma kanaaráq aúyaqikanoe. aúqyikanego éq oeqa Áánûqtuni namuró aúráabo.” téna Kaméirioma tiráíye.

**iyápó-annama Ítun áwíkaq otaamma
kéguyikaawataboata yeráwáqá yimuqá makááe.**

⁴⁰miráitata anó-monoq-wayukama yemmá tebûqa yímíqtuweta ókaraq ‘Ítun áama íma máqte-kayukama timá yíméro’ timátuweta timáyíkarai-wayukama timá yíkáawata kóuraae. ⁴¹Kaméirioma wenáama waráiyata yeráwáqá káánítôre-wayukama iyuwéta kégoeta yeqtí yú-aiqa í-yátááqá Ítun áwíkake maétaboata yemá íma yiruqtabá urááe. ímiye. Áánûqtuma yemmá Ítun áwíkake yú-aiqa í-yátááqá mayaígáae téna yíwíkaiqtaba

yemá yimuqá makááe. ⁴² miráitata máqte-tupaama anó-monoq-nauparabi waayúkati-naupaqa aarawaamá mamá áíkuyikareta Ítuma keqtáá yauwéqma tiwiránîn-nakoni átê-wataama íma yuwéta paá timá yímikaae.

abapaké kaayaq-wáyúkámá yiwíráawata urááe.

6 ¹ mi-túpáámá Ítun anaaé wáráa-kayukama netuqyaa abarokáq urááe. miráitata yaímma min Ítíráaeo-wayukama Karíki-aimma ítaraa-kayukama Íbaru-aimma ítaraa-kayukaraq maará-tiraae: “máqte-tupaama keráwáqá Karíki-wayukati keqtoq-nóinímmá umaatamá aáwaqa íma yíméwata kémayaae.” téta tirááe. ² miráitata Ítuni tiyááka umá timáyíkarai-wayukama máqtemma Ítun anaaé wáráa-kayukama yááreta yeráwáqá maará-tiraae: “ketáámá Áánûqtuni mayaímá yuwéqtaa aáwaqa yaímma yímíqmetaa uréire onatáámá íarutaniye. ³ miráinaq tíbâtiwaayuo, abapaké kaayaq-wáyúkámá yiwíráaro. yemá ketoq-nóinímmá aáwaqa kanaarác yimínoe. keráwápíkemmá aabapaké kaayaq-wáyúkámá aarukáqtí yúrakaqa yepímmá Áánûqtuni Aokaq-Áágógárác itai-yátáákógárác ógikaina-wayukama yiwíráaro. yemmá yetí mayaímá ketáámá yiménúnatae. ⁴ miráinata ketáámá kenamááriqtaa nunamummá kététae aarawaamá Áánûqtun áama yirááatenunatae.” téta tirááe. ⁵ ánibo máqte-kayukama min-áíqtábá yimuqá makááe. miráitata yemá mórabi áíkuteta abapaké kaayaqá yiwíkaae. móra-naqa Tíbeni wemá akoqnáá umá Áánûqtukaq itáíq-itaiq kéitana wepímmá Aokaq-Áágómá ógikai-nakagaraq Píripikaraq Parókaratikaraq Níkaanogaraq Tímonigaraq Paaménatikaraq mórama káqon-annabike-naqa Níkorautie. Níkorautima wemá Áátioki márûpakemma Yéqtaaeo-naqa áqnáabaqa máqe-uraimanibo anaaékaqa wemá mórama Íbaru-naqa yama aúqma máqe-uraiye. ⁶ miráitata yemá maami abapaké kaayaq-wáyúkámá mamá iyápó-annati yúbác itó-umayikareta iyááma yínêkuyeta nunamummá timá yíkaraae. ⁷ miráitana Áánûqtun áagoma wéyáwé kéitana taíbaq-wayukama Yérútááre-aukapaqa iyápó-annagaraq yorupamá yoráutaae. yaímma anó-monoq-wayukagaraq min-áímmá kéiteta Ítun anaaé áaimma átáma wakááe.

yaímma Íbaru-wayukama Tíbenimma aabi mayákaraae.

⁸ Tíbenimma Áánûqtuni íráqô-qtataakaraq akoqnáágaraq ógikaitana máqte-kayukati yúrakaqa taígani awaaméq-yátáákáqá ôriq uma tarôq uráíye. ⁹ miráimanibo yaímma-wayukama Tíbenimma aamá káwaageta namuroíq umákaraae. yeráwáqá Íbaru-wayukama Arómani-wayukati paá-mayaima mayéwao-kayukama máqe-uraane. yemá Tairínibakekaraq Érékáánarabakekaraq Tirítibakekaraq Étiabakekarare. yemá Tíbenimma aamá timákaraamanibo wemá yeqtí itai-yátááqá uyátáraitana Aokaq-Áágómá aamá tínín-aimma aráátitana tiráíye.

miráitata paá-mayai-wayukati monoq-náúké-káyúkámá yemá Tíbenimma íma uyátáawaniq urááe. ¹⁰ miráimanibo Tíbenimma Áánúqtuni Aokaq-Áágómá akoqnáá umá itai-yátááqá kámitataboata wenáaraqa yemá kanaarácq íma uyátáraae. ¹¹ miráitata mi-mónóq-wáyúkámá yeráwáqá yaímma-wayukama aúpácq yiwiráawata maará téta kaaqaari-áímmá tirááe: “ketáá kéitaunanataa wemá Mótetikaraq Áánúqtun áwíkaracq timá táwíq uráíye.” téta yeráwáqá tirááe. ¹² ániibo yeráwáqá mirá téta aarawaagárácq anó-monoq-wayukagaraq ámán-aimma yirááti-wayukagaraq íyaqa timá ataráawata yeráwáqá Tíbenimma yáqtoqma awíqmeta káánítôre-wayukati yúracaq urááe. ¹³ miráitata mi-mónóq-wáyúkámá yeráwáqá Tíbenimma kaaqaari-áúbí maránô-kayukama maará-tiraae: “aati-aatimá maan-nákómá maan aokaq-námá ámán-aiqtabagaraq timá táíq kéíye. ¹⁴ ketáá kéitaunana wemá maará-tiraiye. ‘Ítuma Náátárêtabake-nakoma maan anó-monoq-naopaqa mamá táíq umátuwena Móteti naayóbáqá ámán-aimma tímikaitaama mamá waéqma tawíq íniye.’ téna tiráíye.” téta yemá kaaqaari-áímmá tirááe. ¹⁵ miráitata káánítôre-wayukama yeráwáqá máqtemma Tíbenini óipi aónamma Áánúqtunopake kaqtó-nakoni óikorraa uráíye.

Tíbenima káánítôre-wayukati yúracaq watáama tiráíye.

7 ¹ ániibo uyátá-maqma anó-monoq-nakoma Tíbenimma ítama aónaraiye: “árainaq maamin-áímmá emá tiráánô?” téna tiráíye. ² ániibo Tíbenima yauwéqma tiráíye: “ketífbâqawaayugaraq ketibóutaagaraq keráwáqá ítáaro. naayóbáqá ketináábútáámá Áabaraama Éraamuqa íurena paá Métápótémia mái-kanaaraqa tágama-yataaqa wáin-Aanuqtuma wekácq kukáine. ³ mi-kánáárácq Áánúqtuma Áabaraamma maará timá ámikaiye. ‘ení maragárácq ení waayúkagaraq iyuwé móra-aukapaq aúge-marama aráátenaq únnaq waa’ téna Áánúqtuma tiráíye. ⁴ miráitana Áabaraama wemá Káátía-maruqa yuwéna móra-maruqa Éraamubaq ko máqe-uraiye. ániibo anaaékaq Áabaraamma aboámá pukitana Áánúqtuma wemá timákáitana maami íbêqa keráwáqô máa-mararaq timákáitana iráine. ⁵ mi-kánáárácq Áánúqtuma Áabaraamma íma móra-marama ákaq wemmá ámikaine. ímiye. miráimanibo Áánúqtu wemá aamá timá akoqnáá éna téna Áabaraaqtaba ‘anaaékaqa maami-máramá matoké ení iyápó-annagaraq téna Áánúqtuma tiráine. miráimanibo mi-kánáárácq Áabaraama wemá iyápóma íma maqyíkaraitana Áánúqtuma akoqnáá-aimma tiráine. ⁶ Áánúqtu maará téna Áabaraamma timá ámikaine. ‘anaaékaqa ení iyápó-annama káqo-kayukati marabí mánoe. ániibo mi-káyúkámá yeráwáqá yiwíqma paá-mayaima kaayóq-wáyúkámá aúqyiketa miráuma netuqyaa-káritímáátígóní (400) aúkáapi mamá táwíq umáyikanoe. ⁷ miráimanibo ení iyápó-annama anaaékaqa paá-mayaima kaayóqá

mamá yíme-kayukama ánnáma yíménata yeráwáqá mi-nóiyápómá mi-márúqá yuwéta kóinoe. miráinata yemá maami-máraráq kekáq nunamummá má-tinoe.’ téna Áánûqtu tiráine. ⁸ ániibo Áánûqtuma aamá timá yarúmarena mórama áúma karaí-áwááméqá Áabaraamma ámikaiye. miráitana anaaékaqa Áabaraama móra-iyapoma Ááítekimma marákátuwena abapaké kaumo-kánááráqá aúma kárátaimma minná Áánûqtuni awaaméré. miráitana Ááítekimma Yáakobomma aboaé. ániibo Yáakoboma tiyááka umá kaayaq-ánnátí yiboámá ketáái títaubikomma yúma kárátaine.

⁹ miráitata títaupake kaayaq-ánnátí yiboámá yeqtíbâkoma Yótêbimma kárún-aimma timáketa káqo-kayukama awíqma keyimeta meyámmá matááe. miráitata Íqtíbibaqe-kayukama yemá Yótêbimma awíqmeta Íqtíbibaqa kóuraamanibo Ááûqtuma paá wetê máqe-uraiye. ¹⁰ Áánûqtuma Yótêbimma áwáqnaa kéena máqtemma wení ummaa-yátáápíké mamá paá kéumakena kaayoné-yátáákáráq íráqôn-auyanama kínima Péron aúbáq ámikaiye. miráitana Íqtíbibaqa kínima Péroma Yótêbimma kawáá-yátááqá mayaména wení naaúparabi máqtemma Íqtíbibaq-wayukaraq kawáá umákaraiye. ¹¹ anaaékaqa mórama anómma aayawaa-kánáámá abarokáq itana Íqtíbi-aukapakaraq Kéinani-aukapakaraq anómma yáayaba urááe. miráitata ketítáubikotaama yeráwáqá aáwaqa kanaaráq íma naawánîq urááe. ¹² miráimanibo Yáakoboma Íqtíbi-marabaq aáwaqa wáiyé ten-áímmá ítátuwena wenaráábitima ketáái títaubikoqtaama áqnáabariq umá meyánîq íneta kukáane. ¹³ ániibo anaaékaqa yeráwáqá ókaraq yauwéqmeta Íqtíbi-marupaq kúmôwanaYótêbima wení awaaúotáama timá yímikaiye. ‘kemá keqtíbâkoma Yótêbimune.’ téna kétima-yimitana Íqtíbi-marupake-kinima Péromma timá-amena ‘ketiwaaúotááe’ téna wegáráq Yótêbini yimónaraiye. ¹⁴ miráitana Yótêbimma aboámá Yáakobonopaq aamá yuwéna máqtemma awaaúotáati aara iyápómá miráuma abapaké kaayaq-tiyáákágáráq móra-tiraapaq-wayukama (75) Íqtíbibaq kumígáae téna yááyaraiye. ¹⁵ miráitana Yáakoboma mi-tínáábútáágáráq Íqtíbibaq kumáeta anaaékaqa mibáq pukurááne. ¹⁶ miráitata Yáakoboma aara iyápógaraq Íqtíbibaq kumáeta yemá anaaékaqa mibáq pukurááe. mi-káyúkátí aráaq-yuma maméta Tékemabaq mó uqtamáyíkaraane. mi-máramá naayóbáqá Áabaraama Émorini ánnábike mónéqa yuwéna meyánîq urái-marama Tékemabaq mó uqtamáyíkaraae.

¹⁷ ániibo naayóbáqá Áánûqtuma nôrabi ínîqtaba Áabaraamma timá ámikaimma mi-kánáámá íbêqa waaqókáq uráiyé. Ítíráaeo-wayukama Íqtíbi-marabaqa netuqyaa-káyúkámá abarokáq umá máqe-uraae. ¹⁸ ániibo Íqtíbi-marabaqa mórama aúge-kinimma abarokáq uréna wemá Yótêbimma wenaúyánámmá íamikaiye. ¹⁹ miráitana min-nákómá ketáái tináábútáama makaténa kaaqaari-áímmá kétima-yimena anón-ummaa-

yataaqa mayiména yeráwáqti pááqyan-iyapoma karaanóbáq yuwáiyana puígáae téna tiráiyé. ²⁰ mimórá-kánááráqá Mótetimma anóama marákáraiye. miráitana min-iyápómá íráqôn-iyapoboana Áánûtumma ôriq umá ákaraiye. miráitana Mótetimma anóyaa aboámá kaumowýókóní arupimmá yeqtí naaúpaq ákáreta kawáá umáketa anóama náamma ámikaiye. ²¹ ániibo anaaékaqa Mótetimma awíqmeta karaanóbáq mó ayúwáawana máitana kínima Péromma ayáámûkoma Mótetimma awíqma wení iyápóraa umá awíqme íréná awítaiye. ²² ániibo Mótetima Íqtîbi-marupaq máitata yirááti-wayukama wemmá íráqô-qtataaqa aráátewana wemá itaí-yátááqá kémayena akoqnáá-aimma kétena wení mayairákáráqá akoqnáá-naqa máqe-uraiye.

²³ ániibo Mótetima anómma auréna miráuma kaayaq-wayúká áiyayaa-karitimaatima maéna (40)wení Ítiráaeo-wayukama ko yimónanena uráiyé. ²⁴ miráitana Mótetima aónaimma mórama Íqtîbi-marupake-nakoma Ítiráaeo-naqa yáqtoqma ikákaiye. miráitana Mótetima Ítiráaeo-nakomma áwáqnaa umá Íqtîbi-marupake-naqa ikámma pukáiyé. ²⁵ Mótetima aúyánámmá ítáimma wení waayúkama téta Áánûqtuma wemmá akoqnááma amínana yauwéqma tiwiránítaae téta yúyánámmá itánóáa téna Móteti timánibo Ítiráaeo-wayukama yemá íma yúyámámmá ítaraae. ²⁶ móra-aabayaanaapimma Mótetima aónaimma kaayaqá Ítiráaeo-nakoratama ááiqá kéoyana Mótetima min-nákámá mamá paá umáyikanaae téna maará-tiraiye. ‘ááiqá íma okao. kenákámá kewátámóbo nôraq itakawáq ááiqá kéoyo?’ téna Mótetima tiráiyé. ²⁷ miráimanibo mi ááiqá i-nákómá Mótetimma taábaq káweqtatuwena maará-tiraiye. ‘emá ketáái anómma mááe aamá ítama yaináí-náqá emmá náawaq tarôq umákarauyo? ²⁸ énaimma emmá Íqtîbibake-naqa ikámma puyétaanaiq umá íbêqa emá kemmá tíkamma puíneq kéono?’ téna min-nákómá tiráiyé. ²⁹ miráitana Mótetima min-áímmá kéitenama péqmarena káqon-aukapaq Míria-marabaq ko máqe-uraiye. mibáq wemá aaramá maténa iyápó kaayaqá inaamaí maqyíkáraiye.

³⁰ ániibo miráuma kaayaq-wayúká áiyayaa-karitimaatima (40) yáwitana mi-kánááráqá Áánûqtunopake kaqtó-nakoma Mótetinopaq waayúkama íma máa-kaqmaapaq paaq uráimma Tááínai-anugoni waaqókáq pááqyatabike iramá karáiyé. ³¹ miráitana Mótetima min-írámá káonena wemá netuq-áúyánámmá ítátuwena wemá min-írágóní waaqókáq uréna aónanaae téna uráiyé. ániibo Áánûqtuma abarokáq maará-tiraiye. ³² ‘kemá Áánûqtue. enanáábútáati uyátárai-nakoma kemá Áabaraama Ááítekigaraq Yáakobogaraq yeqtí uyátárai-naqune.’ téna Áánûqtuma tiráiyé. miráitana Mótetima ikatîq éna aqtete kéena ókaraq min-írágómmá íma aónaraiye. ³³ ániibo Áánûqtu maará téna Mótetimma timá ámikaiye. ‘emá aítuq-anaamma ayúqtuwao. mi-máráráqá emá aítuqa yáánama kemá máunaboana aokaq márámíye. ³⁴ ketí-wayukama Íqtîbibaq kemá

aónáunnama mamá táwíq kéumayikaawaq kemá yeráwáqtí íbíq-áímmá kéíteq íbêqa yemá yíwáqnaa ónáá kéune. miráinaa emá íbêqa itóaa. kemá Íqtíbi-marabaq emmá timákáanaa wínóne.’ téna Áánûqtuma Mótetimma timá ámikaiye. ³⁵miráimanibo naayóbáqá Mótetima Ítiráaeo-wayukama taábaq awéqtátuweta maará-tiraane. ‘náawaq eqtábámá anómma mááe aamá ítama yainaa téna timákaraiyo?’ téta tiráa-nakomma íbêqa Áánûqtuma anó-kawaa-naqa aúrákáitana Ítiráaeo-wayukama yauwéqma yiwirai-nákáá umá timákáitana uráiyé. pááqya-tabike iramá karáimma móra kaqtó-nakoma Áánûqtunopake Mótetimma akoqnááma ámikaiye. ³⁶miráitana Mótetima Íqtíbibake waayúkama yiwíqmena karogaron-únópikáráqá waayúka íma máa-kaqmaapakaraqa miráuma kaayaqté-kaayaqte-wayuka áiyayaa-karitimaatima (40) yeqtí aúkáapimmma ókon-okomma anón-awaameq-yataaqa tarôq uráiyé. ³⁷ánibo mi Mótetima wemá Ítiráaeo-wayukama maará timá yímikaine. ‘Áánûqtuma keráwáqtí ánnábike móra-naqa amuné-náqá aúranimma Áánûqtu kemmá timátikarainiq umá timákaniye.’ tiráiyé. ³⁸naayóbáqá Mótetima waayúkama íma máa-kaqmaa-marabaqa yaímma-wayukagaraq áíkumareta máqe-uraane. wemá ketáái títaubikotetaa máitana kaqtó-nakoma Tááínai-anupike wataáma timá ámikaine. wemá Áánûqtun áama matáimma min-áímmá aúwarain-aipoana ketáái títaubikomma tímikaiqtaama íbêqa ketáámá kémayaunatae. ³⁹miráimanibo mi-kánáaráqá ketáái títaubikoma yeráwáqá Mótetin áama íwakaabo yemá Mótetimma paábaq káweqtatuweta Íqtíbibaq wínóqtaba yúyánámmá ítaraane. ⁴⁰miráitana yemá Mótetimma ábákoma Éronikaq maará-tiraae. ‘Éronio, emá móra-yataaqa tarôq umákenana mi-qtátáákómá ketáái Áánûqturaa umá ketáái túbáq kéwinaqtae ketáámá minnáraq itáíq-itaiq ónúnatae. ketáái anó-nakoma Mótetima náakaraq kóuraiyo? íkéitaunatae.’ téta tirááe. ⁴¹ánibo mi-kánáaráqá yemá mórama purumakaakón áráaqa tarôq umáketa yeráwáqá yaímma naí-wámmá ikámma yeqtí kaaqaari-yátáákáq agamá ákûq umákaraae. maami-púrúmákáákón áráaqa yeráwáqtí iyáápike tarôq umaráakaq yimuqá marakéta nunamummá mi-qtátáákáq tirááe. ⁴²miráitana Áánûqtuma mi-káyúkámá yeráwáqá anaaémma umayíkáitata yeráwáqá máqtemma aabáyákáq wái-qtataaqa aabaúrúqá wíyokaqa wiyókáqá yekáq nunamummá tirááe. miráitana Áánûqtuni wataáma agamatá-kánnáábí tiráiyé. ‘keráwáqá Ítiráaeo-anna-wayukama keráwáqá Mótetigaraq yagaroqtamá miráuma kaayaq-wáyúká áiyayaa-karitimaatigoni (40) arupimma waayúkama íma máa-kaqmaapaq-marabaqa keráwáqá naí-wámmá ikámma agamá ákûq uráámma minná kekáráq mirá-uraanabiyo? ímiye.

Ítiráaeo-wayukao, keráwáqá kaayáqté-kayaaqte-wayuka áiyayaa-karitimaatigoni arupimma kaqmáápaqa naí-wámmá ikámma agamá ákûq uráámma minná kekáq ímira-uraane.

kaaqaari-Áánúqtúráá-náqá Móroki wení tabarááberake-namma
keráwáqá yaagumá matááne.

43 keráwáqá wiyókóní amammá tarôq umákeq minnágónáwíqa
Arébaana óq-yataakaraq tarôq umákeq yekáq nunamummá
tiráánaboq Bébírônibake nékaq óq-mapraq timátíkánaq kóinoe.’
wení amuné-wáyúkámá agatáá-kannaabimma Áánúqtu mirá-tiraine.

44 ánibo naayóbáqá ketáái títaubikotaama waayúkama íma máa-
kaqmaapaqa máqe uráá-kanaaraq tabaráábe-nama Áánúqtunopakaraq
wáqe-uraine. miráitana naayóbáqá Áánútuma Mótetiqtaba maami-námmá
‘miráuma uwo’ téna aráátitana Mótetima mirán-námmá tarôq uráine.

45 anaaékaqa ketáái títaubikotaama maami-tábáráábé-námmá yeráwáqá
yaaguyaqméta Yótuata kéweta káqo-kayukati maramá ketáái tináábútáái
yúraqaq Áánúqtuma mi-káyúkámá watukáine. mi-márámá yíkamma
kéwareta yeráwáqtí maramá matááne. mi-kanáaráqá tabarááberake
umáta-monoq-namma maméta iráámma íbêqa paá wáqena Tébitini
kanaarácq iráiyie. 46 ánibo Áánúqtuma Tébitiqtaba ákáitana Tébitima

‘Yáakobon-annagoni monoq-námmá yetí uyátárai-nakoqtaba mórama
umákanune’ téna nunamupí ítama aónaraiye. 47 miráimanibo Tébitimma
áanikoma Tórómónima mi-námmá Áánúqtuni monoq-námmá tarôq
uráine. 48 miráimanibo mú mikákáá anómma uyátárai-naqa Áánúqtuma

waayúkama umáráapi-namma íma kémaiye. wemá miráuma Áánúqtuni
amuné-nákómá Áítáíya maará-tiraine. 49 ‘uyátárai-nakoma maará-tiraiye.
ketí márûpaq aabayápáqá ketí yabíkái-tibiqtatae.

ánibo maa-márámá ketí títauqa maqmá arage kéune.
keráwáqá náaraq nanaq kemmá kanaarácq umátikano?

kemá náa-marukaraq máeraq aagánúnô?

50 maami-máqté-qtátááqá ketiyáákoma íyaq tarôq uráíyo?’
téna Áánúqtu tiráine. Áánúqtuni amuné-nákómá Áítáíya agatáine.

51 keráwáqá aamá ítama yagu-yagu kée. keráwáqtí tíyaqnoarabi
túyánánóbáqá aamá íma itaí-wáyúkáé. keráwáqá aati-aatimá Aokaq-
Áágómmá kárate. keráwáqá mórariq umá keráwáqtí tináábútááraa kéoe.

52 áraimma naayóbáqá ketítaubikotaama nóin-amune-wayukawaq naayóbáqá
máawatawaq keráwáqtí tináábútááma íma mamá táíq umáyíkáráanabiyo?
áraimma mórama ímiye. anaaékaqa arupú-naqa yínîn-nakoni wataáma te-
káyúkámá yíkakaane. ánibo íbêqa wemmá mamá namuro-wáyúkátí iyáápi
máráawata keráwáqá wemmá ikámôwana pukáiyie. 53 miráitaq keráwáqá
Áánúqtuni áamáam-aimma wení kaqtó-wayukati iyáápike matáamanibo
anaaémma ímo kéwaraae.” téna Tíbenima ayáqtááq-aimma tiráiyie.

Tíbenimma óqtatannapo ikámôwana pukáiyie.

54 ánibo anó-monoq-wayukagaraq káánítôre-wayukagaraq yeráwáqá
Tíbenini wataáma kéiteta yemá íyamma itata yíwáyaa kaabu-kaabun

urááe. ⁵⁵miráimanibo Áánûqtuni Aokaq-Áágómá Tíbenipimma ógikaitana wemá Áánûqtuni márûpaq múte aónaimma Áánûqtuni táqama-yataaqa káonena Ítuma Áánûqtuni amakaq ayáánurapaq itó-uma máitana aónaraiye. ⁵⁶ánibo Tíbenima maará-tiraiye: “aónaaro! íbêqa kemá Áánûqtuni márûqa agaro umágitap aónáunnama Waayúkagon Áráaqa Áánûqtuni ayáánurapaq itó-uma máiiye.” téna Tíbenima tiráiiye. ⁵⁷mirá titata mi máqte-kayukama yeráwáqtí yaákaq káuyareta yemá anókaq ááyama tirááe. mikáké Tíbenimma yemá waqméta mórabi uyaaté urááe. ⁵⁸ánibo yemá Tíbenimma anó-marukoni áwábaq awíqmeta mó ákáreta óqtatannapo ikákaae. áqnáabaqa káánítôre-yurakaq wenáúbimmo maráa-kayukama yemá yeráwáqtí kúberai-unamma ayúqma mórama awaayatí-nákóní amakaq makáámma min-nákón áwíqa Tóroe. ⁵⁹ánibo yemá Tíbenimma óqtatannapo kéikamowana Tíbenima maará téna nunamummá tiráiiye: “uyátaraana-naqa Ítuo, emá ketí taáma mayaa.” téna tiráiiye. ⁶⁰miráitana wemá araayutaúmmá aténa anókaq ááyama maará tiráiiye: “uyátaraana-nako, emá maami-káyúkátí kúmiq-yataakoni anónnáma íma yimiyo.” Tíbenima mirá kétena wemá pukuráiiye.

Ítun áama ítáa-kayukama Tóroma mamá táiq umáyikaraiye.

8 ¹Tíbenimma ikámma púyòqtabama Tóron áyakoma kanaa uráiiye. ánibo mi-kánááráq-wáyúkámá Yérútáárebaq máeta Ítun anaaé wáráa-kayukama mamá táiq umáyikaraae. miráitata yeráwáqá péqmareta Yúria-marupakaraq Táméria-marupakaraq kóuraae. ánibo máqtemma Ítuni iyápo-annama mikáq Yérútáárebaq máqe-uraae. ²yaímma-wayukama Áánûqtun áaimma íraqóniq umá wáráa-kayukama Tíbenini arááq-auma maméta mó kéuqtamaketa yemá òriq umá anómma ibiqá yakááe. ³ánibo Tóroma Ítun anaaé wáráa-kayukama yíkamena uréire kéena yeráwáqtí naaúpake mórabi iyáákaq aaramá waamá yáqtoqma yiwíqmena ánná-naupaq mamá yíkaraiye. ⁴miráitata Ítun anaaé wáráa-kayukama yaímma péqmareta káqo-marabaq wéyáwé uréta mi-káyúkábímmá yemá átê-wataama Ítuqtaba timá yímikaae. ⁵ánibo Píripima Táméria-wayukati márûpaq kukéna Áánûqtuma timákarai-nakoma Ítuqtaba watáama timá yímikaiye. ⁶⁻⁷miráitata netuqyaa-káyúkámá Píripin áama itéta awaaméq-yátááriq immá káoneta taíbaq-wayukabikemma táí-aagoma ógikai-kayukabikema táí-aagoma anókaq wááqa kéyeta iyuwéta kóuraae. ánibo taíbaq-wayukama yítauqa táwíq urái-kayukagaraq iyáátámma akátai-kayukagaraqa wemá mamá atóbamayikaraiye. minnýaba wení waaqókáq ya áíkuteta watáama ítaraae. ⁸miráitana Táméria-marabaqa mááe-kayukabimma anómma yimuq-yatááqá páaq uráiiye. ⁹mi Táméria-marukaqa móra-naqa máqe-uraimma min-nákón áwíqa Tááímonie. wemá máqte-qtataariq kéena awéqa kétena wemá téna “kemá máqte-kayukati anómma máune.” téna kítitata

10 akoqnáá umá kéiteta máqte-kayukama anó-kayukagaraq paá-wayukagaraq weqtábámá “anó-naqiye. maamin-náqá Áánûqtu timákaitana akoqnáágaraq kukáiyē.” téta yemá tirááē. 11 ánibo yemá akoqnáá umá ayáqtáá-kanaama wenáama kéiteta máqten awaamēq-yátááqá tarôq kéitataboata yeráwáqá wenáama ítaraae. 12 miraimanibo Píripima iréna átē-wataama Áánûqtuma yabíkái-qtataaqtabagaraq Îtuma keqtáá yauwēqma tiwiránîn-nakoni áwîqtabagaraq má-tiraiye. miráitata mi-kánááráqá aarawaamá min-áímmá itáíq-itaiq éta monoq-nómmá pékaae. 13 ánibo Tááímonigaraq awéqa téwai-nakoma wegáráq maamin-áímmá kéitaitana Píripima wemmá monoq-nómmá pékaraiye. miráitana Tááímonima Píripite máqe-uraiye. wemá aónaimma Píripima uyátá-maqma anón-awaameq-yataaqa tarôq kéitana wemá káonena iyánáaq uráiyē.

14 ánibo Îtuni timáyíkarai-wayukama Yérútááre-marupaq máeta yeráwáqá itáama yaímma Táméria-marupake-kayukama yemá íráqônîq umá Áánûqtun áama ítaraae. miráitata yemá kaayaq-nákámá Pítaayaa Yóánema timáyikaayata Táméria-wayukayopaq kóuraaye. 15 miráitata yenákámá Táméria-marupaq uréta Îtukaq yirummá ámē-kayukama Áánûqtuni Aokaq-Áámá yeráwáqá mayaígáae téta yenákámá nunamummá tirááye. 16 miráitata yeráwáqá paá Îtun áwîkaq monoq-nómmá kéberaawana Aokaq-Áágómá yeráwápímmá íma kukáiyē. 17 ánibo Pítaayaa Yóánema yenákámá mi-káyúkáráq iyáamma makéta nunamummá kéteyata mi-káyúkámá Aokaq-Áámá matááē.

18 miráitana Tááímonima Pítaayaa Yóánema yimónaimma yenákámá máqte-kayukaraq iyáamma kánekuyoyata mi-káyúkámá yemá Aokaq-Áámá matááē. miráitana Tááímonima yaímma móneqa maména yenákáyôpaq iréna maará-tiraiye: 19 “kenákámá maamin-ákóqnáámá kekáráq tímēkao. miráinaq kemá móra-nakoni aneq tiyáamma ánekuyonana wemá Aokaq-Áámá miráuma mayábutē.” téna Tááímonima tiráiyē. 20 miráimanibo Pítaama wemmá maará timá ámikaiye: “ibáqyuwaa. Áánûqtuma maaminnámo amínna-yataaqa ení mónekake meyánîq inanamá ení mónekogaraq egáráq puí-márúpáq kókaao. 21 enáyakoma Áánûqtuni aúrakaqa íma kárutaipoana ketáái mayaímá kanaaráq íma yainánóne. 22 ánibo emá íbēqa maa mirái-qtataakoma anaáemma umakátuwe arummá waeraao. miráumatuwe Áánûqtukaq nunamummá kétinanawaq wemá mi-tái-áuyánámmá mamá paábaq yuwéna awikátuwaniye. 23 áraimma kemá ení áyaqnobaq aónáunnama enáyapimma aúrananna aí-yátááqá ógikaitana kúmiq-yataakoma emmá yáqtoqma akoqnáá kéiyē.” téna Pítaa Tááímonimma timá ámikaiye. 24 ánibo Tááímonima Pítaamma maará téna timá ámikaiye: “kenákámá uyátárai-nakokaq nunamummá kétéyanawaq maamin-áímmá timá-timeya-qtataakoma kemmá íma mamá táwîq íno.” téna Tááímoni tiráiyē.

25 miráitata Pítaayaa Yóánema yenákámá akoqnáá-aimma téta naayóbáqá Îtuma timá yímikain-aimma timá yímiqtuweta yenákámá

yauwéqma Yérútáárebaq utááye. áníbo aapaqá yenákámá kéuyeta taíbaq Táméria-marukaq-wayukabimma uyátárai-nakoni átê-wataama tirááye.

Píripima Ítíópiabake-nakomma átê-wataama Ítuqtaba timá ámikaiye.

²⁶mórama uyátárai-nakoni kaqtó-nakoma iréna Píripimma timá ámikaiye: “Píripio, emá itó-uma kaapaq ákák uréaq Yérútáárebake Káátaq uráin-akaq waa.” téna tirááye. min-ákómá waayúkama íma máa-kaqmaapaq urááye. ²⁷áníbo Píripima páátákáá wení oótamma yokaa kéena min-ápáq maréna urááye. áníbo min-ákákáq Ítíópiabake-naqa aónaraiye. wemá anó-kawaa-naqa Ítíópiawayukaraq yabíkáin-inikoma Káánetini mayáima matááye. miráitana máqtemma Káánetini mónekaq kawáá urááye. ²⁸min-nákómá wení naaópaq yauwéqma wení oóti ayárepi kéwena Áítáíyanama agatái-kannaama yoráutaiye. ²⁹miráitana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá Píripimma timá ámikaiye: “emá páátákáá uyaaté uré oótigoma ayáremma kúma yabitimáena wi-wáígoní waaqókák waa.” téna tirááye. ³⁰áníbo Píripima uyaaténa waaqókák uréna ítáimma maamin-nákómá Áánûqtuni watáama naayóbáqá Áítáíya agatái-kannaama yoráutiye. miráitana Píripima maará téna min-náqá ítama aónaraiye: “maamin-áímmá emá yorautónama áaimma ítama kárutaano?” téna tirááye. ³¹áníbo min-nákómá yauwéqma maará-tiraiye: “móra-nakoma maamin-áíkkóní áaimma kemmá kanaaráq ímo tirááti-naqa kemá náaraq umáwaq áaimma ítama arutánúnô?” téna tirááye. miráitana Píripimma maará timá ámikaiye: “emá kanaaráq ketê uyáqtama máinaka kóyo.” téna tirááye. ³²miráitana min-nákómá Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí yoráútín-aikoma maará-tiraiye:

“yemá wemmá awíqme iréta tipi-típi áráaqa ikamíneta oníkáá umá kaayoné uráitata min-náqá awíqmeta irááe.

maamin-nákómá aamá íma téna miráuma tipi-típi áráakoni áyáuma karanéta kéowana áama íma tiníkáá urááye.

³³miráitata yemá wemmá mamá márúte yuwéta wenáama yainaíyábá íma ítama arútaraae.

wenaúwaraimma paábaq matúwáapoana náawaq wení iyápóyataba tínioyo?”

téna Áítáíya agatái-kannaagoma tirááye. ³⁴áníbo mi-káwáá-nákómá Píripimma maará téna ítama aónaraiye: “timá-timiyo. náawaqtabawaq amuné-nákómá náawaqtabaq tiráíyô? wetábáq tirái káqo-nakoqtabaq tiráíyô?” téna tirááye. ³⁵áníbo máqtemma maamin-áíkkómá Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábí tiráimma minná átê-wataama Ítuqtaba Píripima timá ámikaiye. ³⁶áníbo yenákámá aapaqá mirá titeta wéqéta móra-nomma wáikaq urááye. mi-káwáá-nákómá maará téna Píripimma timá ámikaiye: “aónaao! nommá maa wááye. nói-qtataakowaq ketí aammá káuyaraitaraq kemá kanaaráq monoq-nómmá íma kéberauno?”

téna tiráiyē. ³⁷ánibo Píripima tiráiyē: “emá kanaaráq enarukaké Ítuqtaba itáiq-itaiq emá kanaaráq nommá peránóne.” téna tiráiyē. miráitana min-nákómá yauwéqma tiráiyē: “kemá tirummá amúnama Ítu Káriqtoma Áánúqtumma áanikoe.” téna tiráiyē. ³⁸ánibo mi-káwáá-nákómá mirá titana oóti ayárekoma mikáq máqe-uráiyē. ánibo Píripiyaa mi-káwáá-nákómá nopí kukéta Píripima wemmá nommá péraakaraiyē. ³⁹nommá pérakatuweta nopíkē yuwéta kéuyoyana páátákáá uyátarai-nakoni Aágoma Píripimma awíqmena kóuráiyē. miráitana mi-káwáá-nákómá Píripimma ókaraq íma aónena wemá min-ápáq maréna wení naaópaq kégoena ôriq umá amuqá maqména kóuráiyē. ⁴⁰ánibo Píripima wemá móra-marukaq iráimma mi-márúkón áwíqqa Ááqtáátiq iráiyē. min-aúkápáq wemá uréire kéena átê-wataama Ítuqtaba waayúkama timá yímikáiyē. anaaékaqa Tétária-marukaq koyaráiyē.

Tóroma arummá waeréna Ítun áama ítaraiyē.

9 ¹Tóroma akoqnáá-aimma téna Ítuma uyátarai-nakoni anaaé wáráa-kayukama yíkamma puínéna uráiyē. miráitana wemá mú mikákáá anó-monoq-makonopaq uréna mó titana ²aúba-wannaabi Ítiráaeo monoq-wáyúkámá Tamáátikati-marupaq áíkuma máa-kayukayopaq agatáimma maará-uráiyē: “móra-nakowabi aaragómá Ítun aammá kéwareta min-áimma kéwaraiya-kayukama yeráwáqá yiwíqmena Yérútáare-marupaq máma ánnáma umáyikaniyē.” téna tiráiyē.

³miráitana Tóroma wemá maréna Tamáátikati-marukoni waaqókáq kéwitana páátákáá aabayápáké móra ókómá wenôpaq kamá yupayo uráiyē. ⁴ánibo Tóroma marabí yutákurena kéitaitana aabayápíké móra aagómá maará téna tiráiyē: “Tóro, Tóro, emá nôraq itaawáq kemmá mamá táiq kéumatikaano?” téna tiráiyē. ⁵ánibo Tóroma maará-tiráiyē: “uyátaraana-nako, emá náawabono?” téna titana wemá tiráiyē: “kemá Ítue. emá kemmá mamá táwíq kéone. ⁶miráimanibo emá itó-ure anó-marupaq uyuwo. anaaékaqa emá nôrabi ínónayaba móra-nakoma wataáama timá-aminiyē.” téna aagómá tiráiyē. ⁷miráitata yaímma Tórote yagaroqtamá o-káyúkámá yeráwáqá itó-uma máeta aamá íma tiráae. ánibo wataáama kítitata yeráwáqá ítaraamanibo mi kátáámo ti-náqá íaonaraae. ⁸ánibo Tóroma itó-urena aúramma kararáimanibo wenáurakoma kumayuqá aúkaiyē. miráitata yaímma-wayukama wemmá ayáatoqmeta Tamáátikati-marupaq uráae. ⁹ánibo kaumo-yúpáámá Tóroni aúrakoma kumayuqá aúkáitana mi-kánáaráqá wemá aáwárábi nommá íma naráiyē.

¹⁰ánibo Tamáátikati-marupaqa móra Ítun anaaé wáráa-naqa máqe-uraimma min-nákómá áwíqqa Áánánáiyatie. wemá Ítukaq itáiq-itaiq kéitana aúramma karákéna kaikáá umá aónaitana uyátarai-nakoma Ítuma tiráiyē: “Áánánáiyatio.” titana ánibo Áánánáiyatima tiráiyē:

“uyátaráana-nako, kemá maa máune.” téna tiráiyē. ¹¹ánibo uyátárai-nakoma Ítuma maará téna timá ámikaiye: “emá itó-uma arupú-apare téta ten-ápáq wao. Yúqtaatini-naupaq uré mórāma Táátiti-marupake-naqa máena nunamummá kētibo aónao. min-nákón áwīqa Tóroe. ¹²ánibo min-nákómá maarúma kaikáá umá aónáitana móra-nakoma wenôpaq iréna ayáamma ánekuítana wenaúrakoma yauwéqma íráqôniq itana káonaiye. min-nákóní áwīqa Áánánáiyatie.” téna uyátárai-nakoma tiráiyē. ¹³ánibo Áánánáiyati maará téna yauwéqma tiráiyē: “uyátaráana-nako, taíbaq-wayukama téta min-nákóqtábámá yemá máqtemma Áánûqtuni aokaq-wáyúkámá Yérútáare-marupake kényikamēna mamá táwīq umáyíkaraiye. téta tirááe. ¹⁴miráitata wemá anó-monoq-wayukarake náapaamma matáipoana áwīqa múte yaútai-kayukama yáqtoqma yiwíqmena ánná-naupaq mó-yikaniye.” téna Áánánáiyatima tiráiyē. ¹⁵miráimanibo uyátárai-nakoma Ítuma tiráiyē: “emá paá wao. min-náqá ketí mayái-náqíye. kemá wemmá awíkaunaboana anaaékaqa wemá ketí mayáimá kémayēna ketáama káqo-kayukagaraq yeráwákáq yabíkáa-kayukawabi Yéqtaaeo-wayukagaraq keráwáqá Ítíráaeo-anna wayukagaraq mó timá-timiniye. ¹⁶miráinaq kenamáárīq wemmá ketíwíkake aú-aíqa ummaa-yátáákárāq mayánīq-qtataaqtaba timá-amenune.” téna Ítuma tiráiyē.

¹⁷miráitana Áánánáiyatima uréna naaúpaq uyábékēna Tóromma ayáamma ánekuyēna maará téna tiráiyē: “ketíbákoma Tóro, uyátárai-naqa Ítuma aapaqá wenamáárīq ekáq abarokáq i-nákómá kemmá timátikaitaq enôpaq kényune. miráinaa emá keqnáammá aúramma káonenanama Aokaq-Áágómá epímmá ógiranīye.” téna tiráiyē. ¹⁸páátákáá Tóroni aúrapike kumayuq-yátáákómá akakó aukákitanaraa mikáké wení aúrakoma tágagitana máqte-qtataaqa aónaraiye. miráitana wemá mikáq itó-uma monoq-nómmá pékaiye.

¹⁹anaaékaqa Tóroma aáwaqa kénaitana wenaúgoma akoqnáá uráiyē. miráitana wemá yaímma-kanaama Ítumma wárāa-annate yagaroqtamá Tamáátikatiq máqe-uraiye.

Tóroma Tamáátikati-marupaq máa-kayukama Ítun áama timá yímikaiye.

²⁰Tóroma páátákáá Ítíráaeo-wayukati anó-monoq-naupaq uréire kéena Ítuni watáama kētima-yimēna ‘maamin-náqá Ítuma Áánûqtuni áanikoe’ téna timá yímikaiye. ²¹miráimanibo máqte-kayukama wenáama itéta iyánáaq umáreta tirááe: “maamin-náqá wemá Yérútáare-marupaq máeta Ítun-awīqa múte yaútai-kayukama yíkamma ánatatuwewaine. miráumatuwēna íbēqa wemá maabáq Tamáátikati-marupaq iráipoana wemá ánnábi yiwíqmenata Yérútáarebaq anó-monoq-wayukaraq wínimma wemá maamin-náqíye.” téta tirááe.

²² miráimanibo Tóroma akoqnáá umá iragaráq-áímmá téna 'Ítuma keqtáái kúmiq-yataapike kėtiwirenataa-naqa wenamá akoqnáá-naqa máíye' téna kítitata Tamáátikatiq máa-kayukama yemá iyánaaq umáreta aamá íma tirááe.

²³ ánibo taíbaq-kanaama yáwitata móra-taoqa Ítiráaeo-wayukama mórabi áikuteta aamá téte éta Tóromma ikamí-áímmá tirááe.

²⁴ miráimanibo Tóroma wemmá ikamínón-aimma temmá ítaraiye. miráitata Ítiráaeo-wayukama Tamáátikati-marukaqa kurugóni oqtaráqá wágáawabi nokáamma Tóroma kumínnayabae téta yeráwáqá yabíqtuwe máqe-uruae. ²⁵ móra-nokaamma Tóroni aanábó-wáyúkámá yemá ayáqtáaq-annama matéta kámááguq-unakaq kú-mareta mipí Tóromma awírakatuweta ánnáraq yabitimá yuwáka-yuwaka kéowana Tóroma kurugóni aaumépaq metátuwena kóuraiye.

Tóroma Yérútáarebaq máqe-uraiye.

²⁶ anaaékaqa Tóroma Yérútáare-marupaq uréna Ítumma wáraa-annate yagaroqtamá máiyaba ákáraimanibo wenáaqa ikatéta 'maamin-náqá wemá áraimma íma Ítuni wáraa-annabikene' téta yemá tirááe.

²⁷ miráitana móra-naqa áwíqa Páánabatima Tóromma áwáqnaa umá awíqmena timáyíkarai-wayukaraq uréna Tóroni wataáama kétima-yimena Tóroma Tamáátikati-marupaq kéwitana aapaqá Ítuma wemmá wataáama timá ámítana wemá Tamáátikati-marupaq Ítuni wataáama timá yímikain-aimma timá tága-yimikaiye. ²⁸ miráitana mikáké Tóroma Ítumma wáraa-annate máqten-aukapaq uréire kéena wemá ikatíqa íma éna Ítuma uyátarai-nakoqtaba wení wataáama timá yímikaiye. ²⁹ ánibo wemá mirá kéena yaímma Ítiráaeo-wayukama Karíki-aimma ítaraa-kayukati yúyánámmá mamá iráqòniq inéna kítitata yemá wemmá ikamínónaqtaba abáá urááe. ³⁰ miráitata yaímma Ítuqtaba wenábâqawaaraayuma yeráwáqá min-áímmá ítátuweta Tóromma awíqmeta Tétáriaq mó ayúwáawana mikáké wemá wení márúpaq Táátiti-marabaq kóuraiye.

³¹ miráitana mi-kánááráqá máqtemma Ítun áama kítaa-kayukama Yúriabarabi Kááriribarabi Támériabakaraqa máa-kayukama yemá iráqòniq umá máqe-uruae. ááiq-yataaqa íma wáitata yeráwáqá iráqòniq umá máeta Ítun aamá ítaruae. miráitata yemá uyátarai-nakoni aménáápáq máawana Aokaq-Áágómá yepímmá mamá akoqnáá kítitana taíbaq-wayukama móra-iyakaq Ítun anaaé wakááe.

Pítaama Aríra-marupakaraq Yáapa-marupakaraq itó-umakaraiye.

³² Pítaama máqten-aukapaq uréire kéena Áánûqtun áama itáiq-itaiq kéo-kayukama keyimonena móra-taoqa wemá Aríra-marabaq máeta Áánûqtuni aokaq-wáyúkámá yimónanena uráíye. ³³ ánibo mi-márúkáqá móra-naqa máqe-uraimma min-nákóni áwíqa Iníatie. wení aúgoma

akoqnáama íma wáitana abapaké kaumo-kárítímáátímá aammá íma kanaaráq uréire éna atípááraq waguréna matúq-matuq uráiyé. ³⁴ áníbo Pítaama min-nákóqtábá tiráiyé: “Íníatio, íbêqa emmá Ítuma Káríqtoma emmá mamá kátobamakaiye. emá itó-urewaq ení atípáama mamá arutaa.” téna Pítaa tiráiyé. mirá titana min-nákómá páátákáá itó-uraiye. ³⁵ miráitata yaímma aarawaamá Aríra-marabaq-wayukagaraq yaímma Téroni-marabaq máa-kayukagaraq yeráwáqá aónaamma maamin-náqá uréire kéitata máqte-kayukama yirummá waeréta uyátárai-nakoma Ítun anaaé wakááe.

Pítaama Táábitaamma mamá itó-umakaraiye.

³⁶ móra-maruqa Yáapare. mi-márúkáká móra-inimma máqe-uraimma min-íníkón áwíqa Táábitaae. áníbo káqon-awiqa Karíki-aipimma Tókatie téta áwíqa yarááe. min-íníkómá Ítuqtaba itáíq-itaiq kéena wemá káqo-kayukama ôriq umá aáwaqa keyimena máqte-qtataaqa yíwáqnaa uráiyé. ³⁷ mi-kánáaráqá min-íníkómá karímá mayéna púitata yaímma-noinimma wení arááq-auma matéta nopí tete umátuweta móra-naupaq yanáa makááe. ³⁸ áníbo Yáapa-maruqa Aríra-marukoni waaqókák wáitataboata yaímma Ítun áama itáíq-itaiq kéo-kayukama yeráwáqá itáamma maamin-náqá Pítaama Aríra-marupaq máiyé tirááe. miráitata yemá páátákáá kaayaq-nákámá timáyíkáawata yenákámá Pítaamma ko awíqmeta irááye. ³⁹ áníbo Pítaama páátákáá yokaa kéena yenákátê yagaroqtamá uráiyé. mi-náúpáq itata yemá awíqmeta yanáa-náúpáq utááe. miráitata yaímma keqtoq-nóínímmá naayóbáqá Táábitaama aúwaraiqaq tarôq umá yímikain-unakaqtoma matokéta yeráwáqá ibiqá keyareta Pítaamma aráátiraae. ⁴⁰ áníbo Pítaama máqtemma aarawaamá timáyíkáitata máápaq kówana wemá araayutaúmmá aténa nunamummá timátuwena waéqma maamin-íníkóní arááq-auma káonena tiráiyé: “Táábitaa, emá itóaa.” téna tiraiye. áníbo min-íníkómá aúramma káonena wemá Pítaamma aónatuwena itó-uma máqe-uraiye. ⁴¹ miráitana Pítaama min-ínímmá áwáqnaa umá ayáátoqmena keqtoq-nóínímmá Áánûqtuni óq-aokaq-wayukama yááyarena Tókatimma yímikaiye. ⁴² miráitana min-áíkmá máqtemma Yáapa-aukapaq wéyáwé itata taíbaq-wayukama Ítun áama akoqnáá umá itáíq-itaiq urááe. ⁴³ áníbo Pítaama taíbaq-kanaama Yáapa-marabaq máena móra-naqa áwíqa Tááímonini naaúpaq watúq-watuq uráiyé. áníbo min-náqá Tááímonima purumakaakóní aúwaratiraq unáákáqtôyaba yokaa kéema wení mayaiyé.

Áánûqtunopake kaqto-nakoma Koníriatimma watáama timá ámikaiye.

10 ¹ móra-naqa Tétária-marupaq máqe-uraimma min-nákón áwíqa Koníriatie. Koníriatima mórama Arómuq-marukaq tiyááka-wayuka áiyayaan-aaiq-i-wayukati anómma máena yeráwákák yabíkáitata

yeráwáqtábámá Ítariq ánnáe téta tirááe. ²ánibo maami-Yéqtááéó-náqá Koníriatima wení móra-naoq-wayukagaraq Áánúqtun áama kéitena máqtemma áwáyoq-wayukama yíwáqnaa kéena aati-aatimá wemá Áánúqtukaq nunamummá tíq-tiq uráiyee. ³ánibo móra-taoqa énaikaqa miráuma aabaúgómá karáákák kumáwitana wemá kaikáá umá tágama aónaitana Áánúqtuni kaqtó-nakoma wenôpaq iréna tiráiyee: “Koníriatio.” téna tiráiyee. ⁴ánibo Koníriati maamin-náqá káonena áaqa kégaitana wená tiráiyee: “umaataráana-nako, nóitabawaq kéteno?” téna wemá tiráiyee. ánibo Áánúqtuni kaqtó-nakoma tiráiyee: “Áánúqtuma ení nunamummá kéitena óqamma íma makáa-kayukama yíwáqnaa kéonana minnýaba Áánúqtu kéitaiye. ⁵íbêqa emá yaímma-wayukama timáyíkénatawaq Yáapa-marupaq uréta móra-nakoni áwîqa Tááímonie. káqon-awîqa Pítaae. wemmá awíqmeta yero. ⁶min-náqá Tááímoni Pítaa wemá móra káqo-Taaimonima purumakaakóní aúwaratiraq unáákáqtóma yokaa kée-nakoni naaúpaq únókóní áwabaq máiyee.” téna tiráiyee. ⁷⁻⁸ánibo Áánúqtuni kaqtó-nakoma Koníriatimma mirá timámíqtuwena kóuraiye. Koníriatima wení naaúpaqa kaayaqá mayáimá kémayaaya-nakaratagaraq káqomma móra-naqa ááiq-i-wayukabike Áánúqtun áama itáiq-itaiq i-nákáráq mi-káúmómá timáyikaitata yeráwáqá Yáapa-marupaq urááe. ⁹óq-aabayanaapimma yemá maréta Yáapa-marukoni waaqókák kéowana min-náqá Pítaama naakóní ámûraaq aagaí-márúkák umáena nunamummá kítitana wágááma aabaúgómá aáwaqa naí-kánáá uráiyee. ¹⁰miráitana Pítaamma áama yaitana aáwaqa nánéna itata yemá aáwaqa yokaa kéowana Pítaama móra-yataaqa kaikáá umá aónaraiye. ¹¹kaikáá umá aabayákómá agaro umágitana mórama miráuma anó-tabaraaberaa-qtataakoni kaayaqté-kaayaqte-aqtoraq móra-yataakoma yáqtokaitana marabí kukáitana aónaraiye. ¹²miráitana mi-tábáráábégóní arupimmá máqtemma abááq-wái-wáámmá irakabayaanábi numagáráqá mipímmá ógikaiye. ¹³mórama aagómá maará téna Pítaama timá ámikaiye: “Pítaao, emá iré maami-kámmá ikámma naao.” téna tiráiyee. ¹⁴miráimanibo Pítaama tiráiyee: “aaqáo ímiye. uyátáraana-nako, maami-kámmá ketáái aúmatan-aiqtaba Ítiráaeo-wayukama ketáá íma kénaunatae.” téna tiráiyee. ¹⁵ókarraq aagómá keqnáámmá tiráiyee; “emá ‘aaqáo táí-yataare’ ítiyo. Áánúqtuma mi-kámmá naí-yátááaré téna tarôq uráinaama emá aammá aúmatan-aaware té ítiyo.” téna tiráiyee. ¹⁶ánibo maami-qtátáákómá kaumobáq abarokák uréna yawuwéqma aabayápáq kóuraiye.

¹⁷ánibo Pítaa wemá máena maami-qtátááqá kaikáá umá aónai-qtataaqtabama taíbaq-auyanamma ítaraiye. miráitata maami-káyúkámá Koníriati timáyíkáitata ye-káyúkámá yeráwáqá yaímma-wayukama ítama aónaawata Tááímonini naammá yiráátewata yeráwáqá Tááímonini márûq-kurugoni oqtaráq ko máqe-uráae. ¹⁸ánibo yeráwáqá anókaq ááyama ítama aónaraae: “móra-naqa áwîqa Tááímoni Pítaama keráwáqtê

máiyoy?” téta yeráwáqá tirááe. ¹⁹ miráimanibo Pítaa wemá paá máena maami-qtátááqá kaikáá umá aónai-qtataaqtaba aúyánámmá kéitaitana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá tiráiyey: “Pítaao, kaumo-wáyúkámá emmá abáá kéoe. ²⁰ emá itó-urewaq yokaa uré kégume yeráwáqtê waaoy. emá íma netuq-aúyánámmá itaao. maami-káyúkámá kemá timáyikaunata irááe.” téna Áánûqtuni Aokaq-Áágómá tiráiyey. ²¹ ánibo Pítaa wemá kukéna timá yímikaiyey: “keráwáqá abáá-o-naqa minná kemíbo nôraq itaráq keráwáqá ketôpaqa kéyey?” téna Pítaa tiráiyey. ²² ánibo yeráwáqá tirááe: “móra-naqa Arómuq-marupake ááiq-i-wayukati anómma kawáá-nákómá Koníriati wemá timátikaitata kéyunatae. ánibo maamin-náqá Koníriati wemá Áánûqtun áama itáíq-itaiq kéitata weqtabá Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá yimuqá kémaraae. miráitana mórama Áánûqtuni kaqtó-nakoma eqtábá timá ámitana wemá enóyapiken-aimma itánéna kéiyey.” téta yeráwáqá tirááe.

²³ miráitana Pítaama mi-káyúkámá yiwíqma yíkáitata wetê watúwáawana aabáyaa-aabayaanaapimma Pítaagaraq yaímma Yáapamarupaq Áánûqtun áama itáíq-itaiq kéo-kayukagaraq mi-káyúkátê yagaroqtamá kóurae. ²⁴ ánibo aapaqá móra-nokaamma ko watuwéta óq-aabayaanaapimma yeráwáqá Tétária-marukaq ko yarááe. miráitana Koníriatima wení aanábó-wáyúkátê yiwíqma wení naaúpaq áíkuteta yiwé urááe. ²⁵ ánibo Pítaa Koníriatini naaúpaq uyáberanena kéitana Koníriatima awáutena amuqá makáiyey. ²⁶ miráimanibo Pítaama Koníriatimma mamá itó-umakatuwena tiráiyey: “Koníriatio, emá itóao. kemá kegáráqá emô ónnaiq umá maa-marábí-náqúne.” téna Pítaama tiráiyey. ²⁷ ánibo Pítaama wetê watáama titéta mi-náúpáq uténa aónaimma netuqyaa-káyúkámá áíkuma mi-náúpáqá máqe-uraawana aónariyey. ²⁸ ánibo Pítaa maará téna mi-káyúkámá timá yímikaiyey: “ketáámá Ítiráaeo-wayukama íma káqo-kayukate yagaroqtamá kémayunataama keráwáqá ítarae. miráimanibo Áánûqtuma kemmá timá-timena ‘móranaokoqtaba táí-naqiye ítiyo’ téna Áánûqtu tiráiyey. ²⁹ miráitaq kemá íma keráwáqtí táama aratéq ‘aaqáo’ ítiraunamanibo kemá paá keráwáqtí táama itéq keráwáqtôpaq iráune. ánibo íbêqa keráwáqá ítama káonaune. keráwáqá nôraq itaráq kemmá tááyaawaraq keráwáqtôpaq iráúnô?” téna Pítaa tiráiyey.

³⁰ ánibo Koníriatima tiráiyey: “kekáq móra-yataaqa páaq uráimma íbêqa kaumo-kánáámá kéyawiyey. mi táoqa nunamummá-tí-kánáaráqá aabaúgómá karáákq kégumitaq ketí naaúpaq máeq nunamummá kétunana páátákáá móra-nakoma ketimakaq yama itó-uraiyey. ánibo min-nákóní unáákáqtôrakemma tágama wayá-tábaráábéráá uráiyey. ³¹ miráitana min-nákómá maará-tiraiyey. ‘Koníriatio, Áánûqtuma ení nunamummá kéitena emá óqtamma íma makáa-kayukama yíwáqnaa kéonana minnáyaba Áánûqtuma kéitaiyey. ³² miráinaa emá íbêqa yaímma-wayukama timáyíkénatawaaq Yáapa-

marupaq uré móra-nakoni áwîqa Tááímonie. káqon-awiqa Pítaae. ánibo min-nákómá káqo-Taaimonite purumakaakóni aúwaratiraq yokaa kée-nakoni naaúpaq únókóni áwábaq máíye.’ téna min-nákómá tiráíye. ³³miráitaq kemá páátákáa yaímma-wayukama timáyikaunata emmá koma awíráawaa íraqòniq umá kéyenaqtaa ketáámá yagaroqtamá áíkuma Áánûqtun aúrakaqa uyátárai-nakoma emmá wataáama timámîn-aimma keqtáá timá tímînaqtaa itánúnatae.” téna Koníríati tiráíye.

Koníríatini naaúpaqa Pítaama wataáama tiráíye.

³⁴Pítaama áaimma átáma wataáama tiráíye: “árimma kemá káonaune. waayúkama máqten-aukapake yemmá máqtemma Áánûqtuma mimóráíq kéumayikáíye. ³⁵máqte-kayukama náayuwabi Áánûqtun-aaqa ikatéta wenaúrakaqa arupú-aaimma taròq oyúma yemmá Áánûqtu kéyiwiráíye. ³⁶Áánûqtuni átê-wataama yukáimma minná Ítu Káríqtoma kétitana keqtáámá kaayoné-yátááqá kétimiqtaama máqte-marabi-kayukati anómma uyátárai-nare. maamin-áímmá áqa keráwáqá ítaraane. ³⁷Yóáanema áaimma átáma wení wataáama kétena Káárirí-marupaq nommá péqyikarena Ítuma wení wataáama tiráin-aikoma máqtemma Yúria-aukapaq wéyáwé uráíye. ³⁸Ítuma Náátárêtibake-naqa wekák Áánûqtuma wení Aokaq-Áágáráq wení náápaakaraq ámikáíye. Áánûqtuma wetê máitanaboana máqten-aukapaq uréire kéena waayúkama Tááqtaani aménáápáq máa-kayukama mamá íraqòniq umáyíkaráíye. maamin-áíqtábágáráq keráwáqá ítaraae. ³⁹miráitaqtaa ketáámá máqtemma Ítíráaeo-wayukabimma máqten-aukapakaraq Yérútáárebakaraq Ítuma máqte-qtataariq uráiqtaba kétima-yimunatae. yeráwáqá Ítumma kaapaq-yátáq ikámòwana pukáíye. ⁴⁰miráimanibo min-náqá pukáipike kaumo-kánáámá yáwitana Áánûqtuma wemmá mamá abarokák itó-umakaráíye. ⁴¹máqtemma Ítíráaeo-wayukama wemmá íma aónaraae. ímiye. wemá pukáipike itó-itaqtaa ketáámá wení wataáama timáetaa uréire ónúna-wayukataama Áánûqtuma keqtáá awaaméqá umátikenataa tiwíkai-kayukama wemmá káoneqtaa wetê aáwaqa naráunatae. ⁴²miráitana wemá akoqnáa-aimma téna ‘maamin-áímmá máqte-kayukama maará téraq mó timá-yimero’ tiráíye. ‘Áánûqtu Ítumma náápaamma aména yúareta paá máíya-kayukagaraq pukáa-kayukagaraq wemá yetí yainá-náqá máíye tero’ tiráíye. ⁴³miráitata naayóbáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkámá agatáan-aikoma maará-uráíye. ‘máqtemma náayuwabi wekák itáíq-itaiq íya-kayukama wení akoqnáan-awikake yeráwáqtí kúmiq-yataaqa mamá paábaq yuwéna Áánûqtuma awikátuwaniye.’ téta agatáane.” téna Pítaama tiráíye.

**íma Ítíráaeo-wayukamibo káqo-kayukama
Áánûqtuni Aokaq-Áámá matááe.**

⁴⁴Pítaa wemá maamin-áímmá máena kétitana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá maamin-áímmá itáa-kayukabi kukáíye. ⁴⁵miráitata yaímma

Ítiráaeo-wayukama Ítuma yiwíkai-kayukama Pítaagaraq yagaroqtamá Yáapa-marupake iráa-kayukama yeráwáqá maami-qtátáaqá káoneta maará-tiraae: “maami-káyúkámá yeráwáqá íma Ítiráaeo-wayukama máamanibo Áánûqtuma Aokaq-Áámá paá kéyimiye.” téta yeráwáqá tiráae. ⁴⁶miráitata yeráwáqá itáamma maami-káyúkámá óq-ain oq-aipike aamá kétena Áánûqtun-awiqa múte kéyauyowana Pítaa wemá tiráiyie: ⁴⁷“ketáaráá yemá Aokaq-Áámá kémayaapoata nommá peraiyábámá náawaq kanaaráq yemmá aammá aúnikaniyo? ⁴⁸keráwáqá yokaa kéeraq Ítun-awikaq monoq-nómmá péráaro.” kétitata yemá Pítaamma yáqtóráawana yeráwáqtê yaímma-kanaama yagaroqtamá máqe-uraiye.

**Pítaani mayaígón áaimma Yérútáárebaq Ítun
áama itáa-kayukaraq timá yímikaae.**

11 ¹ánibo yaímma Yéqtaaeo-wayukama Áánûqtun áama máyáan-aimma máqtemma timáyíkarai-wayukama yeqtífbâqawaayugaraq Yúriabaq máe-yuma mi-kátáámá itaraae. ²miráimanibo yaímma Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá yúma karéta Ítuni anaae wáráa-kayukati awaaméqá mataá-kayukama yeráwáqá akoqnáá-aimma téta Pítaamma awáágúraae. ³ánibo yeráwáqá maará téta tiráae: “emá Yéqtaaeo-wayukama íma ketáágárq yagaroqtamá máe-kayukati naaúpaqa máqe-uraannama yemá yúma kárataa-kayukate aáwaqa naráane. ⁴miráitana Pítaa wemá áaimma átáma nôrawabi urái-qtataaqtaba kétima-yimena maará téna tiráiyie: ⁵“kema Yáapa-marupaq máeq nunamummá kéteq móra-yataaqa kaikáá umá aónáúnana aabayámmá agaro kéitana mórama tabarááberaaqatataakoma wení kaayaqté-kaayaqte-aqtoraq móra-yataakoma yáqtokaitana marabí ketimakaq kukáiyie. ⁶miráitaq kemá mi-tábáráábébi aónáunama taíbaq waí-wáámmá irakabayaakáá-kákógárq abáaq-númágógárq mipí ógikaiye. ⁷miráitana móra-aikoma maará téna tiráiyie. ‘Pítaao, emá maami-kámmá yaímma ikámma agamá naao.’ téna tiráimanibo ⁸kemá maará-tiraune. ‘aaqáo ímiye. uyátáraana-nako, aúmatan-aqtaba íarutai-kamma kemá aati-aatimá íma kénaune.’ téq tiráune. ⁹ánibo móragaraq aabayápáké móra watáagoma tiráiyie. ‘emá íma aaqáo táí-yataare ítiyo. maami-kámmá Áánuqtuma naí-yátáaré téna tarôq uráinaama aammá aúmatan-aaware té ítiyo.’ tiráiyie. ¹⁰miráitana maami-qtátáákómá kaumobáq páaq uréna maami-tábáráábégómá yauwéqma aabayápáq utáiyie. ¹¹ánibo kaumo-wáyúkámá Tétaría-marupake Koníriatima timáyíkáitata ye-káyúkámá yeráwáqá naammá kéwauna-nakoni waaqókáq ya máqe-uraae. ¹²miráitana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá tiráiyie. ‘emá Ítiráaeo-wayukati yáaiqtaba aúyánámmá íma ité paá yeráwáqtê waao.’ titaq kéunata yaímma tábâqawaayuma miráuma abapaké móra-wayukama yeráwáqá keté yagaroqtamá yewaqtáa Koníriatini naaúpaq Tétaría-marabaq uráunatae. ¹³ánibo Koníriati wemá tiráiyie naayóbáqá Áánûqtuni

kaqtó-nakoma wení naaúpaq iréna timá ámikaiye. ‘yaímma-wayukama timáyíkenatawaq yeráwáqá Yáapa-marupaq urétawaq móra-naqa wení áwíq-uramma Tááímoni Pítaa wemmá koma awíqmeta yero. ¹⁴maamin-náqá Pítaa wemá iréna wení watáama kétena Áánûqtuma emmá ení móra-naoq-wayukama yauwéqma tiwiránîn-aimma máma timá-timiniye.’ téna Áánûqtuni kaqtó-nakoma tiráiyé. Koníriatimma wemá timá ámikaiye. ¹⁵miráitaq kemá áaimma átáma Áánûqtun áama tén-ááqá mikáq Áánûqtuni Aokaq-Áágómá yekáq kukáimma miráuma áqnáabaqa keqtááráq kukáiniq uráiyé. ¹⁶miráitaq kemá uyátárai-nakoma tiráin-aimma taákaq uráune. ‘Yóáanema wemá no-núrápí péqtikaraipoana anaaékaqa keráwáqá Aokaq-Áágómá péqtikaniye.’ téna wemá tiráiyé. ¹⁷miráitaqtaa naayóbáqá ketáámá Ítuma keqtáá yauwéqma tiwiránîn-nakoqtaba itáíq-itaiq kéunanata akoqnááma tímikainiqtaa umá maamin-ákóqnáámá Áánûqtu yeráwáqá yímikaiye. miráitaq kemá paá-naqa máeq yetí aammá íma aúkaune. maami-qtátááqtábá Áánûqtuma íma timá yáqtorakanune.” téna Pítaama tiráiyé. ¹⁸ánibo mi-káyúkámá Pítaama tin-áímmá kéiteta yeráwáqá Áánuqtuma yimuqá kémaraketa maará-tiraae: “árimma íbêqa Áánûqtuma Yéqtaeowayukabima aammá awíqyikaitata yeráwáqá táí-yataakoma yinaaépariq éta matúq-matuq mái-auwaraima mayánóe.” téta yeráwáqá tirááe.

Áátioki-marabaq áíkuta-kayukama íráqô-mayai matááe.

¹⁹naayóbáqá Tíbenimma ikámôwana pukái-kanaaraqa yaímma-wayukama Ítun áama kéwareta watáama Áánûqtuqtaba kéita-kayukama yíkamineta owata yeráwáqá péqmareta yaímma-wayukama Pinítiabakaraq Tááíparati-marabakaraq Áátioki-marabakaraq urááe. miráimanibo yeráwáqá Ítiráaeowayukaraq yenamá áíqma Áánûqtun áama timá yímikaae. ²⁰ánibo yaímma átê-wataama Ítuqtaba ítarakayukama péqmareta Tááíparatikaraq Tairíniq uráa-kayukama yeráwáqá Áátioki-marabaq uréta átê-wataama Ítuqtaba káqon-anna-wayukagaraq timá yímikaae. ²¹miráitana Áánûqtuma wení akoqnááma keyimitata taígani Yéqtaeowayukama táí-yaaimma yuwéta Ítuni anaaé kéwareta uyátárai-nakon-aama ítaraae.

²²miráitana maamin-áíkmá Yéqtaeowayukayaba máqtemma Yérútáare-aukapaq wéyáwé itaqtaa yeráwáqá kéiteta Páánabatimma Áátioki-marabaq timákáawana uráiyé. ²³Páánabati wemá Áátioki-marukaq uréna maami-káyúkámá Áánûqtuma íráqôniq umáyímikai-kayukama keyimonena wemá amuqá kémarena maará téna timá yímikaiye: “keráwáqá máqtemma móra-tuyanakaq maéraq uyátárai-nakoma Ítuni anaaé waqmá wenáama itáaro.” téna tiráiyé. ²⁴miráitana Páánabati wemá íráqôniq umá itáíq-itaiq kéitana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá wepí ógikaitana mi-kánááráqá taíbaq-wayukama yirummá kámeta uyátárai-nakoma Ítukaq itáíq-itaiq urááe.

²⁵ ánibo Páánabati Táátiti-marabaq Tóromma abáá-inena uráiyē.
²⁶ miráitana Páánabati wemá Tóromma awíqmeta yenákámá yauwéqma Áátioki-marabaq móra-karitimaatima ko máqē-uraaye. ánibo yenákámá Ítumma wáráa-kayukama móra-iyakaq taíganímma kétima-yimeyata kéitaa-kayukayabama áqnábariq umá “Káriqton-anna” téta yiwíqá yarááē. ²⁷ mi-kánááráqá yaímma Áánûqtuni amuné-wáyúkámá Yérútáárebakemma Áátioki-marabaq kukááē. ²⁸ miráitana yaímma Áánûqtuni amuné-wáyúkábikémmá móra-naqa áwíqá Áágabaati wemmá Aokaq-Áágómá timá ámitana tiráiyē: “máqte-marabaqa aáwaqa íma wáinata anómma aayawaamá yánóē.” téna tiráiyē. (ánibo móra-naqa áwíqá Karótiati wemá anó-kawaa-naqa máena Arómuq yabíkái-kanaaraqa maamin-ááyáwáámá pááq uráiyē.) ²⁹ miráitana yaímma Áátioki-marabaq Ítukaq itáíq-itaiq kéo-kayukama yeráwáqá Yúriabaq yeráwáqtí yíbâqawaayuma yimínéta urááē. ³⁰ miráumatuweta mi-yímí-yátááqá Páánabatiyaa Tóroti iyáápi marááyata maméta Yúriabaq anó-monoq-wayukaraq urááiyē.

Érôtima Yêmitimma ikámma képuyena Pítaamma ánná umákaraiye.

12 ¹ mi-kánááráqá kínima Érôtima yaímma Ítumma wáráa-kayukama móra-iyakaq yíkamitata pukááē. ² miráitana Érôtima wení ááiq-i-wayukama timáyíkáitata yeráwáqá Yêmitima Yóáanemba ábâkomma yáqtoqma tokóru-yakaa-punapo ikámôwana pukáiyē. ³ miráitana Yúriá-wayukama yemá minná káoneta yeráwáqá yimuqá kémaraawana Érôtima óqa wení ááiq-i-wayukama timáyíkáitata yemá Pítaamma yáqtokaaē. ánibo mi-kánááráqá wemá mirá káitata Yúriabaq-wayukama yammá íma iqtoraí-kánááráqá yeráwáqtí kótámaki-kanaaraqa anón-aawaqa agamá naí-kánááráqá mirá urááē. ⁴ miráitana mi-kánááráqá yeráwáqá Pítaamma yáqtoqma ánná-naupaq ákátuwena kaayaqté-kaayaqté ááiq-i-wayukati iyáápi máráitata kawáá urááē. mi kaayaqté-kaayaqté-anna-i-wayukama miráuma kaayaqté-kaayaqté-i-wayukama yiwíqma-yiwíqma urááē. miráitana Érôtima auyánámmá ítaraiye: “maami Ítiráaeo-wayukati kótámaki-kanaama ánatainatama Pítaamma awíqma máqte-kayukati yúbáq aamá ítama yainánúne.” téna Érôtima tiráiyē. ⁵ miráitana Pítaama ánná-naupaq ákaraae. miráimanibo Ítumma wáráa-kayukama móra-iyakaq yeráwáqá akoqnáá umá nunamummá téta Áánûtuqtaba áwáqnaa íkáae téta tirááē.

**Áánûqtuni kaqtó-nakoma ánná-naupake
 Pítaamma paábaq mamá ayúbákaraiye.**

⁶ Érôtima Pítaamma aabi mayakánéna i-nókáámmá Pítaama kaayaq í-nákátí aúkáapi aúmá watáiyē. yemá Pítaamma kaayaqá akoqnáá-annanapo (téini-annarake) kúyakaraae. miráitana yaímma-i-wayukama

ánná-nakoni oqtaráq yabíqtuweta máqe-uraae. ⁷páátákáá mórama uyátárai-nakoni kaqtó-nakoma Áánûqtunopake kúmítana mi-náupáqá wení tágama-yataakoma ókóráá kamá tágaraíye. anibo mi-káqtó-nákómá Pítaani ábûkaq ikámma awáuturena tiráíye: “emá páátákáá itóaa.” téna kétitana Pítaani ayáápike kaayaq-ánnágórátá yaráqmeta kuturááye. ⁸ánibo Áánûqtuni kaqtó-nakoma tiráíye: “Pítaao, emá páátákáá ení aítaiq-anaamma kégubere ení ámûrannama mamá uwo.” tená timá ámitana Pítaama miráumatuwaitana Áánûqtuni kaqtó-nakoma tiráíye: “ení kúberai-unamma kémaye ketinaae waraa.” téna tiráíye. ⁹miráitana Pítaama mi-námmá yuwéna Áánûqtuni kaqtó-nakoni anaáe waqména uráíye. Pítaama íma ítama aruténa kaináq káonaunaa timmá abarokáq kéwena aónaraíye. ¹⁰ánibo yenákámá maréta kaayaq-óqtaráq yabíqtuweta máen-i-wayukama kumátámaqtuweta uyátá-maqma akoqnáá-oqtaraq kumóyana akoqnáá umá aúyaqmakaan-oqtagoma wenamááríq íguráíye. miráitata yenákámá móra-apaq urááye. maré kéoyana mikáké Áánûqtuni kaqtó-nakoma páátákáá Pítaamma ayuwéna kóuráíye.

¹¹miráitana Pítaama wemá mikáq ítáimma kaimmá íma aónarenaboana wé tiráíye: “árimma íbêqa Áánûqtuma wení kaqtó-naqa timákáitana wemá Éróhini ayáápikekaraq Ítíráaeo-wayukama nôrawabi ónáae teq-qtátáápkémmá kemmá mamá paá umátikáíye.” téna Pítaama tiráíye.

¹²ánibo Pítaama maami-qtátááqtábá aúyánámmá ítama ánatatuwena wemá móra-inimma Máriaama Yóáanema káqon-awíqa Mááki wení anóani naaúpaq uráíye. ánibo min-náupáqá taíbaq-wayukama áíkuma máeta nunamummá kéteta máqe-uraae. ¹³ánibo Pítaama oqtaráq pagé-page kétitana mórama mayái-ínímmá Aróta wemá Máriaamma áwáqnaa umá mayaímá kémayain-inikoma oqtamá íyakanena uráíye. ¹⁴ánibo min-íníkmá wemá Pítaan-aama kéitena wemá amuqá ôriq umá kémarena wemá min-óqtámá íma íyakaráíye. wemá paá yawuwéqma naaúpaq uyaaté uréna máqte-kayukama timá-yimena tiráíye: “maamin-náqá Pítaama máápaq ya máíye.” téna tiráíye. ¹⁵ánibo mi-káyúkámá yeráwáqá máqtemma tirááe: “negi-íní-móne. emá kaaqaari kéténe.” téta yeráwáqá kétéwana min-íníkmá akoqnáá umá árain-aimma kétitata yemá ókaraq tirááe: “Pítaani amakómá ya marániye.” téta tirááe. ¹⁶miráimanibo Pítaama oqtaráq paá máena pagé-page tiráíye. miráitata yemá oqtamá íteta Pítaamma aónatuweta yemá iyánáaq urááe. ¹⁷ánibo Pítaama wení ayáamma múte káruraitata yemá káoneta aamá móragaraq íma tirááe. miráitana Pítaama wemmá ánná-naupake uyátárai-naqa Áánûqtuni kaqtó-nakoma mamá paábaq ayúwáin-aimma kétima-yimena tiráíye: “keráwáqá maamin-áímmá Yêmitigaraq tébakaq kétébâqawaayuma timá yíméro.” téna wemá timátuwena iyuwéna móra-aukapaq kóuráíye.

¹⁸ anaáékaqa aabáyaanapimma i-wáyúkámá anómma ikatíq kéeta yeráwáqá maará-tiraa: “Pítaama náakaraq máiyoy?” téta yemá tirááe. ¹⁹ miráitana Érótima yaímma-wayukama timáyikáitata Pítaamma abáá-omanibo yemá íma wemmá aónaraae. miráitana áái-q-i-wayukama yeráwáqá máqtemma Pítaakaq kawáá umátuwe máqeon-i-wayukama yíkamiyaba Érótima tiráiyey. miráitana anaáékaqa Érótima wemá Tétária-marabaq ko máqe-uráiyey.

Érótima pukuráiyey.

²⁰ Érótima Tááyabaq-wayukagaraq Tááíranapaq-wayukagaraq aamá yiwáágúráiyey. miráitata mi-káyúkámá yeráwáqá mórabi yorupamá Érótimma aónaneta urááe. ániibo áqnáabaqa yeráwáqá kínima Érótini naaúpaq yabíkái-kawaa-nakon áwíqa Paráátatae. wekák min-áímmá yemá timáméwana wemá Érótimma timá ámitana anón-anon-aimma mamá paá umákaráiyey. miráimanibo yeráwáqtí aáwaqa Érótimma yabíkáin-aukapake meyaníq kéetapoata mirá-uraae.

²¹ móra-kanaama maréna Érótima kínin-unakaqtoma umátorena wení kínin-abiqtataraq máena máqte-kayukama akoqnáá-aimma timá yímikáiyey. ²² miráitana máqte-kayukama yemá anókaq ááyama tirááe: “maamin-náqá wemá waayúkagoraan-aimma íma kétibo Áánûqturaan-aimma kétéyey.” téta yemá anókaq ááyama tirááe. ²³ miráimanibo min-áímmá ítarena wemá Áánûqtukaq íma yaagumá káonaitanaboana páátákáá mórama uyátarai-nakoni kaqtó-nakoma Áánûqtunopake kukéna Érótimma ikákáiyey. miráitana Érótima pukáitana marikómá narááe.

²⁴ miraimanibo Áánûqtun áagoma akoqnáá umá máqte-marabaq wéyáwé umá anóniq uráiyey.

²⁵ ániibo Páánabaatiyaa Tóroma yenákátí mayaímá Yérútááre-marupaq mamá ánatatuweta yenákámá Yóáanema káqon-awíqa Máákima awíqmeta yenákáqtê Áátioki-marabaq yawéqma kóuraayey.

Páánabatiyaa Tórama timáyikáawata Áánûtuqtaba waayúkararaq mó-tima-yimikaayey.

13 ¹ Áátioki-marukaqa Ítun-aama itáa-kayukama áikutaee. yepímmá yaímma Áánûqtuni yirááqti-wayukama amuné-wáyúkágáráq máqe-uraamma yeráwáqtí yíwíqa Páánabatíey. Tímioníey. wení káqon-awíqa Abuqtákóé. káqomma Arútiama Tairíni-marukake-nakaraq Máánéoma Érótini ábârawaaogaraq Tórogarare. ² mi-kánáaráqá Ítun-anna-wáyúkámá yemá aáwaqa awetá-ureta nunamummá tirááe. ániibo Áánûqtuni Aokaq-Áágómá tiráiyey: “keráwáqá Páánabatiyaa Tóroma aokaq timáyikáiyata mayaígáae téq yááyaraa-mayaima mayáatao.” téna tiráiyey. ³ yemá aáwaqa awetá-ureta maamin-nákámá Páánabatiyaa Tóroti yineq iyáamma kéyinekuyeta nunamummá timáyikaayata mi-máyáíráq kóuraayey. Páánabatiyaa Tóroma Táíparatíq átê-wataama tiráiyey.

⁴ ánibo min-nákámá Áánûqtuni Aokaq-Áágómá timáyíkáitata Terútia-marabaq kukááye. mikákémmá únópi-káárebí utéta móra-maruqa Táíparati únókóni kebóqyáa-marupaq urááye. ⁵ ánibo yenákámá maréta Tááramibaq Táíparati-marupaq uréta Ítiráaeo-wayukati monoq-náúpáq Áánûqtuni átê-wataama mó-tima-yimikaaye. miráitana Yóáane Máákima mayáimá mataíye.

⁶ miráitata yeráwáqá Táíparati-marupaq uréire umátuweta Páábotiq urááe. ánibo mi-márúkáqá mórana Ítiráaeo-annabike-naqa máena awéqa téna máqteniq i-nákómá wenáwîqa Baa-Îtue. wení káqon-awiqa Karíki-aipimma Érimatie. ⁷ miráitana Érimatima wemá anó-kamaani-naqa áwîqa Téglá-Póruma wení aanábó-náqíye. ánibo min-ánó-káwáá-náqá Téglá-Póruma wemá aá Ítarai-naqiye. Áánûqtun áama itánénaboana Páánabatiyaa Tóroma wení naaúpaq yááyaitata yenákámá irááye. ⁸ miráimanibo maamin awéqa tîn-náqá Érimatima wenáaiyabama íma yíkaraiye. miráitana Érimatima anó-kawaa-nakoni aúyánámmá mamá táwîq kéonana maami-kááyáq-nákátí wataáma íma ítama arutáikae téna mirá-uráiyé. ⁹ ánibo Tóroqtabama yaímma-taoqa Póroma téta tirááe. miráitana wepímmá Aokaq-Áágómá ógikaitana wemá maamin-náqá Érimatini aúrapi karákéna tiráiyé: ¹⁰ “emá Tááqtaan-araaqa máane. emá máqtemma íráqô-qtataakoma mamá táwîq kée. namuro-náqá máane. emá táí-yataariq é epímmá makatí-ááímmá ógikaiye. kaaqaari-áímmá kéte uyátárai-nakoni aammá mamá táwîq kéone. ¹¹ íbêqa uyátárai-nakoma emmá ikamíniye. enaúramma kumayuqá auráina móragaraq máqte-qtataaqa yaímma-kanaaraqa íma aónanone.” téna Póroma kétitana páátákáá konnákóráá-qtátáákómá Érimatini aúramma yawááq-umatuwaitana wemá aammá íaonena paábaq uréire kéena waayúkama ayáákaq yáqtoketa aamá arááti-wayukayaba yibáá uráiyé. ¹² miráitana anó-kawaa-nakoma maami-qtátááqá Érimatini aúramma karopágitana káonena uyátárai-nakoni akoqnááyaba iyánáaq umárena Ítuqtaba itáíq-itaiq uráiyé.

Páánabatiyaa Póroma Áátioki-aukapaqa Patíria-marabaq mayáimá mataáye.

¹³ ánibo Pórogararaq yaímma wení aanábó-wáyúkagáráq yeráwáqá Pááboti-maruqa yuwéta únópi-káárebí maréta Pégaabaq Paapíriya-marabaq urááe. miráitana mikáké Yóáane Máákima wemá iyuwéna yawéqma Yérútáárebaq kóuraiye. ¹⁴ miráitata yeráwáqá Pégaabaq yuwéta Áátioki-marabaq Patíriabaq urááe. ánibo Tabaati-yúpáámá yeráwáqá Ítiráaeo-wayukati monoq-náúpáq uréta yeráwáqtê yagaroqtamá maraq máqe-uráae. ¹⁵ ánibo anó-monoq-wayukama yeráwáqá agamatá-kánnáábíké Mótetini ámáan-aikaraq yaímma Áánûqtuni amuné-wáyúkámá agatáan-aikaraq yeráwáqá yoráuma ítátuweta anaaékaqa

anó-monoq-wayukama yeráwáqá aamá yúwáawana Póroyaa Páánabatikaq kéyitata yeráwáqá maará-tiraae; “ketíbâqawaayuo, keráwáqá yaímma íraqôniq í-áímmá matokéqa keráwáqá maami-káyúkámá timá yíméro.” téta tiráae. ¹⁶ánibo Póro wemá itó-uma ayáamma múte kéyauyena tiráiyee:

“keráwáqá Ítíraaeo-anna-wayukao, yaímma káqo-kayukama Yéqtaaeo-wayukama Áánûqtukaq nunamummá kéte-kayukama keráwáqá ítáaro. ¹⁷wenamáa Áánûqtukaq Ítíraaeo-wayukama nunamummá tirááne. wemá ketáái títaubikomma yiwíkaine. wemá páaq umáyíkaraitataboata Ítíraaeo-wayukama Íqtíbibaqa máetama akoqnáa umá páaq uráae. ánibo wení anón-akoqnaanapo Íqtíbíbake yemmá yiwíkaine. ¹⁸ánibo yeráwáqá kaaqmáapaqa waayúka íma máa-marabaqa kaayaq-wáyúká áiyayaa tiyááka-karitimaatigoni (40) arupimmá Áánûqtuma íraqôniq umá yíwáqnaa uráiyee. ¹⁹min-áúkápáqá Kéinabaqa abapaké kaayaqá anó-marukaq máa-kayukama Áánûqtuma mamá táwíq umáyikena yíkamma ánatatuwena yeráwáqti maramá Áánûqtu mamá Ítíraaeo-wayukama yímikaine. ²⁰ánibo mi-márábáqá Ítíraaeo-wayukama yeráwáqá netuqyaamá taígani-karitimaatima (450) máqe-uraae. anaaékaqa yaináí-wáyúkámá yíkáraawata yeqti kawáá-wáyúkámá máqeta mórama Áánûqtuni amuné-náqá Táámuyoni kanaaráq iráiyee. ²¹ánibo mi-kánáaráqá Ítíraaeo-wayukama yeráwáqá mórama yeráwáqti anó-kawaa-naqa (kínima) máikaee téta Áánûqtuma ítama aónaawana Áánûqtu wemá móra-naqa Tóroma Kítimma áanikomma awíqma yímikaitana wemá yeráwákáqá kaayaq-wáyúká áiyayaa tiyááka-karitimaatigoni (40) arupimmá yeráwákáq yabíkáiyee. ²²ánibo Áánûqtuma min-náqá Tóroma kéwatuwena wení anónnáma móra-naqa áwíqqa Tébitima Yétimma áanikomma awíqma Ítíraaeo-wayukati yabíí-náqá (kínima) tarôq umákaraiye. Tébitiqtaba maará téna waayúkama timá yímikaiye. ‘Tébitima Yétimma áanikomma káonaunana ketíyakoma íraqôniq kéiyee. miráipoana wemá kanaaráq kemô tenna-máyáímá mayániye.’ téna Áánûqtu tiráiyee. ²³miráitana naayóbáqá Áánûqtuma timá akoqnáa uráine. ‘anaaékaqa Tébitin-annabike móra-naqa abarokáq uréna wemá akoqnáa-naqa máena Ítíraaeo-wayukama puí-yátáápíké mamá paá umáyíkaniye.’ tiráine. min-náqá Ítumma Áánûqtuma mamá páaq umákana Ítíraaeo-wayukama yímikaiye. ²⁴ánibo naayóbáqá maa-márábímmá abarokáq Ítuma íma kukáitana móra-naqa Yóáanema Ítíraaeo-wayukama kétima-yimena ‘keráwáqti tirummá waeréra monoq-nómmá péráaro.’ téna tiráine. ²⁵miráitana Yóáane wení mayáímá mamá ánatani-kanaagoma waaqókáríq kéitana Ítíraaeo-wayukama maará téna timá yímikaiye. ‘keráwáqá náawae téraq keqtábámá kéteo? maamin-nákóní awé o-náqá kemá íma máune. miráimanibo ítáaro. móra-naqa ketinaae yínîn-nakomma kemá íraqô-naqa íma máunaboq kanaaráq wení aítauq-anaamma íma múte mayánúne.’ tiráiyee.

²⁶ketíbâtiwaayuo, keráwáqá Ítiráaeo-wayukama Áabaraan-anna-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq Áánûtukaq nunamummá kéte-kayukao, keqtááyábáé téna maami-kátáámá puí-yátáápike atóbamatikaniqtabataa Ítuma timákaitana tiráiyé. ²⁷miráimanibo yaímma Yérútáárebaq máa-kayukagaraq yeráwáqtí anó-kawaa-wayukagaraqa yemá wemmá atóbamatikanin-naqa íma aónaraae. Áánûqtuni amuné-wáyúkámá máqte-Tabaatiraqa aúba-wannaabike yoráuma timá yímemma íma ítaraae. ímiye. yemá wemmá íma ítaraamanibo Ítumma ikámówana Áánûqtuni amuné-wáyúkátí yáagoma áraimma abarokákq uráiyé. ²⁸mi-káyúkámá wemmá ikámma puínôn-otaa-qtataaqa íma aónaraamanibo yemá Pááíratima paá Ítumma ikámma puíkáae tirááe. ²⁹miráitata mi-káyúkámá naayóbáqá Áánûqtuni amuné-wáyúkámá tiráániq umá ánatauweta Ítuni arááq-auma kaapaq-yaráké mamá muríanóbáq uqtamákáraae. ³⁰miráimanibo Áánûqtuma wemmá pukáipike mamá itó-umakaraiye. ³¹ánibo Ítuma íma pukái-kanaama waayúkama Ítugaraq yagaroqtamá Kááiriri-marupakemma Yérútáárebaq utáá-kayukama yemá wemmá taíbaq-kanaama aónaraae. ánibo mi-káyúkámá íbêqa yemá máqtemma Ítiráaeo-wayukabimma maamin-nákón áama timá yíméwata kéitae. ³²miráitaqtaa ketáámá keráwákákq maará téqtaa Ítuni átê-wataama kétima-timunatae. naayóbáqá Áánûqtuma téna maami-qtátááqá ketáái títaubikomma yiménúne tiráimma ³³mi aónaaro. maami-qtátááqá Áánuqtuma keqtáá yeqtí iyápo-annaraq abarokákq pááq uráiyé. Áánûqtuma Ítumma mamá itó-umakaraimma Áánûqtuni agamatá-kánnáábímmá naayóbáqá Táámupi tiráine.

‘emá ketáanimone.

íbêq-kanaaraqa kemá enabomá káuraune.’

tiráine. ³⁴miráitana Áánûqtu wemmá pukáipike mamá itó-umakaitana íkabirarena ókaraq íma yawéqma aúma íma kabiránîqtaba miráuma Áánûqtuma maará-tiraiye.

‘kemá aokaq-yátáákáráq akái-yátáákáráq keráwáqá timénúnama naayóbáqá kemá Tébitimma aménúne téq timá akoqnáá uráunnae.’

tiráiyé. ³⁵miráitana káqomma wannaabí agamatán-áípímmá Tébitima Áánûqtuqtaba tiráiyé.

‘miráinaa ení aokaq-náqá íma ayuwénana wenaúma kabirániye.’ téna Ítuqtaba tiráine. ³⁶ánibo Áánûqtuma maa-márábí miráonae ti-qtátááqá wemá Tébitini ayáákaq mirá-uraiye. anaaékaqa Tébitima púítata wení aítaubikon-amakaq uqtamákáawana kabiraráiyé. ³⁷miráimanibo Ítumma Áánûqtuma pukáipike mamá itó-umakarai-naqa wenaúgoma íma kabiraráiyé. ³⁸⁻³⁹miráinaq ketíbâqawaayuo, keráwáqá maamin-áímmá ítama arútáaro. maamin-náqá Ítuma wemá keráwáqtí kúmiq-yataaqa mamá paá umátikaniye. Mótetini ámáan-aikoma keráwáqtí kúmiqa íma

mamá paá umátikena keráwáqtábámá ‘arupú-wayukae’ téna ítiniye. miráimanibo maamin-nákómá Ítumma máqtemma yirummá ámê-kayukama yeráwáqtí kúmiqa mamá paá umáyikena yeráwáqtábámá ‘arupú-wayukae’ téna tíniye. ⁴⁰miráinaq keráwáqá atéráaro. naayóbáqá Áánûqtuma wení amuné-náqá Áábakaakama timá ámitana wemá tiráiq-tataama káubiq keráwákáq páaq íyábáé. wemá maará-tiraine.

⁴¹ ‘ítáaro. keráwáqá akáyáán áráaq-wayukao, keráwáqá iyánáaq umáreq pukínoe.

kemá keráwáqtí aúkáapi ketí mayaimá kémayaunamanibo maami-qtátááqtábá móra-nakoma minnágoni áaimma timá-timinimanibo keráwáqá íma itáiq-itaiq ínoe.’

téna Áánûqtuni amuné-nákómá tiráine.” téna Póroma timá yímikaiye.

⁴² ánibo Póroyaa Páánabatima mi-mónóq-náúpáké yaúbama kégumoyata aarawaamá maará-tiraae: “kenákámá yauwéqma iréka káqo-Tabaatiraqa maamin-áímmá ókaraq keqtáámá timá tímékao.” téta yeráwáqá tirááe. ⁴³ miráitata yenákámá monoq-náúpáké yaúbama máápaq kégumoyata yaímma Ítiráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukama yemá Ítiráaeo-wayukate máa-kayukama yeráwáqá Póroyaa Páánabatiyaa min-nákátí yinaaeq waqmé urááe. miráitata yenákámá umá yíqtaaiq éta Áánûqtuni íráqô-qtataapi paá máero tiráiyé.

⁴⁴ ánibo káqo-Tabaatiraqa mi-márúkóní waaqókáké máqte-kayukama Áánûqtun-aama itánéta ya áikutaee. ⁴⁵ miráimanibo yaímma Ítiráaeo-wayukama yemá aónaamma maami taíbaq-wayukama mórabi káikuyowata yemá ítama táwîq kéeta yemá Póroma timá yímîn-aimma timá márúte yukááe. ⁴⁶ Póroyaa Páánabatima yenákámá anókaq ááyana tirááye: “áqnáabaqa kerátámá Áánûqtun-aama timá-timikauyamanibo keráwáqá maamin-áíkkómá mamá tinaaeq kényuwama minná keráwáqá kenamááíq matúq-matuq umá mái-auwaraimma íma mayánóe. ánibo keráwáqá ítáaro. íbêqa kerátámá tiyuwéka káqo-kayukayopaq yagaroqtamá kégouye. ⁴⁷ mirámô inaqa anómma uyátarai-naqa maará téna anón-anon-aimma keqtáá timá-timikaiye.

‘kemá keráwáqá Yéqtaaeo-wayukabimma ókáá kamá tágaikaae téq keráwáqá kétima-tikaune. ánibo

máqte-marabake-kayukama yíwáqnaa umá kétima-yiminana anaaeqqa kemá yeráwáqá yauwéqma yiwiránúne.’

téna Áánûqtuma tiráiyé.” téta Póroyaa Páánabati tirááye.

⁴⁸ ánibo káqo-kayukama Yéqtaaeo-wayukama yeráwáqá maamin-áímmá kéiteta yeráwáqá min-áíqtábá Áánûqtun awíqa múte kényuyeta yimuqá makááe. miráitana máqtemma aarawaamá matúq-matuq umá mái-auwaraimma Áánûqtuma mayánóe téna awaaméqá umáyíkarai-kayukama yeráwáqá Áánûqtuqtaba itáiq-itaiq urááe.

⁴⁹ miráitana máqtemma min-áúkápáq-márábáqá Áánûqtun-aagoma wéyáwé umá kanaaráq uráiyé. ⁵⁰ ánibo yaímma Ítiráaeo-annabike

anó-kayukagaraq yaímma Yéqtaeobake anó-noinimma Áánûqtukaq nunamummá tiráa-noinimma mamá íyaqa atáráawata Póroyaa Páánabatima áaimma átama mamá táwîq umáyiketa yeráwáqtí márúpikemma paábaq waqtukááe. ⁵¹ ániibo yenákámá yítaukake yomá ayúqtuweta ‘móragaraq íma yauwéqma keráwáqtí táí-aapike nékaq kóyuye.’ téta Aikónia-marabaq kóuraaye. ⁵² miráitata Ítunanna-wayukama Áátioiki-marabaq máa-kayukama yeráwáqá yimuqá kémaraawana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá yeráwápímmá ógikaiye.

Póroyaa Páánabati yenákámá Aikónia-marabaq máqe-uraaye.

14 ¹ Aikónia-marupaqa yenákámá keqnáánîq umá Ítíraaeo-wayukati yirááti-naupaq uréta íráqôn-aimma tirááye. yeráwáqá maamin-áímmá kéiteta taíbaq Ítíraaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq Ítuqtaba itáíq-itaiq urááe. ² miráimanibo mi Ítíraaeo-wayukama yeráwáqá maamin-áímmá íma itáíq-itaiq kéeta yeráwáqá yaímma Yéqtaaeo-wayukati yúyánámmá mamá táwîq umáyiketa Káriqton-annati yíbâqawaayuma ítama táwîq urááe. ³ miráimanibo yenákámá Aikónia-marupaqa ayáqtáá-kanaama máeta uyátárai-nakoqtaba akoqnáá-aimma kéteyana Áánûqtuma Aokaq-Áágóni akoqnáámá keyimitata yenákámá Áánûqtuni íráqô-qtataqa wenamá wenôpake keyitata áraikoniq uráíye. netuqyaamá awaaméq-yátááqá tarôq urááye. ⁴ ániibo Aikónia-marupake-kayukama aarawaamá yeráwáqá yaíkaaq umá kaayaq-ánnáíq uréta yaímma Ítíraaeo-wayukayopaq owata tébakaqa Ítuma yiwíkai-kayukayopaq urááe.

⁵ anaaékaqa Yéqtaaeo-wayukagaraq Ítíraaeo-wayukagaraq yeqtí anó-kayukagaraq yeráwáqá aarawaamá áíqma áíkuyikareta Póroyaa Páánabatima óqtatannapo yíkami-aimma tirááe. ⁶ ániibo Póroyaa Páánabatima maamin-áímmá kéiteta yenákámá péqmareta kaayaq-márúpáqá Arítaraabakaraq Tébeq-aukapaq kóuraaye. ániibo mi-kááyáq-márúqá Araaikóniabaq anó-marukoni aúkáapi wáqe-uraaye. ⁷ miráitata min-áúkápáqá máa-kayukabimma yenákámá mi átê-wataama Ítuqtaba tirááye.

Arítaraabaq Póroyaa Páánabatima máqe-uraaye.

⁸ Arítaraa-marabaqa móra aítauqa táwîq urái-naqa máqe-uráíye. ániibo min-náqá aítauqa miráuma táwîq uráimma naayóbáqá anóama marákáraipoana wemá kanaarâq aammá íma uréire uráíye. ⁹ miráitana min-nákómá Póroni watáama kéitaitana Póro wemá maamin-nákóni itáíq-itaiq-yataakoma káonena wení auyánápímmá téna ‘maamin-nákoqtábá kanaarâq itó-uma uréire íniye’ téna ítaráíye. miráitana Póroma wenaúrapi karákéna tiráíye: ¹⁰ “emá itó-uma aítauqa yamá arupú uwo.” téna kétitana min-nákómá wemá páátákáá itó-urena uréire uráíye. ¹¹ miráitata

máqte-kayukama yeráwáqá Póron áama kéiteta máqe-o-kayukama maami-qtátááqá káoneta yeráwáqti yáabikemma anókaq ááyama tiráae: “ketáái maníkómá wíyôpake waayúkaraa umá ketáárq kukáaye.” téta yeráwáqá tiráae. ¹²miráitata yemá Páánabatimma áwíqa Tútite téta kéyamameta ániibo watáama tirái-náqá Póromma Émitie téta áwíqa yaráae. ¹³yeráwáqti maníqá Tútikaq nunamummá tí-námmá anó-marukoni áwábaq wáqe-uraiye. ániibo mórama anó-nakoma Tútini áwíqa múte yaúyewai-nakoma wemá wíráati-yataariq umáketa awai-púrúmákáámá mi-márúkóni kurubín-óqtárq itó-urena Póromma Páánabatigaraq ikámma yiménae téna uráiyé. ¹⁴ániibo timáyikarai-nakarata Póroyaa Páánabatima yenákámá maamin-áímmá ítátuweta mirákómmá íma ígáae téta íyamma ôriq itata yenákáti unáákáqtóma yaráqma mipí yuwéta uyaatéta máqte-kayukati aúkáapi uréta anókaq ááyama maará-tiraaye: ¹⁵“maa-káyúkáo, nôraq itaráq keráwáqá maami-qtátááqá tarôq kéoo? kerátámá keráwáqte mórai q umá maa-márábi-káyúkámúye. kerátámá paá keráwáqa Áánûqtuni átê-wataama kétima-timuye. naayó-qtátáákóqtábá yetíwíqa múte yaúyoqtabama minnábike waéqtikayaaka kerátámá iráuye. matúq-matuq umá maí-Aanuqtuma aabayákaráq maragaráq únókárq máqte-qtataakaraq máqte-kamma marabíkaráq nópikárq tarôq urái-nakoqtaba timá-timeyaaka kerátámá iráuye. ¹⁶naayóbáqá wemá iyúwáitata yeráwáqá máqte-marabake yeqti yúyánákáq máqte-qtataaqa tarôq uráae. ¹⁷miráitana máqte-tupaama wemá máqte-kayukati aúkáapimma yaímma-yataaqa keyimitata mi-qtátááqá yemá aónaraae. ániibo Áánûqtu wemá keráwáqá aaqá kétimitana keráwáqti yókáq-yátááqá mamá parú kéitaq yókáké-qtátááqá mamá kéneq keráwáqá timuqá kémaraae. ¹⁸miráitana Póro wemá maamin-áímmá waayúkama kétima-yimitatamanibo yeráwáqá íma kéiteta yeráwáqá paá máqte-kayukabama aáwaqa agamá ákúq umáyikaiyaba yíkaraae.

Póromma óqtatannapo ikákaae téta tiráae.

¹⁹yaímma Ítiráaeo-wayukama Áátioki-marabakekaraq Aikónia-marabake iráa-kayukama yeráwáqá waayúkati yúyánámmá mayéta Póromma óqtatannapo ikákaae. miráitata yemá Póroqtabama pukaiyáa téta anó-marupakema yabitimá paábaq márúte yukáae. ²⁰miráimanibo yaímma Ítun-anna-wayukama Póromma amakaq ya ikúyakaraawana Póroma itó-urena anó-marupaq yawuqma utáiyé. ániibo aabáyaama Póroma Páánabatigaraq yenákámá Tébe-marabaq kóuraaye.

**Póroyaa Páánabatima yenákámá Tíriabake
yawuqma Áátioki-marabaq iráaye.**

²¹Póroyaa Páánabatima Ítuni átê-wataama Tébe-marabaq máa-kayukama kétima-yimeta Ítun-awikaqa netuqyaa-káyúkámá iyápó-

annama mamá aúqyiketa anaaékaqa maréta Arítara-marabaq uréta mikákémmá Aaikóniabaq uréta Patíriyaa Áátiokaq urááye. ²² miráitata yenákámá mi kaumo-márábáq Ítun-anna-wayukati íyaqa mamá akoqnáá kéumayiketa maará téta yenákámá akoqnáá umá tiráíye: “keráwáqá maamin-áímmá itáíq-itaiq umá yaqtóráaro. Aánûqtuma yabíkái-marupaqa uyáberanunataamanibo áqnáabaqa ketáámá ummaamá mamáyéqtaae.” téta tirááye. ²³ ánibo máqten-aukapaqa Ítun-aama itáa-kayukama áíkuyo-kayukati aúkáapikemma yaímma yetí anó-wayukama mamá tarôq umáyikaraaye. miráitata yenákámá aáwaqa awéta uréta Ítukaq nunamummá kététa Ítukaq itáíq-itaiq o-káyúkámá uyátárai-nakoma yemmá yíwáqnaa ígáae.” téta tirááye. ²⁴ anaaékaqa yenákámá Patírria-aukapaq kótámatuweta Paapírriya-marabaq urááye. ²⁵ miráitata yenákámá Pégaabaq átê-wataama timá yímiqtuweta anaaékaqa Aatáária-marabaq kukááye. ²⁶ ánibo Aatááriabakemma yenákámá únópi-káárébí Áátioka-marabaq yauwéqma urááye. ánibo naayóbáqá mi-márúkákémmá Póroyaa Páánabatima yínêkuyeta nunamummá kététa Áánûqtuni yíwáqnaa í-yátáákómá yenákáyôpaq máinata wení mayaímá mayaígáae téta tiráa-mayaima yenákámá mamá ánatatuweta irááye. ²⁷ yenákámá Áátioki-marukaq iréta Ítun-aama kéitaa-kayukama mamá áíkuyikaraaye. ánibo Áánûqtuma yenákátê yagaroqtamá nôrawabi urái-qtataaqtaba kététa-yimeta maará téta tirááye: “káqo-kayukabimma Áánûqtuma aamá awíqyikena oqtamá íyikaitata yemá Ítun-aama itáíq-itaiq kéoe.” téta yenákámá máqte-kayukama timá yímikaaye. ²⁸ ánibo yenákámá mi-káyúkátê taíbaq-kanaama máqe-uraaye.

Yérútáarebaqa monoq-áímmá kéitaa-kayukama áíkuma watáama tiráae.

15 ¹ yaímma Yúria-wayukama iréta Ítun-anna-wayukama maará téta watáama timá yímikaae: “keráwáqá Mótetini ámáan-aimma íma waráiyata kerawáqtí túma káráraiyanama kanaaráq Áánûqtuma íma kúmiq-yataapike tiwirániye.” téta tiráae. ² yemá mirá-timatuwaawata Póroyaa Páánabatima min-áímmá kététa yenákámá mi-káyúkátê íyamma éta akoqnáá umá aamá tirááye. miráitata yaímma yíbâqawaaraa-kayukama Póroyaa Páánabatima timáyikaayata tébakaq-wayukate Yérútáarebaq uréta iyápó-annagaraq anó-kawaa-wayukama yekáq watáama móma téite uráae.

³ ánibo Áátioki-marabaq Ítun-aama itéta áíkuyo-kayukama yeráwáqá mi-káyúkámá timáyikaawata kégomma yemá Pinítiabakaraq Tamériabakaraq uráae. miráitata mi-kááyáq-áúkápáqá yemá Ítun-anna-wayukaraq timá tágeta káqon-anna-wayukama Yéqtaaeo-wayukama Áánûqtuma yirummá mamá waeráíye téta timá yímikaae. miráitata yemá Ítun-anna-wayukati íyaqa mamá íráqôniq uráae. ⁴ miráitata yeráwáqá

Yérútáárebaq yewata yaímma timáyíkarai-kayukagaraq yetí kawáá-wáyúkágáráq yemá keyímoneta miráo-maarao timáyíkaraae. miráitata Póroyaa Páánabatima yenákátê Áánúqtuma nôrawabi i-qtátááqtábámá watáama timá yímikaaye. ⁵ánibo yaímma Pérati-wayukabike Ítun-anna-wayukama itó-uma maará-tiraae: “tiwiráníqtaba yeqtí yúma kégareq yeráwáqá timá-yimiyata Mótetini ámaan-aimma wáráaro.” téta tirááe. ⁶miráitata yaímma anó-monoq-wayukagaraq timáyíkarai-wayukagaraq mórabi áikuteta min-áímmá timá uwákáae. ⁷miráitata yemá taíbaq-aimma timátúwáawana Pítaama itó-urena maará téna timá yímikaiye: “ketíbâqawaayuo, naayóbáqá Áánúqtuma kemmá tiwiréna átê-wataama káqo-kayukabi mó-ketima-yiminata yemá kéiteta Áánúqtukaq itáíq-itaiq ígáae téna tiwíkaiye. minnýaba keráwáqá ítaraae. ⁸Áánúqtuma máqte-kayukati íyaqnoabaqá káonenaboana yíyaqnoabaqá iráqôniq kéitana keqtáá kétiraatiye. miráitana wemá wení Aokaq-Áámá yeráwáqá keyimimma miráuma naayóbáqá keqtáá tímikainiq umá keyimiye. ⁹Áánúqtuma wemá keqtáámá ôriq umá íma kétiraatenata yeráwáqá aokaríq imá kéíye. ímiye. yeqtí yúma íkegareq yeráwáqá Áánúqtuqtaba itáíq-itaiq kéowana wemá yeráwáqtí yirunóbáké kúmiq-yataaqa mamá paá kéumayikaiye. ¹⁰miráitaq yeqtí yúma kégareqtaba keráwáqá nôraq itaráq Áánúqtumma áyamma iníq kémakateo? miráitaq maamin-úmmáán-ámáán-áímmá monoq-áímmá kéita-kayukabimma íma yíméro. naayóbáqá ketítaubikotaama yeráwákáráq ketáágáráq maamin-úmmáá yátááqá kanaaráq umá íma wakáunatae. ¹¹miráimanibo ketáámá Ítuqtaba itáíq-itaiq kéunanata wení íráqô-qtataaqa wenamá wenôpake kéitana keqtáá mamá paá kéumatikenata tiwíkaipoana miráráá umá káqon-annama Yéqtaaeo-wayukama yiwíkaiye.” téna Pítaama tiráíye.

¹²Pítaa wemá mirá téna kítitata yaímma áikutaa-kayukama yeráwáqá aamá íma téta yéráwáqá Póroyaa Páánabatima min-nákátí yúrapí karákááyata Áánúqtuma yenákátí iyáákaq máqtemma awaaméq-yátááqá tarôq umá káqon-annama Yéqtaaeo-wayukama yiráátin-aimma yenákámá tirááye. ¹³ánibo yenákámá maamin-áímmá timá ánatatuwaayana Yèmiti wemá tiráíye: “ketíbâqawaayuo, keráwáqá ketáámá itáaro. ¹⁴Tááímoni Pítaama wemá keráwáqá timá-timikaiye. áqnáabaqá Áánúqtu wemá wení yabíkái-qtataaqa yúwáitana káqon-annama Yéqtaaeo-wayukabimma kégumitana mi-káyúkábíkémhá Áánúqtu wemá yaímma yiwíqma wení waayúkaiq uráíye. ¹⁵minnýaba naayóbáqá mórama Áánúqtuni amuné-náqá Émoti wemá agamatá-kánnáábí maará-tiráine.

¹⁶ ‘uyátárai-nakoma Áánúqtu wemá tiráíye.

anaaékaqá kemá yauwéqma yénúne.

miráinaq kemá yeráwáqá Tébitin-anna-wayukama aúgen-augen umáyikanune.

miráitata yeráwáqá miráuma móra-namma aútú kamá wáinikaa
umá yeráwáqá mááe.

miráipoaq kemá mi-námmá yawítíma aúge-nakaa ónúnnama
miráuma Tébitin-anna-wayukama mamá íráqôniq umá
umáyikanune.

17 miráipoana máqtemma káqon-anna-wayukagaraq yaímma ketábá
yiwíkauna-wayukagaraq yemá uyátárai-nakoqtaba abáá-inoe.’
18 téna naayóbáqá uyátárai-naqa Áánúqtumma wenamááríq maamin-
áímmá aúyánápi téna tiráiyee.”

19 miráitana Yêmiti wemá móragaraq maará téna tiráiyee: “káqon-anna-
wayukama yeráwáqá Áánúqtumma yirummá káme-kayukama ketáá íma
ummaan-ámáán-áímmá yeráwáqá yiménúnatae. 20 minnýaba ketáá
aúbama agamá yeráwáqá paá maará timá-yimenunatae. ‘yeráwáqá
yeráwáqti maníkáq awéqa timátuweta yeqtáaimma táwíq kéomayiketa
miráráá íoro. miráuma aaraukáqá mamá yataí-ááímmá íma tarôq
ígáae. miráuma yaímma waí-waakoni naaemá íma néta móra-wamma
ánúwaramma ibibamá ikámaraiye-kama naaemá íarena íma naaro.’
téqtaa timá-yimenunatae téna Yêmiti tiráiyee: 21 “ánibo minnýaba
Mótetini ámáan-aimma máqte-marupaqa monoq-náúpáqá Tabaati-
yúpáámá yoráuma ítaraae.” téna tiráiyee.

yeráwáqá aúbama agamá káqon-annama Yéqtaaeo-wayukama timáyikaraae.

22 miráitata yeráwáqá yaímma iyápó-annagaraq yeráwáqti aúkápimma
yeqti anó-kayukagaraq awaaméqá umáyikena yiwíkai-kayukagaraq
máqtemma Ítukaq yirummá ámê-kayukama yemá yiwíkaae. minnámo
yiwiráa-kayukama Póroyaa Páánabatite Áátioki-marupaq wígáae téta
yiwíkaae. miráitata yeráwáqá kaayaq-nákámá Yúqtaatima móra-awiqa
Paatáábati wegáráq móra-naqa Táératima yenákámá máqte-kayukati
yúrakaqa íráqôn-ano-wayukae. 23 maamin-áúbámá yetê mamé urááe:

“ketáámá keqtíbbâqawaayutaama timáyikarai-wayukagaraq
anó-kayukagaraq keráwáqá káqon-annama Yéqtaaeo-wayukama
ketíbbâqawaayuraa umá Áátioki-aukapaq Tíriyapakaraq Tirítibaq máa-
kayukama keráwáqtábá wágáae téqtaa kétunatae. 24 yaímma-wayukama
keqtáábikémmá keráwáqtôpaq uréta yeráwáqá kaaqaari-áímmá téta
keráwáqti túyánámmá mamá táíq kéoe-aimma ketáá itáunataamanibo
keqtáábikémmá aamá yeráwáqá íma mamé uréta yeráwáqá paá
kaaqaarigóníq kéoe. 25 miráitata ketáámá minnýabataa aamá timá
móra-akaq maréqtaa keqtáábikémmá kaayaq-nákámá timáyikaunataa
yenákámá yagaroqtamá ketáá tíkai-nakama Páánabatiyaa Pórogaraq
keráwáqtôpaq yeráwáqá kéoe. 26 yenákámá ketáái uyátárai-nakoma
Ítu Káríqtoni mayáirákémmá puíyóyaqtabama íma ikatíqa kéoye.

²⁷miráitaqtaa ketáámá kaayaq-nákámá Yúqtaatiyaa Táerati yenákámá timáyikaunataa keráwáqtôpaq kéoyapoata yenákámá yenamáárîq mimórâ wataáama agayáuna-aimma mó-tima-timiyaq itánoe. ²⁸ánibo keqtaábímmá Áánûqtuni Aokaq-Áágómá mimórâq-túyánámmá kêtimitaqtaa ketáámá aamá timá móra-akaq maréqtaa ummaa-yátááqá keráwáqá íma mayánoe téqtaa ketáámá pááqyan-amaan-aimma paá agatáunatae. ²⁹ítáaro. maníkâq awéqa timátuweta yimíyan-aawaqa íma naínoe. waí-wáákóní naaemá íma néta móra-wamma ánúwaramma ibibamá ikámaraiya-kamma íma naaro. miráuma aaraukáqá mamá yataí-áímmá íma tarôq oro. mirá-qtataariq éqa keráwáqá íraqôniq ínoe. áre.” téta min-áúbábí tirááe. ³⁰miráitata yemá maamin-áúbámá maméta Áátioki-marabaq kóuraae. Áátioki-marabaq kéwetama áfkuma itáíq-itaiq kéo-kayukama maamin-áúbámá maméta móma yímikaae. ³¹ánibo mikáyúkámá yeráwáqá maamin-áúbágómá umá yíqtaaiq iqtábá yoráuma ítátuweta yeráwáqá yimuqá ôriq umá makááe. ³²miráitata Yúqtaatiyaa Táeratima yenákámá Áánûqtuni amuné-nákórátámá yenákámá mikáyúkábímmá ayáqtaákaq wataáama téta Káríqton-anna-wayukati yirummá mamá akoqnáá umáyíkaraae. ³³miráitata yenákámá Áátioki-marupaqa pááqyamma ayáqtaá-kanaama kémaeyata yetíbâqawaayuma min-nákámá iyuwáíyáqtaábá timá kaayoné umáyíkaraae. ³⁴miráimanibo Táerati wemá yuwéna mibâq Áátioki-marabaq máqe-uraiye. ³⁵Póroyaa Páánabati yenákámá Áátioki-marupaqa netuqyaa-kánáámá taíbaq ôq-wayukate yagaróqtamá kémaeyata Áánûqtuni wataáama keyiraateta timá yímikaaye.

Póroyaa Páánabati yenákámá yatákááye.

³⁶yaímma-kanaama yátáitana Póro wemá maará téna Páánabatimma timá ámikaiye: “kerátámá máqte-marabaq uréire umá Áánûqtuni wataáama timá yímikauya-kayukama yeráwáqá íraqôniq umáwaq uyátárai-nakokaq itáíq-itaiq kéino téna tiráíye. ³⁷miráitana Páánabatima Yóáane Máákima awíqmena yenákátê wínéna uráíye. ³⁸miráimanibo Póroma maará-tiraiye: “naayóbáqá wemá Paapíriya-marukaqa tiyuwénarata wemá maami-máyáímá íma mayéna kóuraipoaka wemá kerátátê íwiniye.” téna tiráíye. ³⁹miráitana Póroyaa Páánabatima yenákátí yúyánákómá íma móraiq uráibo ôriq-oriq itata mikáké yaíkaa q urááye. miráitana Páánabatima Yóáane Máákimma awíqmeta yenákámá únópi-káárébi uréta Táíparati-marabaq kóuraaye. ⁴⁰ánibo Póroma Táeratimma awíqmeta kóyata Ítun-anna-wayukama maará-tiraae: “uyátárai-nakoni kaayoné-yátááqá kenákátê waíno.” téta tirááe. ⁴¹ánibo Póroma Táeratimma awíqmeta Tíriabakaraq Tirítiabakaraq kéwena Ítun-aama itáíq-itaiq kéo-kayukama yeráwáqtí yúyánámmá mamá akoqnáá uráíye.

Tímoti wemá Póroyaa Táératite yagaroqtamá uráiyē.

16 ¹Póroyaa Táératima Tébe-marabakaraq Arítaraa-marabakaraq uráiyē. ánibo mi-márúkáká mórāma Ítun-anna-naqa máqe-uraimma min-nákón áwîqa Tímotie. mórāma Ítíráaeo-annabiken-inikoni áanikoe. min-íníkomá Ítukaq itáíq-itaiq miráimanibo aboámá Karíki-nare. ²miráitata yaímma Ítun-anna-wayukama Arítaraabakekaraq Aikónia-marupakekaraq yemá Tímotin áaikoma yeqtí yúrikaq Íráqôniq uráiyē. ³ánibo Póroma Tímotimma ketê wíkáae ténaboana wení aúma kárataiyē. Ítíráaeo-wayukama mibáq máaqtābae téna miráuraimanibo wení aboámá Yéqtaeō-naqa máetata máqte-kayukama aónaraae. Ítíráaeo-wayukayaba íyamma iyá téta wení aúma kárataiyē. ⁴ánibo yeráwáqá anó-marupaq kéweta naayóbáqá Káríqton-annagaraq aúbabi agamá tiráan-aimma kétima-yimeta ‘keráwáqá maamin-áímmá wáráaro’ téta tiráae. ⁵miráitana máqten-aukapake Káríqton-anna-wayukama yeráwáqá akoqnáá umá itáíq-itaiq kéowana móra-mora-taoqa tafbaq yorupamá mórabi yoráutāae.

Póroni kaikáá-qtátáárē.

⁶yeráwáqá maréta Parítia-marabake Karétia-marabaq kéowana Áánûqtuni Aokaq-Áágómá Étia-maragoni aúkáapimma Áánûqtun áama abarokáq mó-tiyaba íma iyúwáitata tiráae. ⁷miráitata yeráwáqá maréta Mítia-marukaq uréta mikákémmá yeráwáqá Pitínia-marupaq wíneta kéowana Aokaq-Áágómá yeráwáqá yáqtokaiyē. ⁸miráitata yeráwáqá Mítia-maruqa kótámatuweta Taróqaati-marabaq uráae. ⁹mi-nókáámmá Póroma móra-yataaqa kaikáá umá aónaraiyē. miráitana mórāma Maaterónia-marupake-nakoma itó-urena Póromma inaa-inaa tiráiyē: “emá Maaterónia-marabaq iréwaq keqtáá tíwáqnaa uwo.” téna kétitana aónaraiyē. ¹⁰ánibo Póroma mirá-qtátááqá káonaiqtaba páátákáá kemá Arúkegaraq ketáámá yokaa uréta aammá ónúna-aqtabataa abáá-uraunatae. miráitaqtae ketáá utáunataama Áánûqtuma mi-káyúkábí átê-wataama mó-tima-yimero téna kétaayaiyē téqtae ketáá tiráunatae.

Aríriaama Káríqton-annama aúkaiyē.

¹¹ketáámá Taróqaati-marukakemma únópi-káárébi kéunanataa únópi-kááregómá maréna Tamáatarati-marabaq uréna káqon-aabayanapimma mikákémmá Niyáápori-marukaq uráunatae. ¹²ánibo mikákémmá ketáá mi-márúqá yuwéta Píripaaiq uráunatae. Maaterónia-wayukati anó-marukaqa naayóbáqá Arómani-wayukama yeráwáqá mi-márúkáká ya máqe-uraane. miráitaqtae mi-márúkáká ketáámá yaímma-kanaama ya máqe-uraunatae. ¹³ánibo Tabaati-yúpáámá ketáámá anó-marupakemma yuwéta máápaqa móra-nokoni áwábaq nunamummá ténaqtae kéunanataa

min-áúkápáqá yaímma-noinimma yemá mórabi áikuma máawaqtaa yeráwáqtê ketáámá wataá-wataa tiráunatae. ¹⁴ áníbo mi-nóinípkémmá móra-inikoni áwíqá Aríriaae. wemá Táiyátáéra-marapaken-inimma wemá karogaro-tábáráábemá yakáqma anó-kayukama kéyimena minnárake móneqa kémayena Áánûqtukaq nunamummá téwain-inikomma wemmá uyátárai-nakoma wení aúyánámmá mamá íráqôniq umákáitana wemá Póron áama ítaraiye. ¹⁵ áníbo min-íníkmá yaímma wení waayúkagaraq yeráwáqá Ítuqtaba nommá péqtuwaawana min-íníkmá maará-tiraiye: “kemá áraimma uyátárai-nakokaq itáiq-itaiq kéonaqa keráwáqá kanaaráq máqtemma ketí naaúpaq yero.” téna titaqtáá ketáá wení-naupaq uráunatae.

Póroyaa Táératima yenákámá Pírípaibaq ánná-naupaq máqe-uraaye.

¹⁶ móra-taoqa ketáá nunamummá tí-márúpáq kéweqtaa mórama paá-mayai-inaaruma aónaraunatae. áníbo wepímmá táí-aagoma máena mi táí-áágómá wemmá amuné-áímmá tiráiyee. anaaékaq abarokáq ínî-qtataqtaba kêtítata min-ínáárúgóní kawáá-wáyúkámá wení akoqnáarake móneqa mayéwaone. ¹⁷ min-ínáárúgómá Pórogaraq ketáái tinaae kéyena wemá anókaq ááyama tiráiyee: “maami-káyúkámá yemá mú mikákáá anómma uyátárai-nakoni mayai-wáyúkábóata yemá Áánûqtuma keqtáá kúmiq-yataapike tiwiránîqtaba wataama kétima-timetaae.” téna min-ínáárúgómá tiráiyee. ¹⁸ máqte-tupaama min-ínáárúgómá min-áímmá timáe kéuwitana Póroma min-áímmá ítáimma ábôgaitana wemá waéqma min-ínáárúmá káonena maará téna táí-aagoqtaba tiráiyee: “Ítuma keqtáái kúmiq-yataapike tiwiránîn-nakon áwíkaq emá min-ínáárúgóní arunóbáké ayuwé paábaq kóaa.” téna kêtítana páátákáá táí-aagoma ayuwéna kóuraiye. ¹⁹ áníbo min-ínáárúgóní kawáá-wayukama aónaamma yemá móneqa mayéwaon-aaimma táí-aagoma ayuwéna kégoiqtaba mi-káyúkámá yemá Póroyaa Táératimma yáqtoqma yiwíqmeta máqte-kayukati yúbáq anó-kawaa-wayukaraq uráae. ²⁰ mikákémmá yiwíqmeta aamá ítama yainai-wáyúkaráq uréta maará-tiraae: “maamin-nákámá yenákámá Ítiráaeo-nakaboata ketáái márûqa mamá táwíq kéoye.” téta yemá tiráae. ²¹ miráitata yenákámá keqtááyábá káqon-aaimma ‘wáráaro’ téta kéteyamanibo ketáámá Arómani-wayukama min-ááímmá waraíyábá aammá áúkaiye.” téta tiráae. ²² áníbo aarawaamá yemá máqtemma min-nákátí paá-yubi kémaraaqtaba aamá ítama yainai-wáyúkámá yemá Póroyaa Táératini kúberai-unamma ayúqtuweta máqte-kayukama ‘tebûqa yíméro’ tewata yemá maami-kááyáq-nákámá tebûqa yímikaae. ²³ miráitata yeráwáqá maamin-nákámá tebûqa yímítuweta yiwíqmeta ánná-naupaq móma yíkáreta ánná-wayukati kawáá-nákóqtábá oqtamá umá akoqnáá uwo’ téta tiráae. ²⁴ áníbo ánná-wayukaraq-kawaa-nakoma wemá maamin-ákóqnáá-áímmá iténa wemá maamin-nákámá yiwíqma

naaún-arunobaq yíkarena yenákátí yítaukaqa akoqnáá-annanapo kúyikatuwena iyúwáitata min-náúpáq máqe-uraaye.

²⁵ nokáámma Póroyaa Táératima Áánútuqaq nunamummá timátuweta imá kéteyata ánná-wayukama yemá ítaraae. ²⁶ mirá kéitana páátákáá anómma márúma yokéna ánná-wayukati naakóní ábo-tagoma karekóq uráiyé. páátákáá máqten-anna-wayukati iyáápikeka akoqnáá-annagoma máqtepaq yarákuraiye. ²⁷ miráitana ánná-wayukaraq-kawaa-nakoma wemá itó-urena aónaimma ánná-nakoni máqten-oqtagoma íguraiye. máqtemma ánná-wayukama kóuraawaa téna wení tokóru-yakaa-puma yabitiréna wenamáárfiq wení ánúwaramma araráánéna uráiyé. ²⁸ mirá kéitana Póroma anókaq ááyama tiráiyé: “emá enamáárfiq enaúma íma mamá táwíq uwo. ketáá máqtemma kanaaráq máunatae.” téna Póroma tiráiyé. ²⁹ ánibo ánná-wayukaraq-kawaa-nakoma ikatíq kéitata ‘ómá kúraqme yero’ titata ómmá kúraqma tágaraawana wemá uyaaténa Póroyaa Táératiti yítaupi aiqá ya atákuraiye. ³⁰ ánibo mi-kawáá-nákómá Póroyaa Táératimma yiwíqmena máápaq kumá yaúbarena maará téna timá yímikaiye: “kenákámá umaatarááya-nakao, nóraq kéonanawaq Áánúqtuma kemmá mamá atóbatikaniyo?” téna wemá tiráiyé. ³¹ ánibo yenákámá maará téta timá ámikaaye: “emá Ítu Kárfiqtoqtaba itáíq-itaiq kéinana Áánúqtuma emmá kúmiq-yataapike káwirainana ení aara iyápógaraq móraiq oro.” téta tirááye. ³² miráitana yenákámá uyátárai-nakon-aama kétimameta máqtemma wení naaúpaq máa-kayukayabagaraq timá yímikaaye. ³³ mi-nókáámmá Póroyaa Táératimma tebúqa yímíqmaraapimma yenákátí náomma nommá kumá tete kéumayikena min-nákógaráq máqtemma wení aara iyápóma yeráwáqá Ítuqtaba nommá pékaae. ³⁴ miráitana wemá Póroyaa Táératima yawíqmena wení naaúpaq uténa aáwaqa yímítata narááye. ánibo wemá wení móra-naoq-wayukagaraq wegáráq máqtemma Áánúqtun-aama itááqtaba yimuqá makááe.

³⁵ aaqá iraráitata aabáyaanapimma aamá ítama yainai-wáyúkámá yaímma i-wáyúkámá timáyiketa ‘min-nákámá timáyíkénata kóotao’ téta máma timá ámikaae. ³⁶ miráitana ánná-wayukaraq kawáá-nákómá Póromma timá ámikaae: “aamá ítama yainai-wáyúkámá téta ‘kenákáyábámá iyúwénata kóotao’ téta tepóaka yaákare kóyuye.” téna timá yímikaiye. ³⁷ Arómani-wayukati ámán-aimma téna “Arómani-wayukama tebúqa íyimero.” kétepoana Póroma maará téna timá yímikaiye: “kerátámá Arómani-nakamuyamanibo yemá kekárátábíkémá árain-aimma íma ítama yaíkaae. ímiye. aarawaatí yúrikaqa paáyaba kekárátámá tíkakaakarataae. miráitana yemá kekárátámá ánná-naupaq tíkaraae. ánibo íbéqa kekárátámá aúparáq timátikanetaq kéoo? árainma ímira-inoe. yenamáárfiq iréta kekárátámá mamá máápaq márúte tiyuwánôkarataae.” téna Póroma tiráiyé. ³⁸ ánibo

i-wáyúkámá maamin-áímmá maméta aamá ítama yainai-wáyúkáráq mó-tima-yimewata yemá min-áímmá ítamma Arómani-nakaboata ôriq umá ikatíq urááe. ³⁹miráitata yeráwáqá uréta min-nákámá mó-tima yiruqtabá umáyiketa máápaq iyúwáawata ‘mi-márúqá yuwéka kóokao’ téta yeráwáqá tirááe. ⁴⁰miráitata yenákámá ánnábike yuwéta Aríríiaani naaúpaq urááye. mibáq yenákámá yaímma yíbâqawaaraa-kayukama yimónatuweta Ítuni watáama kétima-yimeta yeráwáqtí íyaqa mamá akoqnáá umáyiketa yenákámá kóuraaye.

Tetarónáika-wayukama Póroyaa Táératima yíkamineta urááe.

17 ¹Póroyaa Táératima yenákámá maréta Áápîpori-marabakemma Aaporónia-marukaq uréta mikákémmá maréta Tetarónáikaq Ítíráaeo-wayukati monoq-námmá wái-marukaq urááye. ²miráitana naayóbáqá Póro wemá mirá éwainiq umá Ítíráaeo-wayukati monoq-náúpáqá kaumo-Tábáátígóní aúkáapimma wemá yeráwáqtê yagaroqtamá maéna Áánûqtuni wannaabi agamatán-áímmá timá-yimikaiye. ³ánibo wemá Áánûqtuni áaimma kétima-yimena “keqtáái kúmiq-yataapike tiwiránîn-nakoma wemá aú-tiq mayéna pukéna itó-iniye” téna tiráimma “maamin-náqá wemá Ítue. wemá keqtáái kúmiq-yataapike tiwirániye.” téna Póro wemá tiráiyie. ⁴miráitana mi-káyúkábíkémmá yaímma-wayukama yeráwáqá Áánûqtqtaba kéteta yeráwáqá Póroyaa Táératiti yinaae wakááe. yaímma Karíki-wayukama yeráwáqá Áánûqtqtaba itáíq-itaiq kéo-kayukama kaayaq-nákátí yinaae kéwaraawata yaímma anó-noinimma yeráwákáráq mirá-uraae.

⁵miráitana yaímma Ítíráaeo-wayukati íyakoma táwíq kéteta yeráwáqá yaímma-wayukama oótamma íma makáa-kayukagaraq yaímma táí-wayukama timáyíkaawata yeráwáqá márûqnobaq uréire kéeta anókaq ááyama aamá kéteta Yéitonini naammá yeráwáqá ya ikúteta Póroyaa Táératima máqte-kayukati yúrikaq yiwíqmeta yinéta urááe. ⁶miráimanibo yeráwáqá íma mi-kááyáq-nákámá yimóneta yeráwáqá Yéitonikaraq yaímma yíbâqawaaraa-kayukama yáqtoqma yiwíqmeta kámááni-wayukaraq kéyeta yeráwáqá maará téta anókaq ááyama tirááe: “maami-káyúkámá yeráwáqá máqten-aukapaqa táí-aaimma tarôq umáe uréire kéeta íbêqa yeráwáqá maa-márúkák ketáábí ya mááe. ⁷ánibo Yéitonima wemá mi-káyúkámá yiwíqmena wení naaúpaqa ma kényikaiye. máqtemma yeráwáqá Arómani-wayukati yabíkái-nakoni ámáan-aimma kárateta tirááe: “káqomma yabíkái-naqa máimma áwîqa Ítue kété.” téta tirááe. ⁸aarawaagáráq kámááni-wayukagaraq yeráwáqá maamin-áímmá kéteta yeráwáqá máqtemma ôriq umá íyaqtaba urááe. ⁹miráitata Yéitonigaraq wetê oq-wáyúkágáráq yeráwáqá máqtemma móneqa meyanîq umátúwáawata anó-kamaani-wayukama yeráwáqá iyúwáawata kóuraae. Póroyaa Táératinopake nékaq máíyaq yetí móneqa yawuwéqma yimínoe.

Póroyaa Táerati yenákámá Périabaq mayaímá mataáye.

¹⁰kumayuqá aúráitata nokáamma Póroyaa Táeratimma yíbbāqawaaraa-kayukama yenákámá Périabaq timáyikaayata mi-márúkák uréta yenákámá Ítiráaeo-wayukati monoq-náúpq uyábékaaye. ¹¹ánibo Ítiráaeo-wayukama Périabaq máa-kayukama yeráwáqá íráqðniq umá Áánûqtuni watáama itéta yaímma-wayukama Tetarónáíkaq máeta Áánûqtuni watáama íma itáa-kayukaraa yeráwáqá íma uráae. ánibo máqte-tupaama yeráwáqá Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáámá kéyorauteta Póroni watáama ‘árainabiyo?’ téta yeráwáqá tiráae. ¹²miráitata taígani aarawaamá yaímma Karíki-wayukabike yaímma waagáráq anó-noinikaraq yeráwáqá Áánûqtuqtaba itáíq-itaíq kéeta yirummá ámikaae. ¹³Póro wemá Áánûqtuni watáama Périabaq máa-kayukama kétima-yimitata yaímma Ítiráaeo-wayukama Tetarónáíkaq máa-kayukama yeráwáqá itéta mi-márábáq uréta aarawaamá Póroni watáama kéita-kayukati yúyánámmá mamá tawíq umáyikaraae. ¹⁴mirátata yaímma Káríqton-anna-wayukama yemá páátákáá Póromma únón áwabaq timákáawana kóitata Táeratiyaa Tímotima Périabaq paá máqe-uraaye. ¹⁵ánibo Póromma aapaké awíqmeta ye-káyúkámá Ááatenibaq nékaq mó-ayuweta yemá yauwéqma Périabaq kégowana Póro maará téna timá yímikaiye: “keráwáqá móma Táeratiyaa Tímotima timá-yimiyatawaq yenákámá páátákáá ketôpaq yetao.” téna timá yímikaiye.

Póroma Ááatenibaq Ítuni watáama tiráiy.

¹⁶ánibo Póroma Táeratiyaa Tímotiti yiwémá Ááatenibaq máena aónaimma mi-márúkákáq yaataq ikúqma waayúka óiqa tarôq umáketa minnáraq nunamummá kétéwana Póroma minnáma aónaimma wení áyakoma táwíq uráiy. ¹⁷miráitana wemá máqte-tupaama monoq-náúpqá uténa Ítiráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukama Áánûqtukaq nunamummá kéte-kayukagaraq yemmá akoqnáá umá watáama tiráiy. miráitana máqte-tupaama waabá-káyúkámá áíkutaawana yeráwáqtí yúrakaq agarokák watáama tiráiy. ¹⁸ánibo yaímma yeqtí yirááti-wayukama yetí tugarukón áwíqqa Epikúriyaa Atóika yemá Pórote kárún-aaimma tiráae. yaímma-wayukama maará-tiraae: “wemá aamá íma ítarai-nakoma waayúkama timónaigaae téna mirá kéiy. netuqyaan-áímmá tin-nákómá nóin-ainaq tínénaq kéiy?” téta kétéwata yaímma-wayukama maará-tiraae: “wemá káqo-marupake kaaqaari maníkóní watáama kétiye.” téta tiráamanibo Póroma Ítuni átê-wataama kétima-yimena Ítuma pukéna itó-uraiqtaba kétima-yimitata yeráwáqá mirán-áímmá tiráae. ¹⁹miráitata yeráwáqá Póromma awíqmeta káánítôre-wayukaraq uréta yemá maará téta tiráae: “emá aúgen-aimma máqtemma aarawaamá timá-yimen-aimma tinaqtaa ítáno. ²⁰maamin-

áímmá ténaqtaa ketáá ítáúnama aokariq kéiyē. miráinaa min-áíkoní áaimma tinaqtáá ítáano.” téta tirááē. ²¹ Áátenibaq-wayukagaraq káqo-marupake Áátenibaq yama kémae-kayukama yemá yeqtí anó-kanaama yuwéta mikáq yama máeta máqtemma aúgen-aiqtaba kéiteta téite urááē.

²² áníbo Póroma káánítōre-wayukati áíkuma máa-marupaq Éríáápagatiq wenáwíqā itó-urena wemá tiráiyē: “keráwáqā Ááteni-wayukao, keráwáqtí maníkkákāq akoqnáá umá nunamummá kéte-waq káonaune. ²³ miráitaq kemá uréq keráwáqā nunamummá kéte-naupaq utéq aónaraunama keráwáqtí maníkkákāq agamá amí-yáréráqā móra áubama maará téq agamakááē. ‘maaminnáma ketáá íma aónarauna-naqa móra uyátárai-nakoe.’ téq agamakéq min-náqā keráwáqā íma aónareq wekáq nunamummá paáyaba tiráamanibo íbēqa kemá min-nákóní wataama kétima-timune. ²⁴ áníbo Áánûqtu wemá máqte-qtataaqa maa-márábí wái-qtataaqa tarôq uráiyē. miráitana Áánûqtuma wenamá wíyopakaraq mararákáráq anómma uyátá-maqma máiyē. miráitana wemá waayúkama iyáápike umáráan-naupaqa íma kémaiye. ²⁵ áníbo Áánûqtu wemá móra-yataaqtāba íma aqtóráríq kéena móra-nakoni ayáákkogaraq mamá tíwáqnaa íniye. téna íma kémaiye. ímiye. wemá wenamááríq máqte-kayukabimma aúgen-auwaraima keyimena máqte-qtataakaraq aama keyimiye.

²⁶ miráitana kímora-naqa wemá tarôq uráitana wepíkkémá mamá netuq-wáyúkámá abarokáq urááwana wemá mamá máqte-marabaq yíkaraiye. miráitana wenamááríq yeráwáqtí máe-kanaama maréna yeráwáqtí máa-maruqa keyimena uráiyē. ²⁷ áníbo Áánuqtuma miráuraipoata yeráwáqā wemmá abáá kéetama wemmá aónainoe. miráitana Áánûqtuma keqtáá móra-mora-yutaa ketáái nékaq íma máiyē.

²⁸ ‘miráitaqtaa ketáámá wepí máeqtaa ketáámá tú aréqtaa uréire kéunataae.’ miráuma naayóbáqā keráwáqtí aamá ítaraa-kayukama yemá tirááne; ‘ketáágáráqā Áánûqtuni iyápó-annataa máunatae.’ téta tirááne. ²⁹ owé. ketáámá Áánûqtuni iyápó-anna máeqtaama weqtábámá íma áwáarara kain-óqtánábi mónerabi óqtane. ítenatae. móra-yataaqa waayúkagoni ayáápikenabi auyánápíké tarôq umákariye téqtaa íma ténátae. ³⁰ naayóbáqā waayúkama aamá íma ítaraa-kanaaraqa yeráwáqā nói-qtataarabi mi-kánááráqā tarôq kéowanama Áánûqtu wemá aamá minnýaba yainá-áímmá íma tiráine. íbēqa wemá máqte-marupaq máa-kayukayabama téna ‘keráwáqā keráwáqtí táí-aaipeke waéráaro.’ téna kétiye. ³¹ miráitana Áánûqtu wemá móra-kanaama maréna móra-taoqa máqte-kayukama kateko-yátáákāq yeráwáqtí yáaiqtaba aamá ítama yainánîn-naqa awíkaipoana weqtábá ketáá ítáíq-itaiq ónúnataama min-náqā wemmá pukáipike mamá itó-uyakaraiye.” téna Póroma Ááteni-wayukama tiráiyē.

³² yeráwáqā ítáamma maamin-náqā Ítuma wemá pukéna itó-urain-aimma Póroma kétitata yaímma-wayukama yeráwáqā kéiteta wírāa

kéowata yaímma yeráwáqá tirááe: “emá móragaraq maamin-áíqtábá kéténaqtaa anaaékaqa ítáano.” téta yerwáwáqá tirááe. ³³miráitana Póro wemá mi-káyúkámá iyuwéna kóuraiye. ³⁴ánibo yaímma-wayukama Póroni anaaé kéwaraawata káánítôre-wayukapikemma móra-naqa áwîqa Taeonítati wegáráq móra-inimma áwîqa Aráámari wegáráq yaímma-wayukagaraq Áánûqtuqtaba itáíq-itaiq urááe.

Póroma Kóriti-wayukabi mayaímá matáíye.

18 ¹anaaékaqa Póro wemá Áátenibaq yuwéna Kóriti-marabaq uráíye. ²ánibo mórama Ítiráaeo-naqa wenáwîqa Akíra wení márûqa Pááqtatibaq naayóbáqá Akíra wegáráq wení ánáakoma áwîqa Patíra yenákámá Ítari-maruqa yuwéta yaímma Ítiráaeo-wayukayaba Ítari-marupake anó-kawaa-nakoma áwîqa Karótiatima téna máqtemma Ítiráaeo-anna-wayukama kóoro téna titata iráa-kayukayopaq uráíye. ³miráitana Póro wemá yenákátê kémaena naayóbáqá kémayai-mayaima kémayena yíwáqnaa kéena tabarááberaq-namma urááe. ⁴ánibo máqtemma Tabaati-yúpáámá Póro wemá Ítiráaeo-wayukati monoq-náúpáq uténa yeráwáqtê Ítiráaeo-wayukagaraq Karíki-wayukagaraq máitata móra-mora-yuma yemá itó-uma yeqtí wataáama tirááe.

⁵ánibo anaaékaqa Táeratiyaa Tímoti yenákámá Maaterónia-maruqa yuwéta kégumoyana máqte-tupaama Póro wemá akoqnáá umá Ítiráaeo-wayukabimma min-áímmá kétima-yimena “Ítuqtabama keqtáá yauwéqma tiwiránîn-nare.” téna timá yímikaiye. ⁶miráimanibo Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá maamin-áímmá kéiteta yeráwáqá áyoqa káyeta weqtábá waáq táimma tirááe. miráitana Póro wemá itó-urena abíkáké kaítôma popoq umátuvena wemá tiráíye: “keráwáqá aúyokiyamma minná kanaaráq keráwáqtí minnáe. ániibo íbêqa kemá keráwáqá tiyuwéq káqon-annama Yéqtaaeo-wayukayopaq kégoune.” téna Póro timá yímikaiye. ⁷ánibo Póro wemá iyuwéna móra Yéqtaaeo-nakoni naaúpaq ko mánena uráimma min-nákón áwîqa Títía Yátati ániibo min-nákómá wemá Áánûqtukaq nunamummá tíq-tiq kéitana wení naammá Ítiráaeo-wayukati monoq-nákóni waaqókáq wáqe-uraiye. ⁸miráitana mórama Ítiráaeo-wayukati anó-monoq-naqa áwîqa Karípu wegáráq máqtemma wení aara iyápógaraq yeráwáqá uyátárai-nakoma Ítumma itáíq-itaiq kéowata yaímma Kóriti-wayukama yeráwáqá Póron-aama kéiteta yeráwáqá Áánûqtuqtaba kéiteta Ítuqtaba nommá pékaae.

⁹ánibo móra-nokaamma uyátárai-nakoma wemá kainapákáá umá Póromma maará téna timá ámikaiye: “Póro, emá íma ikatíq íeaq maamin-áímmá íyuwao. emá paá tíq-tiq umá timá-yimiyo. ¹⁰kemá etê yagaroqtamá mánunaboana móra-nakoma íma emmá ikaména mamá táwîq umákaniye. ániibo maami-márúkáqá ketí waayúkama taígani-kayukama mááe.” téna Áánûqtuma tiráíye. ¹¹ánibo Póro wemá

mi-márúkáqá móra-karitimaatigaraq abapaké móra-wiyomma kémaena wemá mi-káyúkábimmá Áánûqtuni watáama timá yímikaiye.

¹² anaaékaqa Arómani kámááni-wayukama yeráwáqá móra-naqa Kááriomma timáketa móra-marukoni naayón-áwíqá Akááiya íbêqa káqon-awiqa Karíti mi-márúkáq anó-kawaa-naqa ‘maao’ téta tirááe. miráitata mi-kánááráqá Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá ááiqqa Póromma kéumaketa awíqmeta kawáá-wáyúkáq urááe. ¹³ ániibo yeráwáqá maará téta tirááe: “maamin-nákómá wemá máqte-kayukabimma téna “keráwáqá Áánûqtukaq nunamummá tero.” téna “wemá Ítiráaeo-wayukati yáaimma mamá táwíq kéiyee.” téta yeráwáqá tirááe. ¹⁴ ániibo Póro wemá watáama tínéna kéitana Káário wemá Ítiráaeo-wayukama timá yímikaiye: “maamin-nákómá wemá táí-aaimma tarôq éna móra ámáan-aimma araténa uráinaqa minná kemá keráwáqá Ítiráaeo-wayukati táama itánúnamanibo ¹⁵ mórama keráwáqá tíwíkararaq yaímma keráwáqá táaiqtabama íma maamin-áímmá maméraq kemmá máma timá-timiyaraq kemá aamá ítama yaináano.” téna aamá ítaama yaináí-nákómá tiráiyee. ¹⁶ mirá téna aamá itaí-nákómá wemá maami-káyúkámá yaináí-náúpáké waqtúwáitata kóuraae. ¹⁷ ániibo mi-káyúkámá yeráwáqá mórama Ítiráaeo-wayukati anó-kawaa-naqa monoq-náúpáqtábá wenáwíqqa Tóqtanimma yáqtoqma aamá ítama yaináí-márúkóní waaqóqáq tebúqa ámikaae. aamá ítama yaináí-náqá Káário wemá minnáyaba taíbaq-auyanamma íma ítaraiye.

Póroma yauwéqma Áátioki-marabaq iráiyee.

¹⁸ Póro wemá Kóriti-marabaqa netuqyaa-túpáámá kémaena wení ábâqawaaraa-kayukate íráqôniq umáyikena wemá mórama únópi-káárébi maréna Tíría-marabaq uráiyee. miráitana Patíragaraq Akíra yenákámá yagaroqtaamá Pórogaraq urááe. ániibo áqnaabaqa Tékariabaq wemá mórama yanaan-áímmá ánatanena Ítiráaeo-wayukati yáaimma waréna wení aqnótáuma kárátaiye. ¹⁹ miráitata yeráwáqá maréta Ipítiani-wayukati márúkaq uréta Póro wemá Patíragaraq Akíra yenákámá iyuwéna wemá Ítiráaeo-wayukati monoq-náúpáq uréna watáama akoqnáá umá timá yímikaiye. ²⁰ ániibo Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá téta ‘Póro wemá yeráwáqté ayáqtaá-kanaama kémaena wíniye’ téta tiráámanibo Póroma yeráwáqá yáama íma ítaraiye. ²¹ miráitana Póro wemá tiráiyee: “Áánûqtu wemmá akáinanama wemá kanaarâq kemmá timátíkainaqa keráwáqá ya timónanune.” téna timátuwena Póro wemá yauwéqma kúmîtaqtaa ketáámá únópi-káárébi maréqtaa Ipítiani-marama yuwéqtaa kóuraunatae.

²² ániibo únópi-káárégómá maréna Tétaría-marabaq uráitana Póro wemá Yérútáarebaq uténa Ítun-aama kéitaa-kayukama ‘mirá-maara oro’ kétimayimena timá íráqôniq kéumayikena wemá Áátioki-marabaq kóuraiye.

Póroma yauwéqma kaumobáriq umá aamma uréire uráiyē.

²³ ayáqtáá-kanaama Póro wemá Áátioki-marabaq máqena anaaékaqa wemá maréna káqo-kaqo-marupaqa Karétiabakaraq Parítiyabakaraq kéwena máqtemma Áánûqtun-aama kéita-kayukati yúyánámmá mamá íráqôniq kéena watáama timá yímikaiye. ²⁴ miráitana móra Ítíráaeo-nakon-awíqa Aapóro wení márûqa Érékáánaria mikáké maréna Ipítiani-marabaq uráiyē. ániibo min-nákómá wemá íráqôn-aimma kétena Áánûqtuni watáama agamatán-áímmá ítarena ²⁵ Ítuma ketáái kúmiq-yataapike kétéwiraiqtaba ítarena wení arukómá íráqôniq kékítana máqte-kayukama uyátárai-nakoni aamma waráiqtabá timá-yimikaimanibo wemá paá Yóáanenin-aiqtaba nommá péqyikariye. Ítuma káqomma péqyikaiyaba íma ítariye. ²⁶ ániibo wemá akoqnáá umá Ítíráaeo-wayukati monoq-náúpápá máqte-kayukama Áánûqtuni watáama kékítima-yimitata Patíragaraq Akíra yenákámá awíqmeta yenákátí naaúpaq uréta Áánûqtuni aamma waráá éta timá íráqôniq umá ámikaaye. ²⁷ anaaékaqa Aapóro wemá Karíki-marupaq wínéna kékítata yaímma Ipítiani-marupaq Áánûqtun-aama kéita-kayukama yeráwáqá wemmá áwáqnaa umá aúbama agamá ámêwana wemá maména móma Karíki-marupaq Ítun-aama itáíq-itaiq kéo-kayukama yímikaiye. miráitana Aapóro wemá mi-márúkákq uréna waayúkama Ítuqtaba itáíq-itaiq kéowana Áánûqtuma wení íráqô-qtataaqa wenamáa kéyimi-kayukabimma watáama kétena yíwáqnaa uráiyē. ²⁸ Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáágómá ‘áramma Ítuma keqtáái kúmiq-yataapike tiwiránîn-naqiye’ téna yemmá yiráátiraiye. mirá kétena wemá máqte-kayukati yúrapimma akoqnáá umá Ítíraaeo-wayukati táí-aimma mamá paábaq yukáiyē.

Póroma Ipítianiq mayaímá matáiyē.

19 ¹ Aapóro wemá Koríti-marabaq máqe-uraimma mi-kánááráqá Póro wemá máqtemma anugómá ôriq in-áúkápaq uréna wemá Ipítiani-marukaq yayamá iráiyē. ániibo mi-márúkákq yaímma Ítun-aama kéita-kayukama ya yimónaraiye. ² ániibo Póro wemá yeráwáqá ítama aónaraiye: “naayóbáqá Áánûqtun-aama itáíq-itaiq kéo-kayukama keráwáqá Aokaq-Áámá matááô?” téna kékítata yeráwáqá tirááe: “aaqáo. ímiye. mórama Aokaq-Áámá wáiyē téta íma timá tímewaqtáa kékítáámá íma ítaraunatae.” téta yeráwáqá tirááe. ³ miráitana Póro wemá tiráiyē: “keráwáqá náaraq umáwaq pékaao?” téna kékítata yeráwáqá tirááe: “ketáámá Yóáanenin-aiqtaba nonápo pékaunatae.” téta yeráwáqá tirááe. ⁴ ániibo Póro wemá tiráiyē: “naayóbáqá Yóáane wemá aarawaamá nonápo kébeqyikena tiráiyē: “keráwáqtí tirummá yokaa kéeraq nommá péráaro. ániibo ketinaaémo yínîn-nakoqtaba itáíq-itaiq inomma min-

náqá wemá Ítue.” téna tiráine. ⁵maamin-áímmá kéiteta anómma uyátárai-naqa Ítun-awikaq nommá pékaae. ⁶miráitana Póro wemá yekáq ayáámma arááparena nunamummá kítitana yeráwápímmá Áánûqtuni Aokaq-Áágómá kukáie. miráitata yeráwáqá káqo-kaqon-aimma téta Áánûqtun-aama yemá amuné-áímmá tiráae. ⁷ánibo mi-káyúkámá máqtemma miráuma tiyááka umá títaupake kaayáre (12).

⁸miráitana Póro wemá Ítiráaeo-wayukati monoq-náupáq uréna kaumo-wíyókóni arupímmá wataáma kétena Áánûqtuma yabíkái-qtataqtaba timá yímikáie. ⁹ánibo yaímma-wayukama yeráwáqá maamin-áímmá íma kéiteta yeráwáqá máqte-kayukati yúrapímma Ítun aammá waráíqtábá timá táwíq uráae. miráitana Póro wemá iyuwéna yaímma Ítun-aama kéita-kayukama yiwíqmena káqomma yiráati-naupaq uráamma mi-naakón áwíqa Tiráánati-naupaq yeráwáqá Áánûqtuma yabíkái-qtataqtaba téite uráae. ¹⁰ánibo Póro wemá kaayaq-kárítímáátímá máena miráráa kététa yaímma Étia-marabaq máa-kayukama Ítiráaeo-wayukagaraq yaímma káqon-annama Yéqtaaeo-wayukagaraq yeráwáqá máqtemma ketáái anómma uyátárai-nakon-aama ítaraae.

Tíbaani iyápó-annama

¹¹Póroni ayáápipímma mórama Áánûqtuma aokaríq umá anón-awaameqa tarôq uráie. ¹²miráitata yaímma-wayukama yeráwáqá Póroni óiqa ayumí-tábáráábémá maméta karí-wáyúkátí yineqá móma kémaraawana yeráwáqti karígómá kánataitata yeráwápíkémá táí-aagoma iyuwéna paábaq kóuráie. ¹³⁻¹⁴mi-káyúkátí aúkáapike mórama Ítiráaeo-wayukati anó-monoq-naqa áwíqa Tíbaa wení abapaké kaayaq-iyápó-ánnámá yeráwáqti mayaímá táí-aagoma matuwáiyátábá wáqe-uráie. miráitata yaímma Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá maami-máyáíráq uréire kéeta yaímma-wayukabikemma táí-aama mamá paábaq yuwánétama yeráwáqá maará téta tiráae: “Póroma maamin-nákón áwíkaq akoqnáa-aimma kítitaqtaa ketáa kéitaunataama min-náqá Ítun-awikaq paábaq kóaa.” téta yeráwáqá tiráae. ¹⁵miráimanibo maami-tái-áágómá yeráwáqá maará téna timá yímikáie: “kemá Ítumma aónéq Póromma káoneq uráúpo keráwáqá náayuwabo?” téna yeráwáqá timá yímikáie. ¹⁶miráitata yaímma-wayukama yeráwápí táí-aagoma máikayukama yeráwáqá itó-ureta maami-káyúkámá ááíqa kéumayiketa yeráwáqti unáákáqtóma yaráqma táíq kéowata táí-aagoma yíkamma ayáa ayíkáitata naae áráaq-wamma kóuraae. ¹⁷ánibo anaáekaqa Ítiráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukama Ipítiani-marabaq máayuma máqtemma maami-qtátááqá kéiteta yáaqa karáie yeráwáqá uyátárai-nakon áwíqa múte yaútae. ¹⁸netuqyaammá Ítuqtaba itáíq-itaiq kéo-kayukama yeráwáqá máqte-kayukati yúraqaq iréta naayóbáqá

nói-atataarabi tarôq uráa-qtataaqtaba timá abarokáq urááe. ¹⁹miráitata yaímma-wayukama yeráwáqá maa-márábín-ámúné kéguteta awéqa téta uwaaqtagáánìq éta awaaméq-yátááqá tarôq kéo-kayukama yeráwáqti wannaamá máqte-kayukati yúrikaq maméta irabí má-agataae. áñibo mi-kánnáágóní meyámmá mórabi komáe-yamae umá yoruparáamma móneqa miráuma netuqyaa-mónéqá (50,000) abarokáq uráíye. ²⁰ánibo yeráwáqá mirá kéowana uyátárai-naqa Ítun-aagoma akoqnáá umá anónìq éna wéyáwé uráíye.

Ipítiani-marupaq anón-aiiqa urááe.

²¹miráitana anaaékaqa Póro wemá auyánámmá ítaraiye: “kemá maréq Maateróniakaraq Karíkiq uréq mikákémmá maréq Yérútáarebaq uréq áñibo anaaékaqa Arómuq ónúne.” téna wemá auyánámmá ítaraiye. ²²miráitana kaayaqá wemmá áwáqnaa umá mayaímá kémayaaya-nakama Tímotiyaa Irááqtimma timáyíkáitata yenákámá maréta Maaterónia-marabaq kéoyana wemá pááqya-kanaama Étia-marabaq máqe-uraiye.

²³mi-kánááráqá yaímma-wayukama yeráwáqá Áánûqtun-aama timá táwìq kéeta uyátárai-naqa Ítuni aammá auyáráaqtaba ááiqa urááe. ²⁴ánibo móra-naqa máqe-uraimma áwìqa Timítarie. wemá áwáarara kain-óqtákáké máqte-qtataaqa tarôq í-naré. miráitana wemá máqte-qtataaqa tarôq umá Ááqtamima yeqtí manìq-íníknóní aman-náópáq téna makáíye. miráitana mi-máyáíráké móneqa maténa yaímma wení mayái-wáyúkámá yímikaiye. ²⁵miráitana wemá mi-káyúkámá yiwìqma móraraq yíkarena maará téna tiráíye: “waayúkao, keráwáqá máqtemma aónaraae. ketáái móneqa maami-máyáíráké paá kéena Póroni wataáma táwìq kéumakaiye. ²⁶ánibo maamin-náqá Póroma máqte-kayukati yúyánámmá mamá táwìq kéitaq minná keráwáqá káoneq kéitaae. miráitana maami-qtátááqá wemá Ipítiani-marukaqa wenamá íma mirá kéibo máqte-marabaq Étia-aukapaqa mirá kéena wemá maará téna kétiye. ‘maníqá ketáái tiyáápike tarôq únna-yataaqa minná íma Áánûqtue.’ téna kétiye.” téna Timítarima timá yímikaiye. ²⁷ánibo Póroni wataágoma ketáái móneqa mayái-ámmá mamá táíq kéena máqte-kayukati yúyánámmá ketáái maníqá Ááqtamiqtabama máqte-kayukama yúyánámmá íma ítéta paá “tái-yataare.” téta tínoe. áñibo naayóbáqá Étia-wayukagaraq máqte-marabake-kayukama yeráwáqá maamin-ínímmá Ááqtamima ketáái maníkókáq nunamummá kétémanibo Póroma maamin-íníknóní áwìqa mamá táíq kéíye.” téna Timítarima tiráíye.

²⁸ánibo yemá maamin-áímmá ítáamma ôriq umá íyamma itata yeráwáqá anókaq ááyama tirááe: “ketáá Ipítiani-wayukama ketáái anómmá Ááqtamima máíye.” téta yemá tirááe. ²⁹miráitata máqte-kayukama yemá anókaq ááyama kététa kaayaqá Maateróniabake-nakama yiwìqmeta iráan-nakama Káeatiyaa Ááritáákatima min-nákámá

Póroqaraq yagaroqtamá uréire kéoya-nakaboata waabá-káyúkátí yúrikaq páátákáá yiwíqmeta urááe. ³⁰ miráitana Póroma waabá-káyúkátí yúrikaq wínéna kéitata yaímma Káríqton-anna-wayukama yemá wemmá yáqtokaae. ³¹ ánibo yaímma Étia-marabake anó-kamaani-wayukama yeráwáqá Póroni aanábó-wáyúkábóata yemá téta Póroqtaba íma waabá-káyúkátí yúrikaq wíno.” téta yeráwáqá tirááe. ³² miráitana waabá-káyúkátí yúyánákómá táíq umágurayie. yaímma-wayukama óq-aipike ááyama kétéwata yaímma-wayukama óq-yataaqtaba kétéwata yaímma-wayukama yemá “nóin-aiiqtabawaq ya áíkutaunataabiyo?” téta paá aíbôqnaaboq urááe. ³³ yaímma Ítiráaeo-wayukama yemá móra-naqa Érékáánaramma timákáawana maamin-náqá tíkáae téta máqte-kayukama ákaraae. ³⁴ ánibo aarawaamá aónamma Ítiráaeo-nakoma maamin-áímmá kétéwata yeráwáqá Ipítiani-wayukama máqtemma maará téta tirááe: “Ááqtamima ketáái uyátarai-maniqa máíye.” téta ayáqtááq-kanaama mirá tíq-tiq urááe.

³⁵ anaaékaqa móra-naqa aúbama agayái-nákómá aarawaakaráq timá yubínikena tiráíye: “keráwáqá Ipítiani-wayukao, máqte-kayukama yeráwáqá ítaraae. ketáámá Ipítiani-wayukama yemá yeqtí anómma maníq-íníkkómá Ááqtamitini nunamu-nákaráq aokaq-óqtámmá aabayápáké kukáimma yemá keyabiye. ³⁶ miráitana móra-nakoma íma maamin-áíqtábámá kaaqaari-áíné ítinibo keráwáqá paátí máero. ³⁷ keráwáqá maa-kááyáq-nákámá yiwíqme má yíkaraamanibo yenákámá íma ketáái aokaq-náupákémmá moyámmá mayéta maamin-ínímá Ááqtamima ketáái maníkkómmá timá táíq íuraaye. ³⁸ ánibo Timítarigaraq yaímma wení mayái-wáyúkámá yemá móra-nakomma aamá timákaneta kéíyanama anó-kamaani-wayukama yemá maamin-áímmá ítama yainánóe. ³⁹ ánibo keráwápímmá móra-wataama wárainaq keráwáqá máqte-kayukama áíkuteraq waabá-káyúkábí min-áímmá tero. ⁴⁰ íbèqa máqte-kayukama ketáá ááíqa owáníq kéunataamanibo maami-wágóní áaimma móra íma wáiniq kéunaboataa keqtáá ítama káonaiyaqtaama ketáámá kanaarq aamá íma tenúnatae.” téna tiráíye. ⁴¹ aamá ítama aúbama agayái-nákómá wemá maamin-áímmá kétima-yimena máqtemma waabá-káyúkámá timáyíkkáitata wéyáwé urááe.

Póroma Maateróniabakaraq Karíki-marukaraq uráíye.

20 ¹ anaaékaqa maamin-áíkkómá ánatagitana Póroma máqtemma Káríqton-anna-wayukama yááyama yiwíqmena iréna yeqtí íyaqa mamá akoqnáá umáyikena wemá Maaterónia-marabaq kóurayie. ² ánibo wemá min-áúkápáq uréire kéena Ítun-anna-wayukabimma wemá wataáama kétima-yimena yeráwáqtí yirummá mamá akoqnáá umáyikaraye. miráitana mikákémmá maréna Karíki-marukaq uréna ³ mi-márúkáqá wemá kaumo-wíyómmá máqe-urayie. anaaékaqa Tíría-marabaq wínéna kéitata

Ítiráaeo-wayukama yemá Póroma ikamí-áímmá tewana ítátuwena únópi-káárébi mikáké wemá yauwéqma Maaterónia-marabaq wíneña uráíye. 4 ániibo Tópaateri Píraatimma ánikoe. wemá Péría-marabake-nakoma Pórote yagaroqtamá uráíye. miráitana Tetarónáika-marabakemma kaayaq-nákárátámá Ááritáákatima Tekútue. ániibo Káeatima Tébe-marabakekaraq Tímotigaraq kaayaqá Étia-marabakemma Tíkikatiyaa Tarópima yemá máqtemma Pórogaraq yagaroqtamá kóuraae. 5 mi-káyúkámá yemá áqnáabaq uréta keqtááyábá Taróqaati-marabaq tiwétáá urááe. 6 ániibo yammá irabí agamá naí-kánáámá yátámakitaqtaa kemá Arúkegaraq ketáámá Píripai-marabakemma yuwéqtaa únópi-káárébi maréqtaa Taróqaati-marabaq uréqtaa yeráwáqté yagaroqtamá mibáqá móra-Toqtaama máqe-uraunatae.

Póroma ákaq uréire uráíye.

7 Tóqtaagoni áqnáabaq-kanaaraqa ketáama aáwaqa kénaunanataa Póroma aabáyaama kóinenaboana aarawaamá watáama kétima-yimitana nokáan-aukaaniq uráíye. 8 mi yanaa-náúpáqá ketáá ákuma máeqtaa watáá-wataa túnna-naupaqa ómmá netuqyaa kúraqmakaae. 9 miráitana mórama maabunákóni áwíqa Yútikatie. wemá naammá yanaa-nákóni motóqakaqa máena Póroma watáama tin-áímmá Yútikatima itéq éna aúgáibaa itana aúmá waguré máqena yanaa-nákóni motóqakake kuména marabí yutákuraiye. miráitata yemá kukéta aónaamma wemá pukuráíye. 10 ániibo Póroma kukéna ámúraaq áyabaa uréna tiráíye: “keráwáqá íma túyánámmá ítáaro. wemá íma pukáibo paá máíye.” téna tiráíye. 11 ániibo Póroma yauwéqma naaúpaq uténa Ítuma yímikainikaa yammá mapámma kénena móragaraq watáama kétima-yimitana aaqá iraráitana Póroma iyuwéna kóuraiye. 12 miráitata yemá mi-mábú-náqá íraqóniq umá máitata yemá yimuqá maréta awíqmeta urááe.

Póroma Taróqaati-maruqa yuwéna Mairítati-marabaq uráíye.

13 Póroma marabí tiyuwénata ‘Ááqtoti-marabaq kégonabo ko tiwíráaro’ téna timá tímítaqtaa ketáámá únópi-káárébi maréqtaa Ááqtoti-marabaq uráunatae. 14 mikákémmá Póromma awíqmetaa ketáámá únópi-káárébi Mítírini-marabaq uráunatae. 15 mikákémmá ketáámá únópi-káárébi uréqtaa Kááíoti-marukaq ko watuwéqtaa mikákémmá mimórá táoqa Táámoti-marukaq uréqtaa Mairítati-marukaq ko yamá uráunatae. 16 ániibo Póro wemá maará téna aúyánámmá ítaraiye. wemá yaímma-kanaama Étia-aukapaqa íma máena páátákáá Ipítiani-maruqa kótámatuwena Yérútáárebaq ya-kánáámá (péqtakoti-omaqa) aónanena uráíye.

Póroma Ipítiani monoq-náúpáq kawáá uráa-kayukama watáama timá yímikaiye.

17 Póro wegáráq wemmá áwáqnaa umá mayaímá kémayaa-kayukagaraq yeráwáqá Mairítati-marupaq máeta Póro wemá Ipítiani Ítun-aama

kéita-kayukati anó-kawaa-wayukama yááyaitata yemá wenôpaq irááe. ¹⁸ ániibo yemá wenôpaq kéyewana wemá maará téna timá yímikaiye: “keráwáqá kenamááríq kemmá kétimoneq ketáaimma aónaraane. kemá Êtia-marabaqa karáwáqtê áqnáabaqa máqe-uraune. ¹⁹ miráitaq keráwáqá aónaraane. netuqyaa-túpáámá Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá kemmá mamá táíq kéumatikaawaq kemá ôriq umá ummaa-yátááqá kémaye q kemá anómma uyátárai-nakoni mayaímá matáunae.” téna Póroma tiráiyé. ²⁰ miráitaq keráwáqá káonaae. kemá keráwáqá tíwáqnaa í-áímmá íma yáqtoqma akoqnáá éq kemá paá keráwáqá kétiraateq waabá-káyúkátí yúrakarabi naaúpaq timá tímikaune. ²¹ miráitaq máqte-tupaama kemá Ítiráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukagaraq maará téq timá yímikaunae: “keráwáqá keráwáqtí tirummá Áánûqtumma améraq keráwáqtí kúmiq-yataaqa mamá paábaq kéyuweraq ketáái uyátárai-naqa Ítuqtaba itáíq-itaiq oro.” téq timá yímikaune. ²² keráwáqá itáaro. íbêqa Aokaq-Áágómá kemmá tiwíqmena Yérútáárebaq kéwipoaq mórama nôi-qtataarabi ketineqá abarokáq íni-waigoqtabama kemá íma ítaraune. ²³ ániibo kemá kímora-yataaqtaba ítaraunama Aokaq-Áágómá akoqnáá umá timá tímikaiye. ‘máqte-marupaqa uréire innamá emá ummaa-yátááq áátuqma kémaye ánnáma mayánóne.’ téna timá tímikaiye. ²⁴ miráimanibo kemá ketí túwaraiqtabama túyánámmá íma itéq yáqtoqma akoqnáá íkéune. minnýaba kemá ketí mayaímá uyátárai-nakoma Ítuma tímikai-mayaima mayánúnama minná Áánûqtuni átê-wataama Ítuqtaba timá-yimenune.

²⁵ miráinaq keráwáqá itáaro. naayóbáqá kemá keráwáqtí aúkáapi uréire kéeq Áánûqtuma yabíkái-qtataakoqtaba timá-timikaune. miráimanibo kemá itáunama anaaékaqa keráwáqá íma móragaraq kemmá timónanoe. ²⁶⁻²⁷ ániibo kemá Áánûqtun-ayuanamma keráwáqá timá-timiyabama ikatíqa íma éq yáqtoqma akoqnáá íuraupo máqten-aimma keráwáqá timá-timikaune. miráitaq kemá keráwáqá kétima-timune. móra-nakoma keráwáqtí aúkáapikemma wemá aúyokinimma minná íma kennámíye. ²⁸ ániibo keráwáqá yabíqma arutéraq yaímma tipi-típi-annagaraq Aokaq-Áágómá keráwáqtábá yekáq yabíero téna keráwáqá tiwíkaiye. miráinaq keráwáqá Áánûqtuma wení naaenápó meyaníq umá yiwíkai-kayukagaraq keráwáqá keqtimááríq yabíqma akoqnáá oro. ²⁹ ániibo anaaékaqa kemá keráwáqá tiyuwéq kégonanama mórama táí-wayukama abáaq-íyákóráá umá keráwáqtí aúkáapi iréta keráwáqtí itáíq-itaiq umá máí-yataaqa mamá táíq umátikanoe. ³⁰ ániibo yaímma keráwápíkémá keráwáqtí waayúkama yemá itó-uma kaaqaari-áímmá kététa máqtemma Áánûqtun-aama itáíq-itaiq kéo-kayukama tiwíqma táí-akaq tikánóe. ³¹ minnýaba keráwáqá yabíqma máero. keráwáqá túyánámmá itáaro. kaumo-kárítímáátígóní arupimmá wágááwabi nokáámma maamin-áímmá keráwáqá timá tímikaunna minnýaba kemá tiqnumá kéyitaq maamin-áímmá kéténe. ³² íbêqa kemá keráwáqá

máqtemma Áánûqtuni ayáápi kéticaunaboana wení watáagoni kaayoné-yátáákómá keráwáqtê wáinana Áánûqtu wemá kanaaraq máqte-qtataaqa wení waayúkama yiménúne téna tirái-qtataaqa keráwáqá timíniye. ³³ánibo kemá móra-waigoni mónerabi unáákáqtôyabama íma túran-annama káune. ³⁴miráitaq keráwáqá aónaraae. kemá kenamáárfiq ketiyáápike mayaímá kémayaunana moneqa abarokáq kéita kemá aáwaqa meyaníq umá kéneq ketê yagaroqtamá máa-kayukama yíwáqnaa kéune. ³⁵miráitaq kemá máqte-mayaima tiráátúnna máqtemma ketáama miráuma mayaímá kémayeqtaa káqo-yuma yeráwáqá íma akoqnáa íya-kayukama yíwáqnaa ónúnatae. ánibo Ítuma maará téna wemá tiráin-aimma keráwáqá túyánámmá ítáaro.

‘keráwáqá paá móra-yataaqa mayéqa timuqá maranóe. ánibo móra-nakoma wení mi-qtátááqá yiménama yímîqma ánatenama wemá amuqá ôriq umá marániye.’

Ítuma tiráine.” téna Póroma tiráiyé.

³⁶ánibo wemá maamin-áímmá timátuwena wemá arayutaúmmá aténa máqte-kayukate nunamummá tiráiyé. ³⁷miráitata máqte-kayukama yeráwáqá Póromma yáqtoqma kámoqneta ibiqá ôriq umá yakááe. ³⁸ánibo Póro wemá téna keráwáqá móragaraq íma tóikaqo timónanoe tin-áíqtábá yemá ibiqá kéyareta awíqmeta únópi-káárébi móma ayúwáawana kóuraiye.

Póroma únópi-káárébi maréna Yérútáárebaq uráiyé.

21 ¹ketáamá timá íraqôniq umáyikeqtaa únópi-káárébi maréqtaa Kóti-marukaq uréqtaa ánibo óq-aabayaanaapimma ketáamá maréqtaa Aróti-marukaq uréqtaa mikákémmá Páátaraaq uráunatae. ²miráitaqtaa mi-márúkákémmá mórama únópi-káárégómá Pinítiabaq wínéna kéitaqta ketáamá mipí maréqtaa Pinítiabaq uráunatae. ³ánibo ketáamá Táíparatibaq káoneqtaa móra-aukapaq maréqtaa Tiriabaqa uréqtaa únópi-káárégómá Tááyabaq oótamma móma yuwanéna kéitaqtaa mibáq uráunatae. ⁴ánibo mi-márúkákáq ketáamá yaímma Káríqton-anna-wayukama keyimoneqtaa yeráwáqtê yagaroqtamá abapaké kaayaq-yúpáámá máqe-uraunatae. miráitana Aokaq-Áágómá Káríqton-anna-wayukati yúyánámmá mamá akoqnáa kéitata yeráwáqá Póroqtabama wemá Yérútáárebaqa íma wíno téta tirááe. ⁵ánibo ketáamá yeráwáqtê máqetaa kégounanataa máqte-kayukama yeráwáqtí aara iyápogaraq maréta keyewaqtaa máqtemma únón áwábaq ya áíkuma nunamummá tiráunatae. ⁶miráitata yeráwáqá keqtáá timá íraqôniq umátíkáawataa ketáamá únópi-káárébi kóunataa yeráwáqá maréta yeqtí naaópaq kóuraae.

Tétaría-marabaqa amuné-áímmá Póromma Áágabaatima timá ámikaiye.

⁷ánibo ketáamá únópi-káárébi maréqtaa Tááyabaq yuwéqtaa móra-maruqa Tórameti koyamá uráunatae. miráitaqtaa ketáái

tíbbâqawaaraa-kayukama timá íráqôniq umáyikeqtaa yeráwáqtê yagaroqtaamá kímora-yupaama máqe-uraunatae. ⁸ mikákémmá maréqtaa Tétária-marabaq uréqtaa móra-naqa áwíqa Píripi wemá mórama Yérútáábake abapaké kaayaqá Áánûqtuma yiwíkai-kayukabikemma wemmá mayaíráq yíwáqnaa min-áúkápáq urááne. ⁹ miráitata min-nákóni kaayaqtê-kaayaqte-noinaaruma wení ayáámûmaqa yeráwákáráq Áánûqtuni watáama amuné-wáyúkáráá umá tirááe. ¹⁰ ánibo ketáámá Tétária-marabaq yaímma-kanaama kémayunanataa mórama Áánûqtuni amuné-náqá áwíqa Áágabaati wemá Yúria-marabake yuwéna Tétária-marabaq kukáiyé. ¹¹ miráitana wemá kukéna Póroni amúrannama maténa wení ayáákaraa aítaukaqa atáá kéena tiráiyé: “Aokaq-Áágómá kétéyē. ‘maamin-ámúrannágóni aboámmá Yérútáárebaqa Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá maamiráuma atáá umá káqon-anna-wayukama yimínóe.’ téna Aokaq-Áágómá kétéyē.” téna Áágabaati tiráiyé. ¹² ánibo ketáámá maamin-áímmá kéiteqtaa ketáágáráq yaímma aarawaagáráq Póroqtabama “wemá Yérútáárebaq íma wíno” téqtaa tiráunatae. ¹³ ánibo Póro wemá maará téna tiráiyé: “nôraq itaráq keráwáqá ibiqá kéyareraq ketí tirummá mamá táwíqa kéoo? kemá íma ánnáma mayaíyábámá yokaa kéupo? kemá Yérútáárebaqa Ítuni áwíkaqa puyónáá kéune.” téna Póro wemá *aiye. ¹⁴ ánibo ketáámá íma káqomma túyánámmá itéqtaamanibo maará téqtaa ketáámá tiráunatae. ‘kanaaráq uyátárai-nakoni aúyánákáq mi-qtátááq abarokáq íniye.’ téqtaa tiráunatae.

¹⁵ anaaékaqa mi-márúkákémmá ketáái oótamma yokaa umá maméqtaa Yérútáárebaq uráunatae. ¹⁶ miráitata yaímma Káríqton-anna-wayukama Tétária-marabakemma yeráwáqá keqtáá tiwíqmetataa owaqtáá ketáámá mórama naayóbáq itáíq-itaiq kéi-naqa Náátonini-naupaq auráunatae.

Póro wemá Yêmitimma aónaraiye.

¹⁷ ketáámá Yérútáárebaq yaayamá keyunanataa yaímma ketíbbâqawaaraa-kayukama yeráwáqá yimuqá kémareta keqtáámá tiwíkae. ¹⁸ ánibo aabáyaanapimma Póro wemá Yêmitimma aónane kéitaqtaa yaímma Káríqton-annabike anó-wayukama yeráwáqá Yêmitigaraq yagaroqtaamá máqe-uraae. ¹⁹ ánibo Póro wemá íráqôn-aimma téna Áánûqtuma Yéqtaaeo-wayukabimma íráqô-qtataariq umáyíkáin-aimma wemá timá yímikaiye.

Póroma anó-monoq-wayukati yáama iténa anó-monoq-naupaq uráiyé.

²⁰ yeráwáqá maamin-áímmá kéiteta yeráwáqá Áánûqtumma yimuqá marakéta tirááe: “taígani-kayukama Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá Ítukaq itáíq-itaiq kéeta akoqnáá umá ámáan-aimma kéwaraae.” téta yeráwáqá tiráámanibo ²¹ yaímma-wayukama yeráwáqá maará téta tirááe: “Póro wemá Ítiráaeo-wayukama Yéqtaaeo-wayukabi máa-kayukayabama

Mótetini ámáan-aimma yuwéraq túma íma karéraq Áánûqtuni awaaméqá íma mayéraq naayón-ááímmá ímáýáaro. téna kétiye.” téta yaímma-wayukama tirááe. ²² miráitata emá yénna-aimma yeráwáqá ítaraapoqtaa “ketáámá nôraq ónúnataabiyo?” téta tirááe. ²³ ániibo emá ketáá timá ámenaiqtaa uwo. kaayaqte-kaayaqte-wayukama yeráwáqá yanaan-áímmá téta mi-yánáán-áímmá ína-kanaama yiqnótáuma karánóe. ²⁴ ániibo emá mi-káyúkámá yiwíqme anó-monoq-naupaq uréwaq kúmiqa mamá paá í-yátááqá tarôq kéewaq mi-káyúkágárâq mirá kéumayikewaq yemmá meyámmá Áánûqtukaq amí-wámmá yímínatawaq yeqtí yiqnótáuma anaaékaqa kégaraiyata máqte-kayukama yemá emmá káoneta maamin-áímmá eqtábá tiráamma minná “kaaqaari-áiné” téta kététa eqtábámá “áraitmma Mótetini ámáan-aimma kéwaraiye” téta tínoe. ²⁵ ániibo káqon-annama Yéqtaeao-wayukama Áánûqtun-aama kéita-kayukama aúbama agamá kéyimeta maará téta yemá tirááe: “yeráwáqá yabíqma arutéta maníkní amammá tarôq umáketa amíyan-aawaqa waí-wámmá ánúwaramma ibibamá ikamí-yamma naemá íma naaro. mirá kéeta yeráwáqá aaraukâqá íma mamá yataéro.” téta agatááe. ²⁶ ániibo Póro wemá maami-káyúkámá yiwíkena yeráwáqtí kúmiq-yataaqa mamá paá inéta wemá anó-monoq-naupaq uténa anó-monoq-wayukaraq nótupaawaq yeráwáqá kúmiq-yataaqa mamá paá matuwáinata yeráwáqá Áánûqtukaq óq-ami-yataaqa agamá ákûqa umákanunataabiyo?” téna ítama aónaraiye.

Ítiráeao-wayukama anó-monoq-naupaq Póromma yáqtokaae.

²⁷ anaaékaqa abapaké kaayaq-yúpáámá yanáán-áíqtábá ánatana kaitata yaímma Ítiráeao-wayukama Étia-marabaq máa-kayukama yemá aónamma Póro wemá anó-monoq-naupaq máitata máqtemma Póroqtaba yemá téta íyamma ôriq kaitata wemmá yáqtokaae. ²⁸ miráitata yemá anókaq ááyama téta “keráwáqá Ítiráeao-wayukama keqtáá yama tíwáqnaa oro. maamin-nákómá wemá máqten-aukapaq uréire kéena wemá Mótetini ámáan-aimma mamá táíq kéena ketáái anó-monoq-naupaqa káqon-annama Yéqtaeao-wayukama yiwéqmema kéuwiye.” téta yemá ááyama tirááe. ²⁹ miráitata naayóbáqá Ipítiani-marabake-naqa Tarópima wemá Pórote yagaroqtamá máitata yemá aónatuweta Póro wemá min-náqá awíqmena aokaq-mónóq-náupâq táwí éna utáiyáá téta mirá-uráae. ³⁰ ániibo máqtemma Yérútáárebake-kayukama yemá anó-monoq-naupaq uréta Póromma áyábaa umá yáqtometa máápaq kégumeta anó-monoq-nakoni oqtamá máqtepaq aúyareqeta yukááe. ³¹ miráitata yemá Póromma kéikamowata yaímma-wayukama maréta i-wáyúkátí anó-kawaa-naqa móma timá ámikaae. ³² ániibo wemá wení i-wáyúkámá yiwíqmema kéyitata Ítiráeao-wayukama yeráwáqá i-wáyúkámá kéyimoneta yemá móragaraq íma Póromma ikákaae. ³³ ániibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma Póroni amakaq iréna i-wáyúkáyábá

timáyíkáitata yemá Póromma yáqtoakaawana i-wáyúkátí kawáá-nákómá téna “maamin-nákómá wemá nôraq uráiyó?” téna ítama aónaraiye. ³⁴ máqte-kayukama yeráwáqá óq-aimma kétéwana yaímma-wayukama káqon-aimma kétéwana anó-kawaa-nakoma wemá maamin-áikóní áaimma íma iténa wemá i-wáyúkámá timáyíkáitata Póromma awíqmeta yeráwáqti-naupaq urááe. ³⁵ miráitana Póro wemá mórana naakóní oqtaráq kéwitata Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá Póromma ikamínéta kéowata i-wáyúkámá yeráwáqá Póromma yaaguyaqméta kóuraae. ³⁶ miráitata netuqyaammá aarawaamá yinnaae waqméta kéweta ikámma púyóro.” téta tirááe.

Póroma wení wataáama timá yímikaiye.

³⁷Póromma awíqmeta naaúpaq uwínéta kéowana Póro wemá i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoqtabama “mórana wataáama timá ámena kéune.” téna tiráiyé. ániibo i-wáyúkátí kawáá-nákómá téna Póroqtabama “emá kanaarác Karíki-aimma tinónô? kemmá timá-timiyo. ³⁸ naayóbáqá móra-nakoma Íqfíbibake miráuma náápaamma awétama taígani-kayukama (4,000) yiwíqmena kaqmáápaqa waayúkama íma máa-marabaq uráimma minná íma eyábono?” téna ítama aónaraiye. ³⁹ ániibo Póro wemá tiráiyé: “ímiye. kemá Ítiráaeo-naqa ketí márúqa Táátiti minanó-marupake kemá wataáama aarawaamá timá-yimenaq kéune.” téna anó-kawaa-naqa timá ámikaiye. ⁴⁰ ániibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma “kanaarácíyie” téna kétéwana Póro wemá min-nákóní oqtaráq itó-uma ayáámma múte yaútena waayúkama yaákare maéra wemá máqte-kayukabimma Íbaru-aipike wataáama maará téna timá yímikaiye:

22 ¹ “ketíbâqawaayuo, ketibôutao, kemá wataáama ténááq kéupo keráwáqá ítáaro. keráwáqá kemmá yaináné kéoe.” téna Póroma tiráiyé. ² miráitata yeráwáqá ítáamma Póro wemá Ítiráaeo-wayukati yáama Íbaru-aipike wataáama kétéwana yeráwáqá yaákare uyátá-maqma maamin-áimma ítaraae. ³ ániibo Póro wemá tiráiyé: “kemá Ítiráaeo-naqa ketinóma kemmá Táátati-marukaq maqtúkáitaq kemá Yérútáárebaq iréq anómma káureq Kaméirioe. wemá yirááti-nakoma kemmá naayóbáqá ketáái títaubikoni amáan-aimma timá tímikaitaq kemá akoqnáá umá Áánúqtun-aama íbêqa keráwáqá wáráaniq umá kemá kéwaraune. ⁴ miráitaq kemá Ítun aammá itáíq-itaiq kéo-kayukama kéyikameq aarawaamá yiwíqme máma ánná-naupaq yíkarane. ⁵ ániibo mú mikákáá anó-monoq-naqa wení anó-monoq-wayukagaraq yemá maami-qtátááqtabá aónaretama ‘árainé’ téta tínoe. naayóbáqá yeráwáqá aúbama agamá tímêwaqa kemá maméq Tamáátikati-marabaqa Ítun-aama kéita-kayukama koma yiwíqme yenata Yérútáárebaqa yemá yútiqa mayéta ánnáma ínoe téq uráunae.

Póro wemá Káríqton-annama aúkáin-aimma tiráiyé.

⁶ miráitaq Póro kemá maréq Tamáátikati-marukoni waaqókáq kéunana aabaúgómá miráuma wágáá aúkáammakariq kéitana páátákáá

aabayápké móra ókómá wenôpaq kamá yupayo uráiyē. 7 miráitaq kemá marabí yutákure kéitaunana móra-aikoma aabayápáké maará téna tiráiyē. ‘Tóro! Tóro! emá nôraq itawáq kemmá mamá táwíqa kéono?’ tiráiyē. 8 ániibo kemá tiráune. ‘uyátaráana-nako, emá náawabono?’ téq kêtunana wemá yawéqma tiráiyē. ‘kemá Ítuma Náátárêtibake-nakoma kemmá mamá táwíqa kéone.’ tiráiyē. 9 miráitata yaímma ketê yagaroqtamá uráa-kayukama yemá maamin-ómmá káonetamanibo watáamo timá tímîn-naqa íma aónaraae. 10 miráitaq Póro kemá tiráune. ‘uyátaráana-nako, kemá nôraq ónúno?’ kêtunana uyátarai-naqa Ítuma tiráiyē. ‘emá itó-uma Tamáátikati-marabaq kéwinana móra-nakoma kéma emmá mayaímá aménúnna-yataaqtaba watáama timá áminiye.’ téna wemá tiráiyē. 11 miráitana min-ókómá ketí túramma mamá kumayuqá aúraitaq kemá máqte-qtataaqa íma kanaarácq umá aónáunata yaímma ketê yagaroqtamá o-káyúkámá yemá tiyáákaq yáqtoqma tiwíqmeta Tamáátikatiq urááe.

12 ániibo mi-márúkáká móra-naqa máqe-uraimma áwíqa Áánánáiyatie. wemá íraqôniq umá ketáái ámáan-aimma kéitena kéwaraitata Ítiráaeo-wayukama Tamáátikati-marukaq kémae-kayukama yemá weqtábá ‘íraqô-nare’ téta tirááe. 13 min-nákómá wemá ketimakaq iréna maará-tiráiyē. ‘Tóro, ketíbáko, emá kanaarácq aúramma kararánóne.’ téna kêtitaq kemá páátákáá túramma kégarareq wemmá aónaraune. 14 ániibo wemá tiráiyē. ‘ketáágárácq ketáái títaubikoni Áánûqtuma emmá awíkēna wení áaimma aónaikae. téna wenamááríq wení óyaupike watáama emmá timá ámikaiye. 15 miráina emá maamin-áímmá kéite aónáanna-yataaqtabama máqte-kayukama timá-yiminone. 16 ániibo emá nôraq itawáq paá máano? itó-uma Ítun-awikaq nommá kéberewaqa wenáwíqa kéyenanaqa ení kúmiq-yataaqa mamá paábaq yuwániye.’ téna wemá tiráiyē.

Áánûqtuma Póromma káqon-annama Yéqtaaeo-wayukabi timákaraiye.

17-18 ániibo anaaékaqa kemá yawéqma Yérútáárebaq uréq anó-monoq-naupaqa nunamummá kéteq mórama kainapákáá umá uyátarai-naqa Ítumma aónáunana wemá timá tímikaiye. ‘páátákáá emá maami-márúqá yuwéwaq kóaa. emá maami-márúkáká kémae ketáama timá yíminamanibo yemá maamin-áímmá íma itánóe.’ téna tiráiyē. 19 ániibo Póro kemá tiráune. ‘uyátaráana-nako, kemá kenamááríq máqtemma monoq-náúpáq uréire kéeq enáama kéita-kayukama kéyikameq yáqtoqma ánnáma kéumayikaunata yemá kemmá timónaraae. 20 ániibo naayóbáqá ení átê-wataama tirái-naqa Tíbenimma ikámôwana pukáimma mi-kánáárácqá kemá máeq mi-káyúkátí kúberai-unamma matokáunata ikákaane.’ téq kêtunana wemá tiráiyē. 21 emá paá kéwinaq kemá emmá káqon-annama Yéqtaaeo-wayukabi timákaana waao.’ téna Ítuma timá tímikaiye.” téna Póroma tiráiyē. 22 ániibo Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá

maamin-áímmá kéitetamanibo Yéqtaaeo-aiqtabama yeráwáqá anókaq ááyama maará téta tirááe: “wemmá ikámma púyoro. mirán-nákómá wemá maa-márúkáqá íma mániye.” téta tirááe. ²³miráitata máqte-kayukama yeráwáqá yeqtí kúberai-unamma ayúqma paábaqtaa kéyuweta mé móyuweo téta obamá apákáma yukááe. ²⁴ánibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma i-wáyúkámá timáyíkáitata yemá Póromma awíqmeta naaúpaq múma ákareta tebûqa kámeta ‘nôraq itatawáq Ítiráaeo-wayukama emmá maamin-áíqtábá kéteo?’ téta yeráwáqá tirááe. ²⁵miráitata yemá ánnánapo Póromma yaataq atáá umákareta tebûqa kámewana Póro wemá kawáá-nákómmá maará téna ítama aónaraiye: “keráwáqtí ámáan-aikoma téna Arómani-wayukama aamá íma ítama yainéq paá tebûqa yíméro ténawaq keráwáqtí ámáan-aimma wáiyoy?” téna ítama aónaraiye. ²⁶ánibo kawáá-nákómá maamin-áímmá kéitena wemá maréna i-wáyúkátí anó-kawaa-nakomma móma timá ámikaiye: “emá maamin-nákómmá nôraq umákanewa qéono? maamin-náqá wemá Arómani-naqiye.” téna timá ámikaiye. ²⁷ánibo anó-kawaa-nakoma Póroni amakaq iréna “emá Arómani-naraq máano?” téna kítitana Póro wemá “owé” téna tiráiyé. ²⁸miráitana anó-kawaa-nakoma tiráiyé: “kemá anó-moneqa meyánîq umátuweq kemá Arómani-naqa máune.” téna titana Póroma tiráiyé: “kemmá ketinóma maqtíkáitaq kemá Arómani-naqa máqe-uraune.” téna tiráiyé. ²⁹miráitata máqtemma Póromma tebûqa ikamítáae téta yemá péqmareta kégowana anó-kawaa-nakoma itáimma Póro wemá “Arómani-naqune” téna kítitana kawáá-nákómá ikatíq uráiyé.

Póro wemá káánítôre-wayukati yúrikaq uráiyé.

³⁰ánibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma Ítiráaeo-wayukama yemá nôraq itatawáq maamin-nákóqtábámá maamin-áímmá kéteo?” téna wemá ítama arútanena móra-taoqa wemá ánnáma ayúqtuwena uyátá-maqma anó-monoq-wayukagaraq káánítôre-wayukagaraq áíkutaawana Póromma awíqmena yeqtí yúrikaq uráiyé.

23 ¹Póro wemá káánítôre-wayukati yúrapí karákéna tiráiyé: “ketíbâqawaayuo, keráwáqá itáaro. kemá Áánûqtuni aúrakaqa íraqônîq umá uréire kéeq ketáaiqtaba netuq-túyánámmá íkémayaune.” téna tiráiyé. ²ánibo mú mikákáá anó-monoq-nakoma Áánánáiyati wemá yaímma-wayukama timáyíkáitata Póroni óyauqa yurákááe. ³miráitana Póro wemá tiráiyé: “enaúraqa miráuma aúgemma naakaqá ayammá péqmaraanikaa kéimanibo ení arunóbáqá miráuma kabirai-qtátáákáá kéipoana Áánûqtuma emmá ikamíniye. ánibo emá enamáárîq makaq ámáan-aimma kéware. aamá kéyainemanibo emá maamin-ámáan-áímmá kárate waayúkama timáyikaanata yemá ketóyauqa kéyuraraae.” téna tiráiyé. ⁴miráitata yaímma Póroni amakaq máa-kayukama yemá tirááe: “emá Áánûqtuni mú mikákáá anó-monoq-naqa timá táíq kéumakaane.”

téta yemá tirááe. ⁵ánibo Póro wemá tiráiyē: “keráwáqá ketíbâqawaayuo, ítáaro. wemá mú mikákáá anó-monoq-naqa áraimma máiyō? miráitana Áánûqtuni watáama agamatá-kánnáábímmá maará téna kétiye. ‘emá ení anó-kawaa-nakoqtabama íma timá táíq umákaao.’ tiráimma minná kemá ítaraune.” téna tiráiyē.

⁶ánibo Póro wemá káánítōre-wayukama yimónaimma yeráwáqá yaímma Pérati-wayukagaraq anó-monoq-wayukagaraq máawana wemá káánítōre-wayukayaba maará téna tiráiyē. “keráwáqá ketíbâqawaayuo, ítáaro. kemá Pérati-naqa máeq Pérati-nakoni áanikomune. miráitāq kemá pukáa-kayukama yauwéqma itó-inoe téq kemá itáíq-itaiq kéune.” téna tiráiyē. ⁷Póro wemá mirá téna kítitata yaímma Pérati-wayukagaraq Tááqtuti-monoq-wayukagaraq yeráwáqá unítíqā tirááe. ⁸miráitata Tááqtuti-wayukama yeráwáqá kéte. pukáa-kayukama yeráwáqá yauwéqma íma itó-iyana yeqtí yimammá íma wáitana Áánûqtuni kaqtó-wayukama yeqtábá íma mááe kétéwatamanibo Pérati-wayukama mi-qtátááqtábá itáíq-itaiq kéoe. ⁹miráitata máqte-kayukama yeráwáqá anókaq ááyama kétéwana yaímma Pérati-wayukabike ámáan-aimma yirááti-wayukama yeráwáqá maará téta tirááe: “ketáámá maamin-náqá aónáúnataama wení otaa-qtátááqá íma wáipoana Áánûqtunopake móra-nakowabi mórama aágobi wepí watáama titana áraimma íyaq kétiyo?” téta yemá tirááe.

¹⁰ánibo yeráwáqá anókariq umá unítíqā kététa Póromma máka-ayaakaq yabitimá uréire kéeta aúma mamá yaráráawaniq kéowana i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma aónaimma wemmá áaqa kégaitaba wemá yaímma i-wáyúkámá timáyíkáitata yeráwáqá mi-káyúkátí aúkáapike Póromma awíqmeta yeráwáqtí-naaupaq kóuraae. ¹¹ánibo nokáámma uyátárai-naqa Ítuma Póroni amakaq iréna timá ámikaiye: “enáyakoma íraqôníq kéina emá akoqnáá umá Yérútáárebaqa ketáama timá-yimennaiq umá Arómuq-wayukama timá-yimiyo.” téna timá ámikaiye.

Ítiráaeo-wayukama Póromma ikamínéta téta urááe.

¹²óq-aabayaanaipimma Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá áíkuteta mórama yanaan-áímmá timá aúwáayakaq maréta Póromma ikamínéta urááe. miráitata yeráwáqá aáwaqa íma néta aweté umá máeta Póromma ikátuweta nainéta urááe. ¹³Póromma ikamí-áímmá tiráá-kayukama miráuma kaayaq-wáyúká áiyayaamma naikamá taígani-kayukama maamin-áímmá timá akoqnáá urááe. ¹⁴miráitata yemá uyátárai-monoq-wayukararabi anó-kayukaraq uréta tirááe: “ketáámá mórama aáwaqa ínétāa aweté umá máeta Póroma ikátuweqtaa mikáq aáwaqa nanúnatae téqtaa timá aúwáayakaq maráúnatae.” téta tirááe. ¹⁵miráinaq keráwáqá kawáá-wáyúkágárāq káánítōre-wayukagaraq aamá yuwáiyana i-wáyúkátí anó-kawaa-nakaq kéwinaq wemmá maará téraq timá ámero. ketáámá

móragaraq maamin-náqá Póron-aama itánáqtaa kéune tíyana wemá timákainana keyinaqtaa ketáámá aapaq yabíkéqtaa ikámóno.” téta tirááe.

¹⁶ ániibo Póromma ámanaakoni ánikoma anaugómá maamin-áímmá itátuwena wemá maréna i-wáyúkátí naáuapaq uréna Póromma maamin-áímmá timá ámikaiye. ¹⁷ miráitana Póro wemá i-wáyúkátí kawáá-nákóqtábá tiráíye: “emá maan-íyápómá awíqme anó-kawaa-nakaq winanawáq wemá anó-kawaa-naqa watáama timá ámino.” téna tiráíye. ¹⁸ ániibo i-wáyúkátí kawáá-nákómá maamin-íyápómá awíqmena anó-kawaa-nakaq kéwena wemá tiráíye: “ánná-nakoma Póro wemá téna maan-íyápómá awíqme anó-kawaa-nakaq winanawáq wemá emmá watáama timá áminiye. téna titaq kemá awíqme keyune.” téna i-wáyúkátí kawáá-nákómá tiráíye. ¹⁹ ániibo anó-kawaa-nakoma min-íyápómá awíqma ayáákqaq yáqtoqma móma áwábaq ákárena wemá tiráíye: “emá nói-kataawaq timá-timinono?” téna min-íyápómmá ítama aónaraiye. ²⁰ miráitana min-íyápógómá tiráíye: “Íríráaeo-wayukama yeráwáqá akoqnáá umá yanaan-áímmá timá aúwáayakaq maréta aabáyaama eqtábá Póromma awíqme káánítôre-wayukati yúrikaq kumínaqtaa ketáámá móragaraq maamin-áímmá ítama wemmá aónanunataae.” ²¹ tiráámanibo emá yeqtí yáama íma itaao. mi-káyúkámá miráuma kaayaq-wáyúká áiyayaamma naikamá taígani-kayukama yemá yanaan-áímmá timá akoqnáá kéeta Póromma ikámma puñéta aáwaqa íma néta paá máeta íbêqa yeráwáqá aúpáq yokaa kéoe.” téna tiráíye. ²² ániibo anó-kawaa-nakoma wemá maamin-íyápómá timákáitana kégoitana wemá tiráíye: “maamin-áímmá emá timá-timenna-aimma káqo-yuma íma timá-yimiyo.” téna timákáitana kóuraiye.

Póromma timákáawana anó-kawaa-naqa Pírikikaq uráíye.

²³ ániibo ááiq-i-wayukati anó-kawaa-nakoma kaayaqá kawáá-nákárátámá yááyama timá yímikaiye: “kenákámá ááiq-i-wayukama taígani-kayukama (200) keyiwirekawaq ániibo kaumo-wáyúkágáráq tiyáákama oóti ámûraaq wínó-kayukagaraq yaímma taígani-kayukama (200) paromá matóráiyaraq nokáámma aúwai-kanaaraq keráwáqá Tétária-marabaq oro. ²⁴ miráinaq keráwáqá Póromma móra-otima wemmá amíyana wemá min-ótíbí máinaq keráwáqá kékén umá awíqme anó-naqa Pírikikaq móma ayúwáaro.” téna timá yímikaiye. ²⁵ miráitana wemá móra aúbama maará téna agatáíye:

²⁶ “kemá Karótiatima kemá maamin-áúbámá anó-kamaani-naqa Pírikikaq agamá kámeq wágááe téq kétune. ²⁷ Ítiráaeo-wayukama yemá maamin-náqá ikamínéta kéowaq kemá itáúnna wemá Arómani-naqune’ téna kėtiqtaba kegáráq ketí ááiq-i-wayukagaraq ketáámá Ítiráaeo-wayukati iyáápike maamin-náqá awíkaunatae. ²⁸ miráitaq kemá nóin-aaiqtabawaq yeráwáqá maamin-áímmá kéteo téq kemá

maamin-náqá awíqme káánítôre-wayukati yúrikaq uráune. ²⁹ánibo wemmá ikámma puyéta ánnáma amí-yátááqá wemá íma tarôq uráibo paá yeráwáqtí ámáan-aikaraq naayón-ááíqtábá yeráwáqá mirá-uraae. ³⁰miráitaq kemá itáúnnama yeráwáqá akoqnáá-aimma timá aúwáayakaq maréta maamin-náqá aúpáq ikámma puínéta kéowaq kemá páátákáá timákaunana wemá enôpaq kéwepoata mi-káyúkámá yeráwáqá maamin-áímmá enaurakaq tínoe.” téna Karótiati wemá aúbama agatáiyé.

³¹miráitata ááiq-i-wayukama yeráwáqá Póromma awíqmeta Áátiparááti-marukaq ko watéta ³²ánibo mikákémmá yaímma marabí uráan-i-wayukama yeráwáqá yauwéqmeta yeqtí-naopaq keyewata yaímma oóti ámúraq uráan-i-wayukama yemá Póromma awíqmeta Tétaría-marabaq urááe. ³³mirátata yaímma oóti ámúraq uráan-i-wayukama yemá maamin-áúbámá maméta anó-kawaa-naqa móma kámeta Póromma awíqmeta wení aúrikaq urááe. ³⁴ánibo anó-kamaani-nakoma wemá maamin-áúbámá káonena wemá Póromma ítama aónaraiye: “emá náakake-narabono?” téna kétitana Póro wemá tiráiyé: “kemá Tirítia-marabakena” téna kétitana ³⁵ánibo anó-kawaa-nakoma tiráiyé: “maamin-áímmá eqtábá tiráá-kayukama yeráwáqá maakáq íyaqa maamin-áímmá ítama yainánúne.” téna wemá yaímma-wayukama timáyíkáitata yemá Póromma awíqmeta Érókini kámááni-naupaq móma ánná umákáawana máqe-uraiye.

Ítiráaeo-wayukati anó-kawaa-wayukama Póromma aabi mayákaraae.

24 ¹anaaékaqa móra-tiyaapaq-kanaama yátáitata anó-monoq-naqa Áánánáiyati wegáráq yaímma anó-kayukagaraq mórama yeráwáqtí yáama waeránín-naqa áwíqa Tetúрати yeráwáqá máqtemma Póromma aabi mayakánón-aimma anó-kamaani-naqa Pírikikaq tirááe. ²ánibo anó-kamaani-nakoma Póromma ááyaitana keyitana Tetúрати wemá maará téna kaaqaari-áímmá tiráiyé:

“anó-nako, emá keqtáá íráqôniq umá tíwáqnaa kéonaqtaa ketáámá ááíqa íma kéeqtaa ení auyánákáqá máqte-marukaqa móra-yataqa íma abarokáq kéiyé. ³miráitaqtaa ketáámá minnýaba emmá ítama íráqôniq kéeqtaa timuqá kémarauatae. ⁴miráimanibo emmá watáama timá yáqtoraiyabama ení paru-yátáákáq emá ketáái watáama awaaraq-áímmá itánóne. ⁵maamin-nákómá máqte-tupaama wemá ááíqa kéena máqte-marabaqa Ítiráaeo-wayukati aúkápimma wemá táí-aaimma tarôq kéena wemá áqnáabariq umá keqtáá Ítiráaeo-wayukabikemma wemá Náátárêti-wayukaraq yabíkéna yúyánámmá mamá táwí kéumayikaiye. ⁶miráitana wemá ketáái anó-monoq-naupaqa kúmiq-yataaqa tarôq kéitaqtaa ketáámá wemmá yáqtokaunatae. ⁷miráimanibo ááiq-i-wayukati anó-kawaa-naqa Arítitiati wemá íréna maamin-náqá akoqnáá umá awíqmena kóuraiye. ⁸miráitana Arítitiati wemá téna ‘maamin-náqá aabi mayakáneqa

keqtááyábámá enôpaq oro.’ téna wemá timá tíkaraaiqtaae. miráipoaq emá maamin-náqá enamáárîq ítama káonenana weqtábá ketáama ‘árainé’ tíya emá aónanone.” téna Tetúrati wemá tiráiyé. ⁹máqtemma Ítiráaeo-wayukagaraq yemá téta maamin-áímmá “árainé” téta yemá tirááe.

Póro wemá Pírikikaq wataáama tiráiyé.

¹⁰ánibo anó-kamaani-nakoma wemá Póroni aúrapi aayóq uráitana Póro wemá wataáama tiráiyé:

“kemá aónaraunama emá netuqyaa-túpáámá maami-káyúkátí anó-kawaa-naqa mááe. aamá ítama kéyainanaq kemá akoqnáá umá yauwéqma tenúne. ¹¹ánibo emá enamáárîq maami-káyúkámá ítama yimónao. kemá Yérútáárebaqa monoq-námmá peránááq uráunama títaubake kaayaq-yúpáámá kéyataiyé. ¹²miráitata Ítiráaeo-wayukama yemá íma kétimonawaq kemá móra-naqa unítîq-aimma ítimayikeq ánibo kemá máqte-kayukati yúyánámmá mamá táwîq íma kéeq yeráwáqtí anó-monoq-naupaqa yirááti-naupakaraq íma anó-maruqa mamá táwîqa íma uráune. ímiye. ¹³ánibo íbêqa maami-káyúkámá máqten-aimma kétémanibo íma kanaaráq abarokáq yiráátin-aimma kété.” téna Póroma óq-aimma tiráiyé: ¹⁴“miráimanibo kemá móra-yataaqtaba emmá timá-amenunama minná aammá uyátárai-nakoma tiráátiraiye. ketí aúbi máráa-kayukama min-áqtábá ‘kaaqaari-áiné’ kété. kemá Ítiráaeo-wayukabikemma yatáqma kémaeq naayóbáqá ketáái títaubikoni Áánûqtukaq anaaé kéwáreq kemá máqtemma ámán-aima kéwáreq Áánûqtuni amuné-wáyúkátí wataáama agamatá-kánnáábímmá wáitaq kemá itáîq-itaiq kéune. ¹⁵miráitata yeráwáqá maami-káyúkámá Áánûqtuqtaba awé onîq umá kegáráq Áánûqtumma awé kéeq kemá Áánûqtuqtaba wemá pukáa-kayukama mamá itó-umayikaniye. téq kemá itáîq-itaiq keune.

¹⁶ánibo ketirukómá íraqônîq kéena arupú kéitaq kemá Áánûqtugaraq aarawaatí yúrikaqa kemá ketáaiqtaba netuq-túyánámmá íma kémayaune.

¹⁷ánibo kemá Yérútáárebaq yuwéq káqo-kayukate yagaroqtamá máqe-uraune. mibákémmá kemá yauwéqma ketí márúkaq íráunnama kemá Áánûqtukaq amí-yátááqá maméq iréq móneqa ketí waayúkama íma makáa-kayukama yímikaune. ¹⁸ánibo kemá mirá kéeq anó-monoq-naupaq máeq ketí kúmiq-yataaqa mamá paá i-yátááríq kéunatama taíbaq-wayukama ketê íma áikuteta unítîq-aimma íma wáqe-uraiye. ¹⁹miráitamanibo yaímma Ítiráaeo-wayukama Étia-marabaq kémae-kayukama yeráwáqá máqe-uraae. yemá kemmá aabi matikánétama yemá maakáq enaurakaq irétawaq ókaraq yeqtí wataáama itáaro. ²⁰ánibo mi-káyúkámá min-áímmá íma timá-amiyaama maanámo máa-kayukama iyúwénatawaq káánítôre-wayukati yúrikaqa itó-uraunata otaa-qtátááríq

furaane tiráan-aimma timá-amero. ²¹ miráimanibo kímora-yataaqa kemá maará téq tiráune. ‘Áánûqtu wemá pukáa-kayukama yauwéqma mamá itó-umayikanitaq kemá minnýaba itáíq-itaiq kéune téq tiráunayaba yemá minnýaba kemmá aabi kématikaae.’” téna Póroma tiráiyé.

²² ánibo anó-kawaa-naqa Píriki wemá uyátárai-nakon aammá itáíq-itaiq on-ááímmá aónéna wemá tiráiyé: “i-wáyúkátí anó-kawaa-naqa Arítíati wemá maakáq yínna-yupaama kemá keráwáqti táama ítama yainánúne.” téna anó-kamaani-naqa Píriki wemá tiráiyé. ²³ ánibo anó-kawaa-nakoma yaímma-wayukama timáyíkáitata yeráwáqá Póromma awíqma ánná-naupaq móma ákáreraq akoqnáá-aimma íma téraq wemmá ayuwáiyana paá uréire kéinaq wení waayúkama iyuwáiyata paá yama káoneta aáwaqa wemmá áméro.” téna tiráiyé.

Píriki Póromma kaayaq-kárítímáátímá ánnáma umákaraiye.

²⁴ Píriki wegáráq wení ánáakoni áwíqqa Tarútíra wemá Ítiráaeo-annabiken-inimiye. miráitana Píriki yaímma-taoqa wemá Póromma ááyaitana Póro wemá iréna Ítuma keqtáá yauwéqma tiwiránîn-nakoqtaba itáíq-itaiq kéo-waigoni áaimma timá ámikaiye. ²⁵ miráimanibo Póroni watáagoma arupú áaiqtaba téna ketáái túma yabi-íyábágaráq Áánûqtuma ketáámá mamá yainánîq-kanaayabagaraq wé tiráiyé. Píriki wemá maamin-áímmá kéitena ikatíq uráiyé. miráitana Píriki wemá Póromma timá ámikaiye: “anaaékaqa aamá tí-kánááráqá emmá ááyaanaa aamá máma tínópo emá kóao.” téna timákaraiye. ²⁶ miráitana Píriki wemá Póroqtaba “yaímma móneqa timíniye” téna wemá Póromma taígani-tupaama timákaitana kégoitana wemá awé umá máqe-uraiye.

²⁷ anaaékaqa kaayaq-kárítímáátímá keyataitana Pótítati Péqtati wemá Pírikini-maruqa mayéna wemá anó-kawaa-naqa maínna-kanaaraqa Píriki wemá Ítiráaeo-wayukama yimuqá maraígáae téna Póromma paá ánná-naupaq ayúwáitana máqe-uraiye.

25 ¹ kaumo-yúpáámá keyataitana anó-kamaani-naqa Péqtati wemá Tétária-marabake maréna yauwéqma Yérútáárebaq uráiyé. ² miráitata uyátárai-monoq-wayukagaraq Ítiráaeo-wayukati kawáá-wáyúkágáráq yeráwáqá Póromma aabi mayakánôn-aimma anó-kamaani-nakokaq maméta urááe. ³ yemá anó-kamaani-nakaq inaa-inaa tirááe: “emá keqtáá tíwáqnaa éaq emá maamin-náqá timákénanawaq wemá Yérútáárebaq yíno.” téta yemá aapaq kéwinaraq aúpáké atíqtuweta ikamónáae téta tirááe. ⁴ ánibo anó-kamaani-naqa Péqtati wemá tiráiyé: “Póro wemá Tétária-marabaq ánná-naupaq máipoaq kemá mibáq yauwéqma ónúne.” téna wemá tiráiyé. ⁵ miráinata keráwáqti anó-kayukama yemá ketê yagaroqtamá mibáq uréta min-nákóní otaa-qtátááqá wáinatama yemá Póromma aabi mayakánoe.” téna anó-kamaani-nakoma tiráiyé.

⁶ ániibo Péqtati wemá Yérútáárebaqa tiyááka-kanaama yeráwáqté maéna wemá Tétária-marabaq uréna móra-taoqa wemá aamá ítama yainai-náupáq máena wemá yaímma-wayukama timáyíkáitata yemá Póromma ánná-naupake awíqmeta irááe. ⁷ániibo Ítiráaeo-wayukama yemá Yérútáárebake ye-káyúkámá iréta máqten-aimma téta Póroni aúbi makáámanibo árain-aimma íma anó-kamaani-naqa timá ámikaae. ⁸ániibo Póro wemá tiráiyé: “kemá mórama otaa-qtátááqá íma tarôq éq ániibo Ítiráaeo-wayukati ámáan-aimma íma mamá táwîqa kéeq yeráwáqtí monoq-námmá íma mamá táíq kéeq Arómani-wayukati anómma yabíkái-naqa íma awáágúraune.” téna Póroma tiráiyé. ⁹ániibo Ítiráaeo-wayukayaba yimuqá kémarena Péqtati wemá Póromma awíqma Ítiráaeo-wayukati iyáápi maráinayaba wemá maará téna Póromma timá ámikaiye: “Póro, emá kanaarác Yérútáárebaq kéwinaraq mibáqá kemá enáama ítama yainánúnô?” téna tiráiyé. ¹⁰ániibo Póro wemá tiráiyé: “Íbêqa kemá maami-náupáq itó-uraunama maammi-náúmmá Arómani-wayukati yabíkái-nakoni íraqôn ámáan-aikaraq ketáámá ítama keráwáqá yainánóe. ániibo emá káonaane. kemá Ítiráaeo-wayukabimma mórama otaa-qtátááqá íma tarôq uráune. ¹¹kemá mórama kemmá tókamma puí-yátááriq uráanatama minná kanaarác tókaminoe. miráimanibo yeráwáqá kaaqaari-áímmá tétama kemmá yeqtí yiyáapi yimínîqtabama móra-nakoni náápaamma íma wáiyé. minnáyaba kemmá Arómani-wayukaraq yabíkái-nakoma yúrikaq ketáámá yainániye.” téna Póroma tiráiyé. ¹²ániibo Péqtati wemá maamin-áímmá kéitena wení káánítôre-wayukagaraq watáama timátuwena wemá Póromma timá ámikaiye: “emá anómma yabíkái-nakoma enáama ítama yainániye ténnabo emá kanaarác wekác wínóne.” téna tiráiyé.

Póro wemá káqomma yabíkái-naqa Agarípaani aúrikaq uráiyé.

¹³yaímma-kanaama kóitana anómma yabíkái-naqa (kíni) Agarípa Peníti wení anaanoágárác yenákámá maréta Tétária-marabaq uréta Péqtatimma yaagumá téta timá ákaraaye. ¹⁴miráitata yenákámá Tétária-marabaqa ayáqtáá-kanaama kémaeyana anó-kamaani-nakoma Péqtati wemá mi yabíkái-naqa Agarípaamma Póroqtaba maará téna tiráiyé: “naayóbáqá Píríki wemá móra-naqa Póromma ánná-naupaq ákáráimma wemá íbêqa paá máiyé. ¹⁵miráitaq naayóbáqá kemá Yérútáárebaq máunata Ítiráaeo-wayukati uyátárai-monoq-wayukama yemá téta ‘maamin-náqá aabi mayakéta ikamíyana puíno.’ tirááe. ¹⁶ketáámá Arómani-wayukataama maamiráráá kéunatae. áqnáabaq móra-nakoni aúbímmô maráina-waigoma wenáama ítátuwena aúbi maráin-aíqtaba wemá kanaarác tíniye. anaaékaqa ayúwáananataa yainánúnatae. ¹⁷miráitata yemá maréta maakác keyewaqa kemá íma ayáqtáá-yupaama máqe-ureq kemá aamá ítama yainai-náupáq káqon-

aabayaanaapimma kemá yaímma-wayukama timáyíkaunata Póromma ánná-naupake awíqmeta irááe. ¹⁸ miráitata mi-káyúkámá yama itó-uraamanibo yemá Póromma aabi mayakaí wataáama íma tirááe. ímiye. ¹⁹ yemá paá yeráwáqtí monoq-nááqtábá kététa mórama pukurái-naqa wenáwíqa Ítue wetábá tirááe. Póroma wemá téna maamin-náqá ‘paá máíye’ téna kététiye. ²⁰ miráitaq kemá maamin-áímmá itáúnnama ummaa kéyaitaq kemá Póroqtaba maará téq tiráune. ‘emá kanaarác Yérútaárebaq kéwinaaraq maamin-áímmá ítama yainánúnô?’ téq kemá tiráunamanibo ²¹ Póro wemá téna Arómani-wayukaraq yabíkái-nakoma ketáama ítama yainániye.’ téna kététaq ayuwáunana wemá ánná-naupaq máíye.” téna Péqtati wemá timá yímikaiye. ²² ániibo anómma yabíkái-naqa Aagarípa wemá tiráíye: “kemá kenamáárlq maamin-nákón áama itánáaq kéune.” téna kétéitana Péqtati wemá téna “maamin-áímmá aabáyaama itánóne.” téna tiráíye.

²³ káqon-aabayaanaapimma kínima Aagarípa wégáráq Peníti yenákámá anómma yabíkái-kayukati unáákáqtóma yenákátí yineqá umátoreta yaímma i-wáyúkátí anó-kawaa-wayukagaraq yaímma anó-kayukagaraq yeráwáqá móra-naupaq áfkuma máeta Péqtati wemá yaímma-wayukama timáyíkáitata yemá Póromma ánná-naupake ko awíqmeta irááe. ²⁴ ániibo Péqtati wemá tiráíye: “kínima Aagarípaao, ketáágáráq máqte-kayukao, maamin-náqá aónaaro. Ítiráaeo-wayukama aarawaamá Yérútaárebaq kémaae-kayukagaraq yaímma maabáqá Tétária-marabaq máa-kayukagaraq yeráwáqá téta ‘maamin-náqá wemá paá íma mánibo ikámínana puíno’ téta yemá ketúrakaq ááyama tirááe. ²⁵ miráimanibo kemá maamin-náqá aónáúnnama wemá mórama otaa-qtátááq tarôq éna puíní-qtataaqa íma wáitana wemá wenamáárlq téna Arómani-wayukaraq yabíkái-nakoma ketáama ítama yainániye.’ téna kététaq kemá ‘wekác wakúyakaanana wíniye.’ tiráune. ²⁶ miráitaq kemá weqtábá aúbabi agatúwáanana Arómani anómma yabíkái-nakokaq wínîn-aimma íma ítaraune. miráitaq kemá wemmá awíqme kínima Aagrípaao, emá anómma yabíkáana-waigokaraq yaímma-yuti yúrakakaraq kéyunaboq keráwáqá wenáama kéitaiyaq anaaékaq kemá wení otaa-qtátááqtábá kanaarác agayánúne. ²⁷ miráinaq kemá móra-nakomma ánnábimmo Arómuq timákaanana kéwinaq wemmá aamá mayákáan-aimma kemá íma aúba-wannaabi agáyáanama minná íma arupú íniye.” tena anó-kamaani-nakoma Péqtati wemá tiráíye.

Póro wemá Aagarípaani aúrikaq wataáama tiráíye.

26 ¹ ániibo Aagarípa wemá tiráíye: “Póro, emá íbêqa ení wataáama tiyo.” téna kétéitana Póro wemá ayáámma múte yaútena wenaúbi máráan-aiqtaba tínéna itata waayúkama yaákama máqe-uraae. Póro mirá téna: ² “anó-kawaa-naqa Aagarípaao, emá ketáái áaiqtaba kéitanaboq

kemá timuqá ôriq umá kémareq kemá anaúrikaq wataáama ténááq kéune. miráitaq kemá emmá wataáama timá-amenunama minnâ Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá keqtábá kaaqaari-áímmá téta túbi kémaran-aimma timá-amenune. ³miráita emá Ítiráaeo-wayukama ketáái táaikaraq ketáámá wataáama túnnatama minnâ emá káonaane. minnáyaba emá ketáama ítama íraqôniq éwaq emá íma ábôkariq uwo.

⁴ánibo Ítiráaeo-wayukama yemá máqtemma ketáaimma aónaraae. naayóbáqá kemá pááqyan-iyapogoma ketí-wayukate yagaroqtamá kémaeqa kemá Yérútáárebaq uréire uráune. ⁵miráitata naayóbáqá yemá kemmá timónaraapoata yemá kanaarác ketáaimma timá-aminetama minnâ kanaarác íye. miráitata yemá aónaraane. naayóbáqá kemá Pérati-wayukati yáaimma kéwaraunata min-ááíkkómá akoqnáá umá ketáái monokóní áaimma uyátaraiye. ⁶miráitaq kemá íbêqa itó-uma máunata yemá kemmá aabi kématikamma maamin-áíkkóní áaimma mirá-uraiye. naayóbáqá Áánûqtuma ketáái títaubikomma akoqnáá-aimma timá yímikaitaq minnáyaba kemá itáíq-itaiq kéune. ⁷ánibo ketáái títaubake kaayaq-ánná-wáyúkámá yeráwáqá wágááwabi nokáámma Áánûqtukaq nunamummá tíq-tiq umá awé kéone. ánibo anómma yabikáana-nako, kemá itáíq-itaiq kéunata Ítiráaeo-wayukama yemá kemmá aabi matíkaraae. ⁸keráwáqá Ítiráaeo-wayukao, Áánûqtuma pukáa-kayukama mamá itó-umayikaniqtaba nôraq itaráq íma tñô?

⁹naayóbáqá kemá kenamááríqa Ítuma Náátárêtibake-nakon áwíqa mamá táíq uráune. ¹⁰miráitaq kemá Yérútáárebaq uyátarai-monoq-wayukabikemma akoqnááama matéq netuqyaammá Áánûqtuni waayúkama yáqtoqma Yérútáárebaq ánná-naupaq kéyikeq yaímma-wayukama yíkamiyata púyoro téq tiráunae. ¹¹miráitaq kemá máqte-tupaama yeráwáqtí monoq-náúpáq uréq ánnáma kéyimeq Ítuni anaaémo wáráan-aaimma yuwaígáae téq uráune. minnáyaba kemá káqo-marabaq uréire umá Ítuni anaaé kéwaraa-kayukama mamá táíq umáyikaraune.

Póro wemá Káríqton-annama aúkain-aimma tiráiyee.

¹²miráitaq kemá uyátarai-monoq-wayukabike náápaamma kémayaunata yemá timátíkáawaq kemá maréq Tamáátikati-marabaq uráune. ¹³miráitana wágááma aabaúgómá aáwaqa naí-kánáá kéita kemá aónáúnana aabáyákákémmá ókómá kamá yupayo uréna keté yagaroqtamá uráa-kayukati yineqá ókómá kamá yupayo uráiyee. ¹⁴ánibo máqtemma ketáámá marabí yutákureqtaa kéitaunana móra-wataagoma Íbaru-aipikemma maará téna tiráiyee. 'Tóro! Tóro! emá nôraq itawác kemmá mamá táwíqa kéono? kemmá apupé kée emá ketí-wayukama mamá táíq kéumayikaanaboa emá enamááríq aú-aiqa mayánóne.' téna min-áíkkómá tiráiyee. ¹⁵ánibo Póro kemá tiráune. 'uyátárána-nako,

emá náawabono?’ tiráune. ánibo uyátárai-nakoma wemá tiráiyē. ‘kemá Ítue. emá kemmá mamá táwíqā kéone.’ téna tiráiyē. ¹⁶ miráimanibo íbêqā emá itó-urewaq kemá enôpaq íráunapoq kemá emmá awírāana emá ketí mayái-náqā mááē. emá íbêqā kéite aónāana-yataaqtabama máqte-kayukama kétimayiminaq ánibo anaaékaqa abarokáq ínî-qtataaqtabagaraq emmá aráátenu. ¹⁷ miráinaq emmá timákāana Ítíráaeo-anna-wayukayaqtaba káqo-wayukayaqtaba kawáá onúne. ¹⁸ minnáyaba emá yeráwáqtí yúramma mamá tágamayikenata yemá kumayuq-yátáápkémmá yuwéta yeráwáqā waéqma tágama-yataakaq maéta Tááqtaani akoqnáápiemma yuwéta kekáq itáíq-itaiq kéiyāq kemá yeráwáqtí kúmiqā mamá paá umáyíkāanata yemá Áánûqtuma yiwíkai-kayukagaraq aokaríq umá yagaroqtamá mánoe.’ téna Ítuma tiráine.” téna Póroma tiráiyē.

Póroma wení mayaígón áaimma tiráiyē.

¹⁹ ánibo emá anómma yabíkāan-naqa Agarípāao, kemá Áánûqtunopake-tataaqa káoneq kemá íma wenāama arátaune. ²⁰ miráitaq kemá áqnáabaqa Tamáátikati-marabakemma Yérútáárebaq uréq mikákémmá máqtemma Ítíráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukabimma Áánûqtuni átê-wataama kétima-yimunata yeráwáqtí kúmiq-yataapikemma waéqma yeráwáqā Áánûqtukaq yirummá ámiketa íraqôn-aaimma íyábá timá yímikaune. ²¹ kemá mirá kéunata minnáyaba Ítíráaeo-wayukama yeráwáqā monoq-náúpáké kemmá yáqtoqma tíkamineta urááē. ²² ánibo ketirummá akoqnáá wáqe-urena Áánûqtuma kemmá tíwáqnaa uréna kemá máqte-kayukagaraq yaímma anó-kayukati túrapi watáama tiráiyē. miráitaq kemá íma káqon-aaimma kétupo kemá naayóbáqā Mótetigaraq yaímma Áánûqtuni amuné-wáyúkámá yeráwáqā maará téta tirááē. ²³ Áánûqtunopake tiwiránîn-nakoma wemá aú-aíqa maténa keqtáámá áqnáabariq umá pukáipike itó-urena wemá Ítíráaeo-wayukagaraq Yéqtaaeo-wayukabimma aúwaraimma tágama-yataakaraq timá-yiminiye.’ téta yeráwáqā tirááē.” téna Póroma tiráiyē.

²⁴ Póro wemá mirá téna kétitana Péqtati wemá tiráiyē: “Póro! emá aíbôqnaaboq kéone! emá ení taíbaq itái-yátáákómá emmá mamá aíbôqnaaboq kéiyē.” téna Péqtati tiráiyē. ²⁵ ánibo Póro wemá tiráiyē: “anó-nako, kemá íma aíbôqnaaboqa kéune. kemá paá túyánámmá kéíteq kétune. ²⁶ Agarípāao, ketáama itaao. emá maami-qtátááqtábámá káone kéite uráánaq minnáyabama kemá íma ikatíqā éq watáama kétunama maami-qtátááqā íma aúpáq abarokáq uráiyē. ²⁷ anómma yabíkāana-naqa Agarípāao, emá Áánûqtuni amuné-wáyúkátí yáama kéitaano? kemá itáunama emá yetáama itáíq-itaiq kéone.” téna Póroma tiráiyē. ²⁸ ánibo anómma yabíkái-nakoma Agarípāa wemá Póromma maará téna timá ámikaiye: “emá maamin-áwáárāq-yúpááwáq kemmá mamá

Kárirqton-anna-naqa káutikaano?” téna tiráiyé. ²⁹ ániibo Póro wemá tiráiyé: “awaaraq-yúpaáwábi ayáqtááq-yupaama minná kanaaraq íyé. miráimanibo kemá Áánúqtukaq maará téq nunamummá kétune. egáráq yaímma-wayukama keráwáqá maamin-áímmá kétuna ítáa-kayukama keráwáqá Ítun anaáé waqmá ketê mórai q umá kétikaiye. miráiyana maamin-ánnábi keráwápímmá íma wániye.

³⁰ Póro wemá mirá téna kétitana anómma yabíkái-naqa Aagarípaa Penítigaraq yaímma-wayukagaraq yeráwáqá ító-uma máápaq kóuraae. ³¹ miráitata yeráwáqá máápaq máeta maará téta tirááé: “maamin-náqá wemá mórama ikámma puyéta ánnáma améta ínín-úmmáá-yátááqá íma taròq uráiyé.” téta tirááé. ³² ániibo Aagarípaa wemá Péqtatimma maará téna timá ámikaiye: “maamin-náqá Póro wemá ‘Arómani-wayukati anómma yabíkáan-nakoma ketáama ítama yainániye’ téna íma tinnarakaa wemmá timákáanana paá yawuwéqma kóine iné.” téna Aagarípaa kínima wé tiráiyé.

Póroma únópi-káárebí maréna Arómuq uráiyé.

27 ¹ ániibo yeráwáqá aamá timá móra-akaq maréta keqtáá timátikaawaqtaa únópi-káárebí maréqtaa Arómuq Ítari-marupaq kéunanata yeráwáqá yáqtoqma Pórogaraq yaímma ánná-wayukagaraq anómma i-wáyúkátí kawáá-náqá áwíqá Yúriati wení ayáápi yíkaraae. miráitana maamin-náqá i-wáyúkátí kawáá-nákóqtábámá Arómani-wayukati i-naré. ² ániibo kemá Arúkegaraq ketáámá mórama Áátaráámítíq únópi-kááregómá Étia-marupaq kéwitaqtaa ketáámá mipí uyáqtama uráunatae. ániibo móra-naqa áwíqá Ááritáákatima wemá Tetarónáikaqa Maateróniabake-nakoma wegáráq yagaróqtamá ketáátê iráiyé. ³ ániibo óq-abayaanapimma ketáámá Tááíranapaqa ko yamá uráunatae. miráitana Yúriati wemá Póromma mamá íráqòniq kéumakena ayúwáitana uréire kéena wení aanábó-wáyúkámá yimónaraiye. ⁴ ániibo ketáámá Tááíranapakemba únópi-káárebí maréqtaa kéunanata uwáágoma keqtáá mamá táwíq kéitaqtaa íyórai-aukapaq maréqtaa Táíparatibaq uráunatae. ⁵ miráitaqta ketáámá únókóní aúkáapi maréqtaa Tirítibaq uréqtaa mikákémmá Paapíriya-marupaq uréqtaa ániibo mikákémmá Mááíraqa Arítia-marabaq uráunatae. ⁶ ániibo mi-márúkákémmá mórama i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma wemá Érékánararaa-marabake únópi-kááregómá maréna Arómuq Ítari-marupaq wíne kéitana wemá timátíkáitaqtaa ketáámá mipí uyáqtama uráunatae.

⁷ miráitaqtaa ketáámá mi-únópi-káárebímmá yaákare kéweta yaímma-kanaama máqe-uraunatae. miráitana móra-maruqa Nááítatiq keyúnanata mikákémmá anón-uwaagoma keqtáá mamá táiq kéiqtaba mikáké maréqtaa Karíti-marukoni íyórai-aukapaq waaqókák Táárámóniq uráunatae. ⁸ ániibo mikákémmá maréqtaa únókóní áwabaq kégumunanata

min-áukápáqá anón-ummaa-yataaqa kémayeqtaa ketáámá maréqtaa Áráátia-marukoni waaqókáqá únópi-kááremá marái-márúkák yayamá iráunatae. ⁹ánibo netuqyaa-túpáámá kéyataitana Ítiráaeo-wayukati aáwaqa aweté i-kánáámá yátamakitata mimórá-kánáámá uwáágoma ôriq umá kéyorena únókómá yeráwáqá mamá táiq uráiyé. miráitana Póro wemá maará téna timá yímikaiye: ¹⁰“máqte-kayukama itáaro! íbêqa ketáámá kéonanataama tafbaq-yataaqa aúyoranimanibo miráuma únópi-kááregárq oótakaraq yenamá mi-qtátááqá íma aúyoraiyobo ketáámá waayúkagaraq aúyoranunatae téq kemá kéitaune.” téna Póro wemá tiráiyé. ¹¹miráimanibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma wemá únópi-kááremá awéqtameta uréire kéo-kayukati yáama kéitena Póron-aama íma ítaraiye. ¹²ánibo min-áukápáqá únópi-kááremá marái-márúqá uwáágoma ôriq kéena íma íraqôniq uráitata mi-káyúkámá yeráwáqá aamá timá móra-akaq maréta Karíti-aukapaqa Pinítiabaqa únópi-kááremá marái-márúqá uwáá kéyorai-kanaama íraqôniq uráitata yeráwáqá mibáq wínéta urááe.

únópiimmá anón-uwaama yokáiyé.

¹³anaaékaqa uwáágoma mamá pááqyaniq kéitata yeráwáqá yúyánámmá itáaniq umá únópi-kááremá maméta Karíti-aukapaq maréta urááe. ¹⁴miráitata yeráwáqá únópi-káárebí maréta pááqya-kanaama kéowana Karíti-marukake uwáama áwiqa anón-uwaama yokáiyé. ¹⁵miráitana min-úwáágómá únópi-kááremá mamá táiq kéitana ketáámá íma kanaarq yáqtoqma awíqmeqtaa uráunatae. ¹⁶miráitaqtaa mikákémmá ketáámá maréqtaa pááqya-marukaqa Kótaq uréqtaa íyórai-aukapaqa ketáámá anón-ummaa-yataaqa matáunatae. ketáái pááqya-unopi-kaarema anón-unopi-kaarenobaq múte makáunatae. ¹⁷miráitata únópi-káárebí mayaímá kémayaa-kayukama yeráwáqá únópi-kááremá yáqtorai-yataaqa yabitiréta ánnáma atáa umá akoqnáa kéeta yeráwáqá téta únópi-kááregómá tíwíqmenata Aríbiya-aukapaq wíniye téta yeráwáqá tabaráábera-qtataaqa ayútuwaawana mi-kááregómá únókóní ámúraaqa mayaqména uréire uráiyé. ¹⁸miráimanibo anón-uwaagogaraq únókógárqá keqtáámá tiwéqtamena uréire kéitata yeráwáqá káqon-abayaanapimma áaimma átáma oótamma mamá iyaabítaaq urááe. ¹⁹ánibo óq-taoqa yeráwáqtí iyáápiemma únópi-kááremá mamá íraqôniq i-yátááqá mamá iyaabítaaq urááe. ²⁰miráitaqtaa netuqyaa-túpáámá ketáámá aabaúwábi wiyóqá íma káonaunataama ‘náakaqtaa máuno?’ téqtaa anón-uwaama kéyoraitaqtaa ketáámá íma paá mái-tuyanamma ítaraukataamibo “táiq ónúnatae” téqtaa tiráunatae.

²¹ánibo netuqyaa-túpáámá máqte-kayukama aáwaqa íma néta máawana Póro wemá yeráwáqtí aúkáapi itó-urena tiráiyé: “keráwáqá maami-káyúkámá itáaro. naayóbáqá keráwáqá ketáama kéiteqa Karítibaq

yuwéq íma uráiyakakaa maamiráuma ummaa-yátááqá íma mayéqtaa máqte-qtataaqa íma aúyoranena iné. ²² miráimanibo kemá timá-timunna-aimma ítáaro. keráwápíkémá móra-naqa íma aúyoranibo kímora-yataaqa únópi-káárémá wenamá aúyoraniye. ²³ ániibo kemá Áánûqtukaq nunamummá kéteq wekák itáiq-itaiq kéunana nokáámma Áánûqtuni kaqtó-nakoma ketimakaq yama itó-urena tiráiyé. ²⁴ ‘Póro, emá íma ikatíqqa éwaq anómma Arómani-nakoma Títaama wenaúraakaq koma itóaao. ániibo maami-káyúkámá máqtemma yeráwáqá únópi-káárébi máa-kayukama eqtábá Áánûqtuma kawáá íniye.’ téna tiráiyé. ²⁵ minnáyaba waayúkama keráwáqá íma ikatíqqa oro. kemá Áánûqtuqtaba itáiq-itaiq kéunapoana Áánûqtu wemá tinná-yataaqa kanaaráq tarôq íniye. ²⁶ minnáyaba ketáámá páátákáá únópi-káárémá maméqtaa móramarukaq onúnatae.” téna Póroma tiráiyé.

²⁷ ániibo tiyááka umá títaubake kaumo-nókáámmá kéyataitata uwáá kéyorena ániibo móra-nokaama títaubake kaayaqté-kaayaqtekomma yeráwáqá Meriteréinia-unokoni áwabaqa nokáan-aukaama únópi-káárébi mayaímá mayáa-kayukama yúyánámmá ítáama maami-káárégómá “móra-marukaq kéwiye” téta yeráwáqá yúyánámmá ítiraae. ²⁸ miráitata yeráwáqá ayáqtááq-annaraqa ummaa-yátááqá abíkumareta únópi yúwáawana kúmímma waaqókáríq uráiyé. miráitaqtaa ketáámá maréqtaa móragaraq pááqya-kanaama kéweta min-ánnámá únópi yúwáawana kúmímma waaqókáríq éna kegébaraq kukáiyé. ²⁹ ániibo únópi-káárébi mayaímá kémayaa-kayukama yeráwáqá ótakaq ya kumayániye téta yeráwáqá ôriq umá ikatíqqa urááe. miráitata yeráwáqá páátákáá únópi-káárémá yáqtoqma akoqnáá i-yataaqa mi-káárégóni ayárepaqa kaayaqté-kaayaqte ummaa-yátááqáq yáqtoq-mareta máiyana aabaúmá utaíkáae téta yeráwáqá nunamummá tirááe. ³⁰ miráitata únópi-káárébi mayaímá kémayaa-kayukama yeráwáqá yuwéta péqmareta kóineta únópi-káárégóni aipakémá ummaa yamá yáqtorai-yataaqa karikaa uréta pááqya-unopi-kaarema mémánóbáq yubéqtukaae. ³¹ miráitana Póro aónarena wemá i-wáyúkátí kawáá-nákáráq yaímma i-wáyúkágáráq timá yímikaiye: “maamin-únópi-káárébiimmá mayaímá kémayaa-kayukama yeráwáqá íma máiyaqa minná máqtemma keráwáqá táwíq ínoe.” téna Póroma tiráiyé. ³² ániibo i-wáyúkámá yeráwáqá maami-káárégóni ánnáma kárátuwaawana uráiyé.

³³ aabaúma utánéna kéitana Póro wemá maami-káyúkámá aáwaqa naigáae téna wataáama tiráiyé: “máka-tiyaapari umá títaubake kaayaqté-kaayaqte miráuma ayáqtáá-kanaama ketáá ikatíq umá aúyoqeqtaa aáwaqa íma naráunatae. ³⁴ miráitaq kemá akoqnáá umá keráwáqá kétima-timune. keráwáqá yaímma paá-aawaqa mamá kénaiyanawaq min-ááwákómá keráwáqá mamá akoqnáá íniye. minnáyaba keráwáqá ítáaro. keráwáqti túma íma ayáá atikaniye.” ³⁵ Póro wemá mirá kéténa yeráwáqti

yúrikaqa yammá maténa Áánûqtumma amuqá marakéna nunamummá kétena Póro wemá yammá naráiyé. ³⁶miráitata máqte-kayukama yeráwáqti íyakoma íraqôniq kéitata aáwaqa mamá narááe. ³⁷miráitaqtaa ketáámá taígani-kayukama (miráuma 276) mi únópi-káárébbimmá máqé-uraunatae. ³⁸ánibo mi-káyúkámá yeráwáqá aáwaqa mamá nátuweta anaaékaqa yeráwáqá únópi-káárébbikémmá aáwaq-unamma mamá únópítáá iyabótúwáawana únópi-káárégómá ummaamá íma yéna oyaq umá uráiyé.

únópi-káárémá táiq uráiyé.

³⁹aabaú má utamá kégaitata únópi-káárébi mayaimá kémayaa-kayukama yeráwáqá márûqa káonetaamanibo maramá íma aónarae. miráitata yeráwáqá min-áúkápáqá íraqôniq umá únópi-káárégóni márûqa wáitana íraqôniq umá kegébama wáitata yeráwáqá min-áúkápáq wíneta urááe. ⁴⁰miráitata yeráwáqá mi únópi-kááréráqá ánnáma kúma akoqnáá umaráan-annama kárátuwaawana únókóni ámûraaq wáqé-uráiyé. miráitata yeráwáqá aweqtaí-yátáráqá ánnáma kúma akoqnáá umaráan-annama kégareta ánibo taabarábema múte abíkumaraawana uwáágoma yiwíqmena únókóni kegébabaq uráiyé. ⁴¹miráitana mi únópi-káárégómá maréna únókóni kegébanobaqa aipaké koma aguréna maranóbáqá akoqnáá uráiyé. miráitana anón-uwaama yokéna maamin-únópi-káárégóni ayáremma mamá táwîq uráiyé.

⁴²ánibo i-wáyúkámá yeráwáqá yaímma ánná-wayukama péqmareta kóinoe téta yeráwáqá yíkamineta urááe. ⁴³miráimanibo i-wáyúkátí anó-kawaa-nakoma wemá Póromma áwáqnaa kéena íma mirá-inoe téna wemá yaímma-anna-wayukama timáyíkáitata yeráwáqá nokótaqa yubámata únókóni kegébabaq urááe. ⁴⁴ánibo yaímma-wayukama únópi-káárégóni yaa aqtóráq yáqtoqma mayaqméta nokegébabaq urááe. miráitaqtaa máqte-kayukama íraqôniq umá máqé-uraunatae.

Póroma Mórota-marabaq máqé-uráiyé.

28 ¹ketáámá máqtemma mi-nókóni kegébabaq iréqtaa ketáá itáunama mi-márúkón áwîqa Mórota-marabare. ²miráitata mi-márúkáké-káyúkámá yeráwáqá keqtáámá mamá íraqôniq kéowana ánibo aaqá yéna yaugiqá kéitata yeráwáqá iramá agamakéta min-íráráqá keqtáá tiwíqma tíkawaqtaa máqé-uraunatae. ³ánibo Póro wemá móra ira-átáámá mamá irabí agamakáitana móra-iraakabayaakoma min-ír-átáábí máqena kokoqá kéiqtaba min-ír-áákábáyáákómá Póroni ayáákaqa ya útúraiye. ⁴ánibo mi-márúkáké-káyúkámá aarawaamá yeráwáqá aónaamma maamin-ír-áákábáyáákómá Póroni ayáákaqa ya útúrena upúkáiye. miráitata mi-káyúkámá yeráwáqá maará téta tirááe: “áramma maamin-nákómá wemá yaímma-wayukama únópi yíkamitata pukáawana ketáái

maníková íráqôn-aaimma tarôq í-nákómá wemá maami-nákóqtábámá íma paá mániye. téna maami-qtátááqá tarôq kéiyé.” téta yeráwáqá tirááe. ⁵miráimanibo Póro wemá maamin-íráákábáyáámmá iranóbáq awéqtáma kéyuwena paá máqe-uraiye. ⁶ánibo mi-káyúkámá yeráwáqá Póromma awé umá karákéta iqtoráinana wemá puíniye téta temmá Póroni aneqá móra-yataaqa íma abarokáq kéiqtaba yeráwáqá téta “maamin-náqá wemá maníkové.” téta yúyánámmá ítaraae.

⁷min-áúkápáqá mórana maramá wáqe-uraitana mi-máraráqá yabíkái-naqa áwíqa Púbiria wemá keqtáámá mamá íráqôniq umátíkáitaqtaa ketáámá kaumo-yúpáámá wení-naupaqa máqe-uraunatae. ⁸ánibo Púbiriamma aboámá anó-karima kokoq-kárimá mayéna waguráitana Póro wemá min-nákóni náuupaqa uténa min-nákóni aneqá ayáámma aráápare nunamummá kítitana min-nákómá atóbaraiye. ⁹Póro wemá mirá kítitana mi-márúkákémmá netuqyaammá karí-wáyúkámá yeráwáqá keyewana Póro wemá mamá atóbamayikaraiye. ¹⁰miráitana mi-káyúkámá yeráwáqá keqtáámá íráqôniq umá tíwáqnaa kéetata ánibo yaímma-yataaqa keqtáá kétimetata tíwáqnaa umá móma únópi-káárébi tiyúkataae.

Póroma Arómuq yayamá iráiyé.

¹¹ánibo mi-márúkáká ketáámá kaumo-wíyómmá maéqtaa anaaékaq ketáámá maréqta morama únópi-káárémá Érékáánara-marabakemma anón-uwaama yóráitana mi-márúkáká ya máqe urái-kaarebiqtaa uyáqtama uráunatae. miráitana únópi-káárégóni aikaqá Tútie téta yeráwáqti maníkoní ábárawaao-aanikoratati yimammá tarôq umákáawana wáqe-uraiye. ¹²ánibo ketáámá min-únópi-káárébi maréqtaa Tírakuti-marukaq yayamá iréqta mi-márúkákáq kaumo-yúpáámá máqe-uraunatae. ¹³miráitaqta mi-márúkákémmá ketáámá min-únópi-káárébi maréqtaa Arégiuma-marukaq yaútúma yayamá iréqta mikákémmá anón-uwaama yóráitaqta maréqta Putióribaq anó-marukaq ko yamá uráunatae. ¹⁴ánibo mi-márúkákáq yaímma Káríqton-anna-wayukama keyimonaunata yemá keqtáá yáqtóráawata abapaké kaayaq-yúpáámá yeráwáqte maéqta Arómuq uráunatae. ¹⁵ánibo Arómuq yaímma ketíbáqawaayutaama Ítun-aama kéitaa-kayukama yeráwáqá ítáamma keqtááyábámá kéye téta kétéwata yemá máqtemma maréta mi-márúkáká áwíqa kaumo-áúwái-náúpáqá mááketi-marukaraq wenáwíqa Áápiatibaq iréta keqtáámá aapaq ya kétimonaawaqta Póro wemá yemmá keyimonena wemá Áánúqtumma amuqá marakéna akoqnáama matáiyé.

Póroma Arómuq Áánúqtuni watáama tiráiyé.

¹⁶ánibo ketáama Arómuq yayamá keyunanata kámááni-nakoma Póroqtaba wenamá móra-naupaq máinana móra i-nákómá wekáqá yabíkáiye.

17 ániḃo kaumo-yúpáámá kéyataitana Póro wemá Ítiráeḃo-wayukati kawáá-wáyúkámá yááyaitata yemá máqtemma ya ákutaawana wemá maará téna tiráiyē: “keráwáqá ketíḃáqawaayuo, ítáaro. kemá íma táí-aiimmá taròq kéeq Ítiráeḃo-wayukama ketáái títaubikon-aiimma mamá táíqá íma uráunamanibo Ítiráeḃo-wayukama yeráwáqá Yérútáárebaqa kemmá ánnáma umátiketa Arómani-wayukati iyáápi kemmá tíkaraae. 18 miráitata Arómani-wayukama yeráwáqá aamá ítama yaíkaamanibo kemá móra-yataaqa taròq kéeq puyónúnna-aiimma íma taròq uráunata yemá kemmá tiyuwánéta urááe. 19 miráimanibo Ítiráeḃo-wayukama yemá ímiye téta maamin-áímmá arátéwaq óqa kemá aamá ténúnna-aiimma íma wáqe-uráiyē. miráitaq kemá anó-kamaani-wayukama yááyaanata yeráwáqá ketáama ítama yaínánóe. téq kemá tiráunamanibo ketí-wayukama yeráwáqá móra-yataaqtaba aabimmá íma mayikánúne. 20 ániḃo kemá maamin-áíqtábá keráwáqá tááyama kétimatumune. miráitaq Ítiráeḃo-wayukama keráwáqá kéiteq awé uráa-qtataaqtaba kemá itáíq-itaiq kéeq awé uráune. miráitana minnýaba maamin-ánnágómá kemmá yáqtoqma akoqnáá kéiyē.” téna Póroma tiráiyē. 21 ániḃo yemá tirááe: “Ítiráeḃo-wayukabikemma móra-nakoma ení wataáama íma aúbabimma agamá timá-timenata ániḃo móra ketíḃáqawaayutaama iréta ení wataáama íma téta emmá íma timá táwíq urááe. 22 miráitaqtae ketáámá enóyaupiken-aiimma itánáqtae kéune. ániḃo ketáámá itáunataama máqte-kayukama yemá uyátárai-nakoni aammá kéwaraa-kayukama keráwáqtábágáráq yatáqma-yataapi mááe.” téta tirááe.

23 ániḃo Ítiráeḃo-wayukati kawáá-wáyúkámá yeráwáqá mórama kanaamá maréta Ítiráeḃo-wayukama yemá máqtemma aarawaamá Póroni márúpaq irááe. miráitana Póro wemá aabáyaanapike áaimma átárena énaikaqa wemá wataáagon áaimma timá kétégena Áánúqtuma yabíkái-qtataaqtaba Ítuqtabagaraq wataáama tiráiyē. miráitana wemá Mótetini ámáan-aiimma kétena yaímma Áánúqtuni amuné-wáyúkámá wannaabí agamakáan-aiimma kétitana maamin-áíkmá yeqtí yúyánámmá mamá íráqòniq kéitata yeráwáqá Ítuqtaba itáíq-itaiq ínoe. 24 miráitata yaímma-wayukama wenáama kéitaawata yaímma-wayukama wenáama íma ítama arútaraae. 25 miráitata yeráwáqá yenamááríq óq-yuyanamma itéta kégowana Póro wemá áqnáabaqa maará téna tiráiyē: “Áánúqtuni Aokaq-Áágómá árain-aiimma keráwáqá yúbi-kayukayaba téna Áánúqtuni amuné-náqá ketáái títaubikoma Ááítáiyani óyaukaq tiráine.

26 ‘emá maami-káyúkábí kéweaq maará téaq timá-yimiyo.

keráwáqá aamá itánómanibo áaimma íma itánoe.

keráwáqá túramma aónainomanibo móra-yataaqa íaonainoe.

27 maami-káyúkátí íyakoma akoqnáá umáguraitataboata yaákoma aamá itaíyábá yíḃógaitata yemá yúramma karoparáae.

miráitana yúrakoma móra-yataaqa íkáonaitana yaákoma móra-yataaqtaba íkéitaitataboata yúyánámmá íkéitaae.

yemá ketôpaqa íma ko yáútúmeta mamá íráqôniq umá tikaaó téta íkéye.'

téna agamatán-áúbábí Áítáiyama tiráine. ²⁸Ítiráaeo-wayukama yúbi máin-aaqtaba maami íráqô-mayaima Áánúqtuma keqtáá yauwéqma tiwiránî-kataama minná Áánúqtu wemá káqon-anna-wayukabi yúwáitana kéwiye. ánibo ketáámá maamin-áímmá timá-yimenatataa yemá itánoe. ²⁹Póro wemá mirá téna kítitata Ítiráaeo-wayukama yeráwáqá yenamááríq aamá téite urááe.

³⁰ánibo Póroma mi-márúkák máena kaayaq-kárítímáátígóní arupimmá móra naammá meyaníq uréna yaímma-wayukama wení-naupaq keyewanama wemá mamá íráqôniq umáyikaraiye. ³¹miráitana wemá akoqnáá umá Áánúqtuma yabíkáí-qtataaqtaba watáama kétena uyátárai-naqa Ítu Káríqtoma watáama máqte-kayukama timá yímikaiye. miráitana wemá maamin-áímmá waayúkama abarokák akoqnáá umá timá-yimiyabama móra-nakoma aammá íma aúnakaraiye.